

Ressurser og resultater innenfor norsk rettsvitenskapelig forskning

Hebe Gunnes
Kristoffer Rørstad
Bo Sarpebakken
Bjørn Magne Olsen

Arbeidsnotat 2017:9

NIFU

Ressurser og resultater innenfor norsk rettsvitenskapelig forskning

Hebe Gunnes
Kristoffer Rørstad
Bo Sarpebakken
Bjørn Magne Olsen

Arbeidsnotat 2017:9

Arbeidsnotat 2017:9

Utgitt av Nordisk institutt for studier av innovasjon, forskning og utdanning
Adresse Postboks 2815 Tøyen, 0608 Oslo. Besøksadresse: Økernveien 9, 0653 Oslo.

Prosjektnr. 12820804

Oppdragsgiver Norges forskningsråd
Adresse Postboks 564, 1327 Lysaker
Besøksadresse: Drammensveien 288, 0283 Oslo

Foto Shutterstock

ISBN 978-82-327-0289-3
ISSN 1894-8200 (online)

Copyright NIFU: CC BY-NC 4.0

www.nifu.no

Forord

Dette arbeidsnotatet er utarbeidet etter avtale med Norges forskningsråd og er en oppdatering av tilsvarende notat fra 2013. Notatet inneholder oppdatert statistikk om strukturelle rammevilkår for de rettsvitenskapelige forskningsmiljøene som ble evaluert av Forskningsrådet i 2009. Vi presenterer statistikk om forskerpersonale og FoU-utgifter til rettsvitenskapelig forskning, herunder rekruttering, avlagte doktorgrader og hvilke kilder som finansierer forskningen. I tillegg inneholder arbeidsnotatet en analyse av vitenskapelig publisering på feltet.

Hebe Gunnes har vært prosjektleder. Kristoffer Rørstad har utført publikasjonsanalysen, mens Bo Sarpebakken har skrevet delkapittelet om avlagte doktorgrader. Bjørn Magne Olsen har hatt ansvaret for oppdateringen av det statistiske materialet, samt skrevet deler av kapittel 2.

Oslo, 17.10.2017

Susanne Sundnes
Forskningsleder

Hebe Gunnes
Seniorrådgiver

Innhold

Sammendrag	7
1 Innledning	9
1.1 Formål og bakgrunn	9
1.1.1 Definisjoner og avgrensninger	9
1.1.2 De rettsvitenskapelige fagmiljøene	10
1.2 Datakilder og metode	11
1.2.1 Nærmere om publiseringsanalysen	12
1.3 Arbeidsnotatets oppbygging	13
2 Menneskelige ressurser innenfor rettsvitenskap	14
2.1 Rekruttering til rettsvitenskapelig forskning.....	14
2.1.1 Høyere grads kandidater i rettsvitenskap.....	14
2.1.2 Rekruttering til forsknings- og utdanningsinstitusjonene	16
2.2 Doktorgrader i rettsvitenskap.....	17
2.2.1 Rettsvitenskap sammenlignet med sosiologi og statsvitenskap	21
2.3 Rettsvitere ved universiteter, høyskoler og forskningsinstitutter	23
2.4 Forskerpersonale ved de rettsvitenskapelige miljøene	25
2.4.1 Stillingsstruktur.....	25
2.4.2 Utdanning og doktorgrad	27
2.4.3 Kjønn og alder.....	30
2.4.4 Finansiering av stillinger.....	33
2.5 Forskerpersonalet innenfor rettsvitenskap sammenlignet med andre samfunnsvitenskapelige fag	33
3 FoU-utgifter innenfor rettsvitenskap	36
3.1 Universiteter og høyskoler.....	36
3.1.1 Finansiering av rettsvitenskapelig FoU	37
3.1.2 Rettsvitenskapelig forskning og øvrig samfunnsvitenskap	38
3.1.3 Nærmere om Fridtjof Nansens institutt	40
3.2 Forskningsrådets bevilgninger til rettsvitenskapelig forskning	40
4 Vitenskapelig publisering i rettsvitenskap	44
4.1 Hovedtall for rettsvitenskap 2008–2016.....	44
4.2 Rettsvitenskapelige publisering 2013–2016.....	46
4.2.1 Språk og publikasjonsform	49
4.2.2 Tidsskrift og kvalitetsnivå.....	51
4.2.3 Nasjonalt samarbeid.....	52
4.2.4 Internasjonalt samarbeid	53
Referanser	57
Vedlegg 1 FoU-statistisk metode	58
Vedlegg 2 Miljøer med publikasjonspoeng i rettsvitenskap	60
Vedleggstabeller	64
Tabelloversikt	73
Figuroversikt	74

Sammendrag

NIFU har for andre gang kartlagt ressurser og resultater innenfor norsk rettsvitenskapelig forskning. Arbeidsnotatet gir en oversikt over menneskelige ressurser i form av kandidater, avlagte doktorgrader og forskerpersonale, samt FoU-utgifter til rettsvitenskap. Inkludert er også en gjennomgang av Forskningsrådets bevilgninger på feltet. Arbeidsnotatet omfatter i tillegg en bibliometrisk analyse av publikasjoner på det rettsvitenskapelige feltet. Her har vi sett på både omfang og innretning i form av form, språk og samarbeid og publisering. Nytt i dette arbeidsnotatet er at vi i større grad har sammenlignet rettsvitenskap med andre samfunnsvitenskapelige fagfelt.

Kandidatene

Mer enn 13 500 kandidater har avlagt høyere grads eksamen innenfor rettsvitenskap på master- eller hovedfagsnivå ved universitetene i Oslo, Bergen eller Tromsø i perioden 2001 til 2016. To tredjedeler er uteksaminert fra Universitetet i Oslo, og kvinneandelen har økt fra 50 prosent i 2001 til 67 prosent i 2016.

Om lag 3 prosent av juristene som avla eksamen i perioden 2001–2016, var tilsatt ved et universitet, en høyskole eller et forskningsinstitutt i 2016. To tredjedeler av disse var i forskerstilling, de øvrige i administrative stillinger. Sammenlignet med andre samfunnsvitenskapelige fag, er andelen jurister som går inn i stillinger ved utdannings- og forskningsinstitusjonene, svært lav.

Doktorandene

Det er avlagt 309 doktorgrader i juridiske fag i perioden 1995 til 2016. To tredjedeler av disse er kreert ved Universitetet i Oslo. Antall avlagte doktorgrader på feltet per år varierer mellom 6 og 28. Om lag 80 prosent av doktorandene hadde rettsvitenskapelig grunnutdanning, og 41 prosent var kvinner. Samlet hadde 16 prosent av doktorandene utenlandsk statsborgerskap. I 1995–2009 gjaldt dette 10 prosent av doktorandene. I 2015–2016 hadde andelen utenlandske doktorander økt til 26 prosent.

Kvinneandelen blant doktorgradskandidater i rettsvitenskap er om lag den samme som innenfor statsvitenskap (44 prosent), men betydelig lavere enn for sosiologi (60 prosent). Rettsviterne og statsviterne er i gjennomsnitt 39 år gamle, mens sosiologene er tre år eldre. Andelen rettsvitere med utenlandsk statsborgerskap (16 prosent) er noe høyere enn innenfor statsvitenskap (11 prosent), og betydelig høyere enn for sosiologi (6 prosent).

Forskere

Vi har i dette arbeidsnotatet sett nærmere på to forskerpopulasjoner; rettsvitere som er tilsatt ved norske universiteter, høyskoler og forskningsinstitutter, og antall forskere/faglig tilsatte ved utvalgte

rettsvitenskapelige forskningsmiljøer. I 2016 var 708 personer med rettsvitenskapelig grunnutdanning tilsatt ved utdannings- og forskningsinstitusjonene. Av disse var 2/3 tilsatt som forskere/i faglig stilling, og 60 prosent var tilsatt ved et av de tre universitetene med høyere utdanning i rettsvitenskap.

Totalt var 660 personer forsker/faglig tilsatt ved de rettsvitenskapelige forskningsmiljøene i 2016. Av disse hadde 54 prosent rettsvitenskapelig grunnutdanning. I overkant av halvparten av forskerne/det faglige personalet, ekskl. stipendiat og vit.ass, ved disse fagmiljøene hadde doktorgrad.

Rettsvitenskap hadde lavere doktorgradsandel enn sosiologi og statsvitenskap, men det var flere personer med doktorgrad innenfor rettsvitenskap enn hva tilfellet var for de to andre fagfeltene.

FoU-utgifter

I 2015 brukte de rettsvitenskapelige forskningsmiljøene 435 mill. kr på FoU. Dette er mer enn en firedobling fra 2001, men merk at noe av veksten kan tilskrives en utvidelse av statistikkgrunnlaget i 2013. Basisbevilgninger var den viktigste finansieringskilden i rettsvitenskapelig FoU, fulgt av øvrige offentlige midler, primært fra departementer og underliggende enheter. Sammenlignet med andre samfunnsvitenskapelige fagfelt hadde rettsvitenskap en høy andel midler fra øvrige offentlige kilder og en relativt lav andel midler fra Forskningsrådet.

Forskningsrådet bevilget samlet 267 mill. kr til rettsvitenskapelig forskning i perioden 2001 til 2016. De juridiske fakultetene ved universitetene i Oslo, Bergen og Tromsø mottok mesteparten av disse bevilgningene, men forskningsinstituttene har de senere årene fått en større andel av potten.

Vitenskapelig publisering

Det totale publiseringsvolumet, målt som antall publikasjoner, for de største rettsvitenskapelige miljøene har vokst fra 298 publikasjoner i 2008 til 460 ni år senere i 2016. Selv om det er årlige variasjoner på instituttnivå, hadde flesteparten av instituttene vekst i perioden. De juridiske fakultetene ved universitetene i Oslo, Bergen og Tromsø hadde flest publikasjoner.

I perioden 2013–2016 publiserte norske rettsvitenskapelige miljøer 1 667 publikasjoner i rettsvitenskapelige kanaler og rundt 730 i andre fagfelt. Målt som publikasjonspoeng utgjorde de rettsvitenskapelige publikasjonene 2 779 poeng til sammen. 85 prosent av det rettsvitenskapelige publikasjonsvolumet er konsentrert ved de juridiske fakultetene, Politihøgskolen, BI og de andre utvalgte miljøene. Samtidig stod 110 andre institutter ved universiteter og høyskoler, og 17 forskningsinstitutter, for de resterende 15 prosentene av rettsvitenskapelige publikasjoner.

I løpet av siste tiårsperiode har publiseringsmønsteret endret seg. I siste halvdel av perioden utgjorde tidsskriftsartikler nær halvparten av publikasjonene, mot en andel på 42 prosent i perioden 2008–2012. Dette har samtidig ført til at andelen engelskspråklige publikasjoner har økt, fra å utgjøre en tredjedel i perioden 2008–2012 til 51 prosent i perioden 2013–2016. I overkant av en fjerdedel av publikasjonene ble publisert i en nivå 2- kanal. Det var de engelske artiklene i internasjonale tidsskrifter som trakk opp gjennomsnittet, og 45 prosent av disse ble publisert i nivå 2-kanaler. Av norskspråklige publikasjoner innenfor rettsvitenskap ble til sammenligning bare 6 prosent publisert på nivå 2. Selv om engelsk var det foretrukne språket, hadde de norske tidsskriftene *Lov og Rett* og *Tidsskrift for familierett, arverett og barnevernrettslige spørsmål*, flest publikasjoner per tidsskrift.

Samarbeid

Norske rettsvitenskapelige forskere samarbeidet i liten grad med andre, og 82 prosent av alle publikasjoner ble skrevet av kun en forsker. Dette begrenser muligheten for samarbeid, og kun 7 prosent av publikasjonene ble skrevet i samarbeid med et annet norsk rettsvitenskapelig miljø. Innslaget av internasjonalt samarbeid forekom i noe større grad, men likevel bare i 13 prosent av artiklene. De internasjonale samarbeidspartnere kom hovedsakelig fra engelsktalende land (USA og Storbritannia, Canada) og våre naboland (Sverige, Finland, Danmark) – et samarbeidsmønster som for øvrig er normalt ellers blant norske forskere.

1 Innledning

NIFU har i dette arbeidsnotatet kartlagt de strukturelle rammene rundt norsk rettsvitenskapelig forskning i form av menneskelige og økonomiske ressurser i perioden 2001 til 2016, med fokus på de siste fire årene av perioden. Vi har også gjennomført en publiseringsanalyse som ser på resultatene av rettsvitenskapelig forskning i samme periode. En tilsvarende kartlegging ble gjennomført i 2013 (Gunnnes og Sivertsen 2013) for årene 2009-2012. Både det foreliggende arbeidsnotatet og forrige kartlegging bygger på evalueringen av rettsvitenskap som Forskningsrådet gjennomførte i 2009, og oppdaterer statistikkgrunnlaget som ble presentert i forbindelse med evalueringen.

1.1 Formål og bakgrunn

Formålet med dette arbeidsnotatet er å bidra til kunnskapsgrunnlaget om rettsvitenskapelig forskning i Norge gjennom å vise utviklingen i ressurser til, og resultater av, rettsvitenskapelig forskning. Forskningsrådet har behov for å oppdatere kunnskapsgrunnlaget om rettsvitenskapelig forskning, samt å sette denne forskningen inn i en større kontekst. Menneskelige ressurser i form av antall studenter, forskere og avlagte doktorgrader er kartlagt, samt FoU-ressurser og bevilgninger fra Forskningsrådet. Vi har sett nærmere på stillingsstruktur, kjønnsbalanse, andel med doktorgrad, samt finansieringskilder og Forskningsrådets rolle innenfor rettsvitenskapelig forskning. Omfanget av publiseringsanalysen er utvidet sammenlignet med tidligere analyser. I tillegg ønsker Forskningsrådet å sammenlikne rettsvitenskap med andre fagfelt, slik at vi har inkludert flere sammenliknende analyser i dette arbeidsnotatet enn i tidligere kartlegginger.

1.1.1 Definisjoner og avgrensninger

Rettsvitenskap omfatter i dette arbeidsnotatet miljøer med forskning innenfor rettsvitenskap, men også kriminologi, retts sosiologi og forvaltningsrett. Det er et kriterium at enheten har et forskningsmiljø på feltet, noe som innebærer at de har et visst antall personer med rettsvitenskapelig grunnutdanning. Bakgrunnsnotatet for evalueringen av rettsvitenskap (Langfeldt og Klitkou 2009) påpeker at et miljø bør ha minimum fem rettsvitere i førstestilling eller toppstilling og en vesentlig publisering i faget, for å kunne regnes som et sentralt forskningsmiljø.

Juristutdanningen er en masterutdanning¹ som tilbys ved tre av landets universiteter, henholdsvis i Oslo, Bergen og Tromsø. De samme lærestedene tilbyr også doktorgradsutdanning i rettsvitenskap. I tillegg tilbys bachelorutdanning i rettsvitenskap eller jus ved Høgskolen i Sørøst-Norge, Høgskolen i Innlandet, Høgskolen i Molde, Universitetet i Stavanger og Universitetet i Agder. Høgskolen i Østfold tilbyr deltidsstudier i «Jus i arbeidslivet», og andre høgskoler tilbyr årsstudium e.l. innenfor ulike

¹ Frem til og med 2007 var det mulig å avlegge graden Candidatus juris etter gammel profesjonsutdanning.

juridiske felt. Ved Handelshøyskolen BI og Norges Handelshøyskole dreier utdanningene seg om skjæringspunktet mellom rettsvitenskap og økonomi/administrasjon. Det er primært universitets- og høgskoleenheter med masterutdanning som har hatt store forskningsmiljøer innenfor rettsvitenskap, men i denne rapporten har vi også tatt med noen enheter som kun har bachelorutdanning.

Oversikter over personer og FoU-utgifter² innenfor rettsvitenskap omfatter derfor enhetene som var inkludert i evalueringen i 2009, det vil si de juridiske fakultetene ved universitetene i Oslo, Bergen og Tromsø, Institutt for regnskap, revisjon og jus ved Handelshøyskolen BI³ og Fridtjof Nansens Institutt. I tillegg har vi inkludert Politihøgskolen, Institutt for rettsvitenskap ved Universitetet i Agder og Institutt for regnskap, revisjon og rettsvitenskap ved Norges Handelshøyskole.

Det finnes jurister og rettsvitere som er involvert i rettsvitenskapelig forskning ved andre læresteder, noe vi vil se nærmere på i kapittel 2. Det er ved disse enhetene i liten grad snakk om større fagmiljø innenfor rettsvitenskap, og vi har derfor valgt å ikke ta dem med i utvalget.

1.1.2 De rettsvitenskapelige fagmiljøene

Vi vil nedenfor kort redegjøre for særtrekk ved de rettsvitenskapelige forskningsmiljøene som er omfattet av kartleggingen.

Universitetet i Oslo: Det juridiske fakultet er ett av de fire opprinnelige fakultetene ved Universitetet i Oslo, og ble grunnlagt i 1811. Det er inndelt i Institutt for kriminologi og retts sosiologi, Institutt for offentlig rett, Institutt for privatrett (herunder Senter for rettsinformatikk og Avdeling for forvaltningsinformatikk), Nordisk institutt for sjørett (herunder Senter for europarett) og Norsk senter for menneskerettigheter. Fakultetet hadde i 2016 også et senter for fremragende forskning (SFF), PluriCourts - Senter for forskning om internasjonale domstolers legitimitet, underlagt Institutt for offentlig rett. Juridisk fakultet ved Universitetet i Oslo tilbyr bachelor i kriminologi, femårig master i rettsvitenskap (profesjonsstudium), samt mastergrad i forvaltningsinformatikk, kriminologi, retts sosiologi, Theory and Practice of Human Rights, Information and Communication Technology Law, Maritime Law, Public International Law og en erfaringsbasert master i North Sea Energy Law. Fakultetet hadde 4 380 studenter høsten 2016 og 300 ansatte, hvorav 220 i forsker/ faglig stilling (ekskl. II-stillinger).

Universitetet i Bergen: Det juridiske fakultet ble etablert i 1980. Universitetet i Bergen har imidlertid tilbudt juridiske fag siden 1969, men dette har vært organisert ved andre fakulteter. Fakultetet er ikke inndelt i underenheter. Juridisk fakultet i Bergen er ifølge nettsidene «*blant de ledende forskningsmiljøene i Norden innen strafferett, straffeprosess og politirett*», med sterk kompetanse innenfor formuerett, forvaltningsrett, internasjonal privatrett og rettsteori og rettsfilosofi. Universitetet i Bergen tilbyr forskerutdanning i rettsvitenskap, samt femårig masterprogram i rettsvitenskap (profesjonsstudium) og et toårig masterprogram i rettsvitenskap. Fakultetet hadde 2 360 studenter høsten 2016 og i overkant av 100 ansatte, hvorav 85 i forsker-/faglig stilling (ekskl. II-stillinger).

Universitetet i Tromsø: Det juridiske fakultet startet opp høsten 1984 med undervisning i 1. avdeling jus ved Institutt for fiskerifag. Dette ble bygd videre ut i de påfølgende årene, og de første studentene ble uteksaminert som cand.jur. høsten 1989. Institutt for rettsvitenskap ble opprettet i 1987 og ble til Det juridiske fakultet etter en omorganisering i 1997. K. G. Jepsens senter for Havrett, et av verdens ledende senter for forskning på havrett, er en del av fakultetet. Blant fakultetets satsingsområder er same- og urfolksrett, strafferett og prosessrett, barnerett, statsrett, forvaltningsrett og formuerett, i tillegg til miljø- og havrett i nordområdene og fiskerirett. I tillegg til doktorgradsutdanning tilbyr fakultetet femårig master i rettsvitenskap (profesjonsstudium), samt mastergrad i Law of the Sea. Fakultetet hadde 860 studenter høsten 2016 og i underkant av 70 ansatte, hvorav 55 i forsker/ faglig stilling (ekskl. II-stillinger).

² FoU-begrepet er nærmere beskrevet i vedlegg 1.

³ Merk at instituttet ble splittet i 2014, og at det dermed kun er Institutt for rettsvitenskap som er med i denne kartleggingen.

Handelshøyskolen BI: Det rettsvitenskapelige miljøet ved BI var frem til 2014 en del av Institutt for regnskap, revisjon og jus, da instituttet ble delt i Institutt for rettsvitenskap og Institutt for regnskap, revisjon og foretaksøkonomi. Institutt for rettsvitenskap tilbyr blant annet bachelorstudier i økonomi og forretningsjus, samt management programmer innenfor personal- og arbeidsjus, selskaps- og næringsbeskatning, skatteprosess, internasjonal skatterett og arbeids- og elevrett for skoleledere. Internasjonal skatterett, arbeidsrett, nasjonal og internasjonal merverdiavgiftsrett er en del av BIs masterprogram i Skatt. BI har dessuten et masterprogram i personal- og arbeidsjus, som inngår i graden Executive Master of Management. Forskningen på det juridiske feltet er konsentrert om næringsrelatert jus. Instituttet hadde i overkant av 30 ansatte i forsker-/faglig stilling (ekskl. II-stillinger).

Fridtjof Nansens institutt (FNI) er «forskingsarmen» til Fridtjof Nansen-stiftelsen på Polhøgda som ble opprettet i 1958 for å drive forskning innen Fridtjof Nansens interesseområder. Instituttets hoveddisipliner er statsvitenskap og folkerett, og sentrale rettsvitenskapelige temaer er global miljøpolitikk og miljørett, samt havrett og havpolitikk. FNI er det eneste norske forskningsinstituttet som driver rettsvitenskapelig forskning av et visst omfang. Instituttet hadde ca. 25 fulltidsansatte forskere i 2016, og av disse var 4 rettsvitere.

Politihøgskolen: Politihøgskolen har vært akkreditert høgskole siden 2004. Høgskolen er et ledende fagmiljø innen politiforskning i Norge og Norden, og har blant annet tverrfaglige prosjekt som favner fagfelt som historie, rettsvitenskap og samfunnsvitenskap. Politihøgskolen har en egen forskningsavdeling, men det foregår også forskning ved andre avdelinger ved høgskolen. FoU-statistikken, som ligger til grunn for denne kartleggingen, har frem til 2015 kun omfattet FoU-avdelingen, men fra 2015 er hele lærestedet med. Politihøgskolen tilbyr 3-årig bachelor-utdanning, samt en master i politivitenskap og en erfaringsbasert master i etterforskning, men har ingen egne rettsvitenskapelige utdanninger. Rettsvitenskapelige felt hvor Politihøgskolen har spesialkompetanse omfatter politirett, strafferett, forvaltningsrett, rettspsykologi, menneskerettigheter og opphavsrett. I 2016 hadde Politihøgskolen ca. 210 tilsatte i faglige stillinger, som deltok i undervisning. Av disse var 110 tilsatt i politistillinger, det vil si politioverbetjent eller politiinspektør.

Universitetet i Agder: Institutt for rettsvitenskap er en del av Handelshøyskolen ved UiA, og har ansvar for bachelorprogrammet i rettsvitenskap og jus-emner som inngår i øvrige studieprogram på UiA, inkludert etter- og videreutdanning. I FoU-statistikken er instituttet første gang registrert som eget institutt i 2014. Imidlertid har Universitetet i Agder besvart FoU-statistikkens spørreskjema på fakultetsnivå frem til og med 2013, slik at 2015 er det første året vi har data på instituttnivå. Universitetet i Agder hadde i 2016 om lag 240 studenter på bachelorprogrammet i rettsvitenskap, og 11 ansatte i faglige stillinger ved Institutt for rettsvitenskap.

Norges Handelshøyskole: Det rettsvitenskapelige forskningsmiljøet ved Institutt for regnskap, revisjon og rettsvitenskap er relativt lite, og befatter seg med rettsvitenskapelige problemstillinger knyttet til økonomi og administrasjon, herunder skatterett, selskapsrett, kontraktsrett og strafferett. Norges handelshøyskole tilbyr rettsvitenskapelige fag som en del av sine økonomisk-administrative utdanninger, og har dermed ikke registrert studenter innenfor rettsvitenskap. Institutt for regnskap, revisjon og rettsvitenskap hadde 29 ansatte i 2016, og av disse hadde 3 ekspertise innenfor rettsvitenskapelige fag.

1.2 Datakilder og metode

Under gis en redegjørelse for registre som benyttes i arbeidsnotatet.

Forskerpersonalregisteret er en individbasert database som inneholder opplysninger om forskere og faglig personale som deltar i FoU (forskning og utviklingsarbeid) ved universiteter og høgskoler, forskningsinstitutter og andre institusjoner med FoU, samt leger og forskerpersonale som deltar i FoU ved helseforetakene. Registeret inneholder opplysninger om kjønn, alder, stilling, stillingsprosent og arbeidssted, det vil si lærested, fakultet, institutt og fagtilknytning, i tillegg til utdanning av høyere grad

(herunder også utdanningsfag⁴, utdanningssted og utdanningsår) og doktorgrad. Sist tilgjengelige årgang er 2016 (foreløpige tall).⁵

Merk at stillingsstrukturene ved universiteter og høyskoler er todelt. Den ene delen er undervisningsorientert, og den andre delen forutsetter forskningsbasert undervisning (Forskningsrådet 2009:12). For enhetene i instituttsektoren finnes ikke et felles stillingssystem, men mange av de samfunnsvitenskapelige instituttene benytter et stillingssystem for forskerne med tre nivåer. Blant disse er Fridtjof Nansens institutt. Forsker 3 har ikke doktorgrad og tilsvarer høgskolelektor/ universitetslektor. Forsker 2 har vanligvis doktorgrad og representerer en parallell til førsteamanuensis/førstelektor. Forsker 1 har professorkompetanse. Begge sektorer har rekrutteringsstillinger i form av doktorgradsstipendiater, postdoktorer og vitenskapelige assistenter/forskningsassistenter.

Forskerpersonalregisterets data om utdanning er hentet fra lærestedenes personalregistre, samt NIFUs Akademikerregister. *Akademikerregisteret* inneholder alle avlagte grader på hovedfag- og masternivå i Norge. Det gir opplysninger om grad (NUS-kode), utdanningssted og utdanningsår. I tillegg finnes opplysninger om kandidatens kjønn og alder på eksamenstidspunktet. Sist tilgjengelige årgang er 2016 (foreløpige tall).

Doktorgradsregisteret er et individbasert register som inneholder opplysninger om alle som har avlagt en doktorgrad i Norge. Registeret oppdateres to ganger i året og inneholder opplysninger om kjønn, alder, statsborgerskap, type doktorgrad, år og sted for avlagt doktorgrad, samt hvilket fagområde doktorgraden er avlagt innenfor. Merk at kodingen av doktorgrader i rettsvitenskap og kriminologi er basert på kandidatens fakultetstilhørighet. Registeret er oppdatert per 31.12.2016.

Detaljert *FoU-statistikk* for universiteter og høyskoler utarbeides annethvert år.⁶ Sist tilgjengelige år er 2015. For instituttsektoren utarbeides FoU-statistikk hvert år, og 2015 er sist tilgjengelige år. Imidlertid presenteres ikke FoU-statistikk for enkeltinstitutter, og vi vil derfor benytte nøkkeltall for Fridtjof Nansens institutt (FNI) fra Forskningsrådets institutttrapportering i 2016 til å beskrive finansieringsmønstre, slik det for øvrig ble gjort i de tidligere kartleggingene.

Opplysninger om studenter innenfor rettsvitenskap er hentet fra *Database for høyere utdanning* (DBH) som driftes av Norsk senter for forskningsdata (NSD). DBH inneholder blant annet data om studenter, utdanning, forskning, personale og økonomi, og er oppdatert med 2016-tall.

1.2.1 Nærmere om publiseringsanalysen

Publiseringsdata er ofte benyttet som resultatindikatorer for forskning. Grunnlaget for bruk av slike bibliometriske indikatorer, er at ny kunnskap, som er det prinsipielle målet med all forskning, blir formidlet til det vitenskapelige samfunn gjennom vitenskapelige publikasjoner. Vitenskapelig publisering brukes som et indirekte mål på kunnskapsproduksjon. Den primære hensikten med den bibliometriske analysen i denne rapporten er å belyse omfanget av og mønstre i publiseringen knyttet til temaet rettsvitenskap.

Datakildene for *publiseringsanalysene* er hovedsakelige CRISStin. Tidsperioden for analysen er fireårsperioden 2013–2016. Publikasjonene som inngår i denne analysen, er avgrenset til artikler, bokkapitler og bøker som inngår i kategorien rettsvitenskap, kategorisert i CRISStin. I noen tabeller og figurer som viser tidsserier tilbake til 2008, er aggregerte tall hentet fra DBH/NSD.

⁴ Der en person har flere utdanninger av høyere grad, vil den sist avlagte graden være registrert i Forskerpersonalregisteret. Dette innebærer at noen jurister med etterutdanning innenfor for eksempel økonomi, vil være registrert med økonomisk utdanning.

⁵ Opplysninger om forskerpersonalet samles inn per 1. oktober og innhentes direkte fra de forskningsutførende enhetenes sentrale administrasjoner. Forskerpersonalregisteret går tilbake til 1960-tallet, og er tilgjengelig elektronisk fra 1977. Det ble oppdatert hvert andre år (oddetallsår) frem til 2007, deretter årlig.

⁶ Metode for den FoU-statistiske undersøkelsen er gjengitt i vedlegg I.

I fremstillinger av publiseringsomfanget, har vi brukt både antall artikler som heltall og publikasjonspoeng. Inntil 2015 ble publikasjonspoengene beregnet slik: institusjonenes forfatterandeler multiplisert med publikasjonens type (monografi, bokkapittel eller tidsskriftsartikkel) multiplisert med kvalitetsnivå 1 eller 2. Ved samarbeid med en annen institusjon, norsk eller utenlandsk, ble poengene multiplisert med en samarbeidsfaktor på 1,25. Formel for beregning av publikasjonspoeng til og med 2014:

$$\text{Poeng} = \text{forfatterandel} * (\text{nivå og type}) * \text{samarbeid} (1,25)$$

Fra og med 2015 ble en ny beregningsmetode for publiseringspoeng innført. Denne gir større uttelling for samarbeid ved at man bruker kvadratroten av institusjonens andel, som gjør at brøkdelen blir større enn den opprinnelige andelen var. I tillegg premieres internasjonalt samarbeid med en faktor på 30 prosent.

$$\text{Poeng} = (\text{forfatterandel per institusjon/unike forfatterandeler})^{(1/2)} * (\text{nivå og type}) * \text{internasjonalt samarbeid} (1,3).$$

Publikasjonspoengene før og etter 2015 vil dermed ikke være sammenlignbare med hverandre, da beregningsmetoden er endret. Ved tolkning av publikasjonspoeng i tidsserier som spenner over denne perioden, er det viktig å være klar over dette. Antall poeng som de ulike publikasjonsformene og nivåer gir, er uendret og oppsummert i tabell 1.1.

Tabell 1.1 Publikasjonspoeng etter publikasjonsform og nivå.

Publikasjonsform	Poeng for nivå 1	Poeng for nivå 2
Tidsskriftsartikkel	1	3
Bokkapittel/konferanseartikkel i bok	0,7	1
Monografi	5	8

1.3 Arbeidsnotatets oppbygging

Innledningsvis i arbeidsnotatet har vi gjort rede for formål og bakgrunn for notatet, samt definisjoner og avgrensninger. Vi har også presentert enhetene som utgjør de sentrale rettsvitenskapelige forskningsmiljøene ved universiteter, høyskoler og forskningsinstitutter i Norge. Vi har videre redegjort for datakilder og metode.

I kapittel 2 gjennomgår vi de menneskelige ressursene innenfor rettsvitenskap, ved å se nærmere på antall uteksaminerte høyere grads kandidater, antall doktorgradsdisputaser, rettsvitere i forskningssystemet og forskere/faglig personale ved de rettsvitenskapelige forskningsmiljøene. Vi vil primært se på perioden 2001 til 2016, med fokus på de siste årene i perioden. Vi vil også se rettsvitenskap i forhold til andre samfunnsvitenskapelige forskningsfelt.

Kapittel 3 tar for seg de økonomiske rammene rundt den rettsvitenskapelige forskningen i perioden 2001–2015. Vi ser nærmere på omfanget av FoU-utgifter innenfor rettsvitenskap, samt finansiering av denne forskningen. Også her vil vi se rettsvitenskap i sammenheng med andre samfunnsvitenskapelige fag. Et eget delkapittel presenterer Forskningsrådets bevilgninger til rettsvitenskapelig forskning i perioden 2001–2016.

Publisering ved de rettsvitenskapelige miljøene er tema i kapittel 4. Den bibliometriske analysen er todelt, og i første del viderefører vi resultatene fra den forrige gjennomgangen om rettsvitenskap. Den andre delen av den bibliometriske analysen er avgrenset til publikasjoner som er publisert i tidsskrift og bøker som er klassifisert som rettsvitenskap i fireårsperioden 2013–2016.

Arbeidsnotatet inneholder også en vedleggsdel, hvor tallgrunnlaget for de viktigste figurene gjenfinnes.

2 Menneskelige ressurser innenfor rettsvitenskap

Dette kapitlet er delt i fire. Vi vil først ta for oss rekruttering til rettsvitenskapelig forskning gjennom å se på hvor mange høyere grads kandidater i rettsvitenskap som uteksamineres i Norge årlig og hvor stor andel av disse som går inn i jobber i academia. Vi vil også undersøke hvor mange som blir forskere. Deretter ser vi nærmere på avlagte doktorgrader i rettsvitenskap i perioden 1995–2016 og kjennetegn ved doktorandene på feltet. Siste del tar for seg forskerpersonalet på det rettsvitenskapelige feltet. Vi vil presentere en oppdatert oversikt over rettsvitere ved universiteter, høyskoler og forskningsinstitutter, samt stillingsstrukturer ved de rettsvitenskapelige miljøene i perioden 2001 til 2016.

2.1 Rekruttering til rettsvitenskapelig forskning

I dette delkapitlet ser vi først nærmere på antall høyere grads kandidater innenfor rettsvitenskap i perioden 2001 til 2016 ved Universitetet i Oslo, Universitetet i Bergen og Universitetet i Tromsø. Deretter undersøker vi i hvilken grad disse rekrutteres til universiteter, høyskoler og forskningsinstitutter, og hvilke stillinger de innehar. Dette sees i sammenheng med tilsvarende rekrutteringsmønstre for andre fagfelt.

2.1.1 Høyere grads kandidater i rettsvitenskap

Studiet i rettsvitenskap, eller juridisk grunnutdanning, er en integrert mastergrad som tar fem år. Universitetene i Oslo, Bergen og Tromsø tilbyr alle denne utdanningen. I tillegg tilbyr flere statlige høyskoler bachelor i rettsvitenskap. Studentene her kan fortsette på masterutdanning i rettsvitenskap.

Før Kvalitetsreformen⁷ var det juridiske studiet normert til seks år og ledet frem til graden cand. jur. De siste cand. jur. i Norge ble uteksaminert våren 2007, mens de første kandidatene med master i rettsvitenskap var ferdige i 2004. Flere andre mastergrader på det rettsvitenskapelige feltet ble innført med Kvalitetsreformen, herunder Master of Laws i henholdsvis Public International Law, Information and Communication Technology Law (begge disse tildeles ved UiO) og Maritime Laws/Laws of the Sea (tildeles ved UiO og UiT). I tillegg tilbyr Universitetet i Oslo mastergrad i retts sosiologi og forvaltningsinformatikk. Cand. polit. i kriminologi ble tildelt ved Universitetet i Oslo frem til 2007, men denne graden ble med Kvalitetsreformen erstattet av mastergrad i kriminologi. Kandidater med disse gradene er alle inkludert i tabell 2.1.

⁷ St.meld. nr. 27 (2000-2001): Gjør din plikt - Krev din rett. Kvalitetsreform av høyere utdanning.

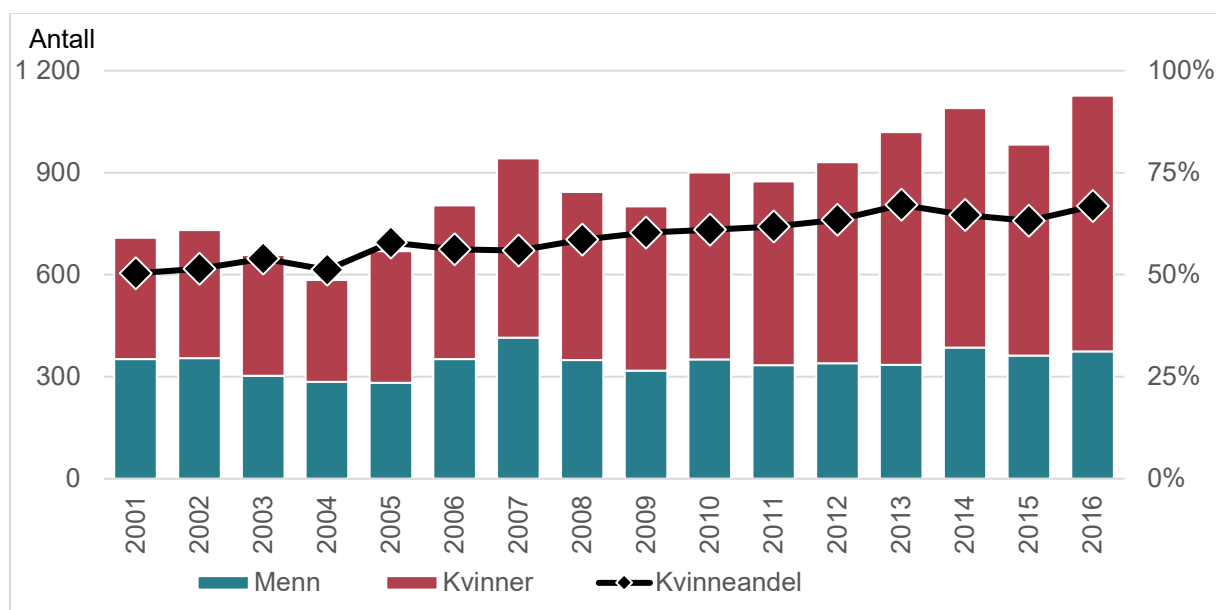
Tabell 2.1 Høyere grads kandidater i juridiske fag 2001–2016 etter lærested.

	2001–2004	2005–2008	2009–2012	2013–2016
Universitetet i Bergen	761	987	1 134	1 267
Universitetet i Oslo	1 741	2 004	2 078	2 611
Universitetet i Tromsø	180	267	295	341
Sum	2 682	3 258	3 507	4 219

Kilde: DBH

Totalt ble nær 13 700 høyere grads kandidater i juridiske fag, det vil si cand. jur. og master i rettsvitenskap eller kriminologi, uteksaminert fra universitetene i Oslo, Bergen og Tromsø i perioden 2001 til 2016. Universitetet i Oslo uteksaminerte nær to tredjedeler av de juridiske kandidatene i perioden 2001-2004, mens andelen har sunket litt i de senere årene. Antallet høyere grads kandidater innenfor juridiske fag har vokst ved alle tre universitetene i perioden, og prosentvis størst vekst i antall kandidater finner vi ved Universitetet i Tromsø.

I 2001 avla i overkant av 700 kandidater høyere grads eksamen i juridiske fag, og halvparten av disse var kvinner, se figur 2.1. Frem til 2016 har antall kandidater per år økt til 1 130, mens antall kvinner blant disse kandidatene er mer enn doblet, fra 360 i 2001 til 750 i 2016. Antall mannlige kandidater var om lag det samme både i 2001 og 2016; i underkant av 400. Tendensen er lik ved de tre universitetene, det vil si at antall kvinnelige kandidater øker, mens antall menn er stabilt. Dette innebærer at kvinneandelen har økt jevnt i hele perioden fra 2001, og i 2016 utgjorde kvinnene hele to tredjedeler av høyere grads kandidater i juridiske fag i Norge. Fra å ha jevn kjønnsbalanse blant studentene i 2001, er det nå behov for å rekruttere flere menn.

Figur 2.1 Høyere grads kandidater i juridiske fag 2001–2016 etter kjønn.

Kilde: DBH

Ser vi på antall registrerte studenter innenfor juridiske fag i DBH⁸, var det 7 800 studenter på bachelor- og masternivå innenfor juridiske studieprogrammer i 2016. I 2010 var det i underkant av 6 900 studenter på feltet, noe som tilsvarer en vekst på nær 1 000 studenter på sju år. Antall mannlige studenter vokste med 180 i perioden, mens antall kvinnelige økte med over 750. Kvinneandelen blant

⁸ Database for høyere utdanning som driftes av Norsk Samfunnsvitenskapelig datatjeneste (NSD).

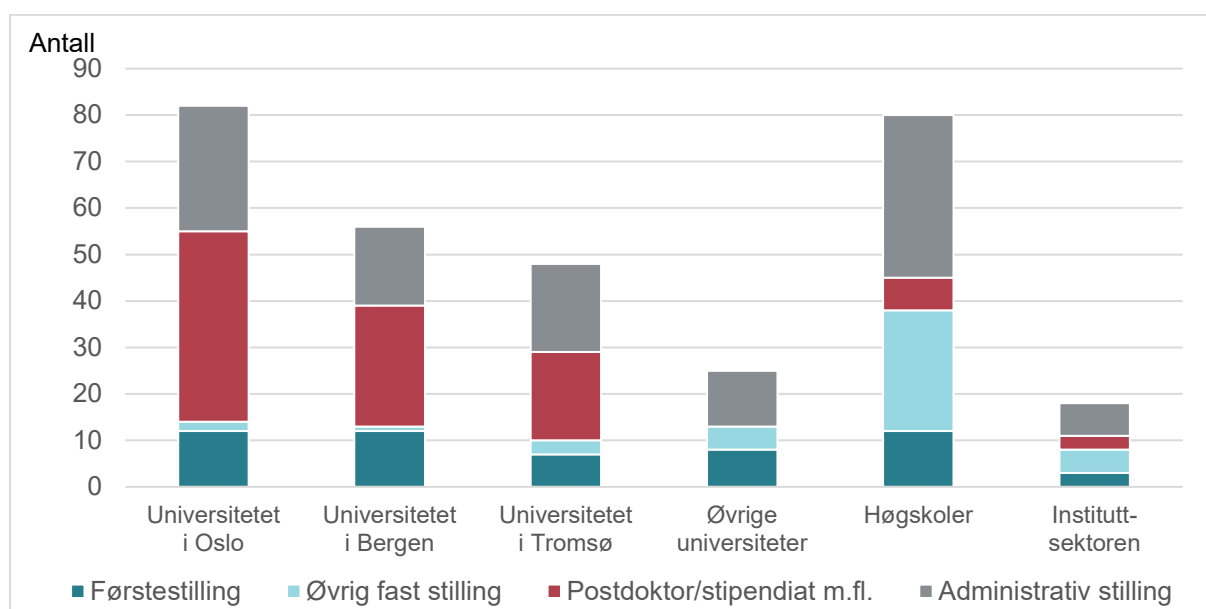
studenter innenfor juridiske fag ligger på gjennomsnittlig 66 prosent i perioden 2010 til 2016. Vi kan dermed forvente at andelen kvinnelige kandidater holder seg stabilt høyt de nærmeste årene.

Grunnlagsdata for figur 2.1 finnes i vedleggstabell V.1.

2.1.2 Rekruttering til forsknings- og utdanningsinstitusjonene

Av 13 700 høyere grads kandidater innenfor rettsvitenskap og kriminologi som var ferdige i perioden 2001–2016 var 329 tilsatt ved et universitet, et helseforetak eller et forskningsinstitutt i 2016. Dette tilsvarer nær tre prosent av kandidatene i perioden og innebærer at kun en liten andel av de rettsvitenskapelige kandidatene blir tilsatt ved disse institusjonene.

Børing et. al. (2012) viser at over 40 prosent av juristene som var sysselsatt i Norge i 2008, var tilsatt i offentlig administrasjon, mens 33 prosent var sysselsatt i privat sektor innenfor eiendomsdrift, utleievirksomhet og forretningsmessig tjenesteyting. Om lag 3,5 prosent var tilsatt innenfor undervisning, hvor universiteter og høyskoler inngår. Dette samsvarer bra med funnene i denne kartleggingen.

Figur 2.2 Høyere grads kandidater i rettsvitenskap i perioden 2001–2016 etter institusjonstype¹ og stillingstype² i 2016³.

¹Øvrige universiteter omfatter universiteter uten rettsvitenskapelig utdanning, samt universitetssykehus.

²Førstestilling omfatter professor, førsteamanuensis, dosent og førstelektor, samt forsker 1 og forsker 2 i instituttsektoren. Øvrig fast stilling omfatter amanuensis, universitets- og høyskolelektor og spesialiststillinger tilknyttet profesjonsutdanningene, samt forsker 3 i instituttsektoren. Postdoktor/stipendiat omfatter også forskere tilsatt på prosjekt ved universitetene og vitenskapelige assistenter.

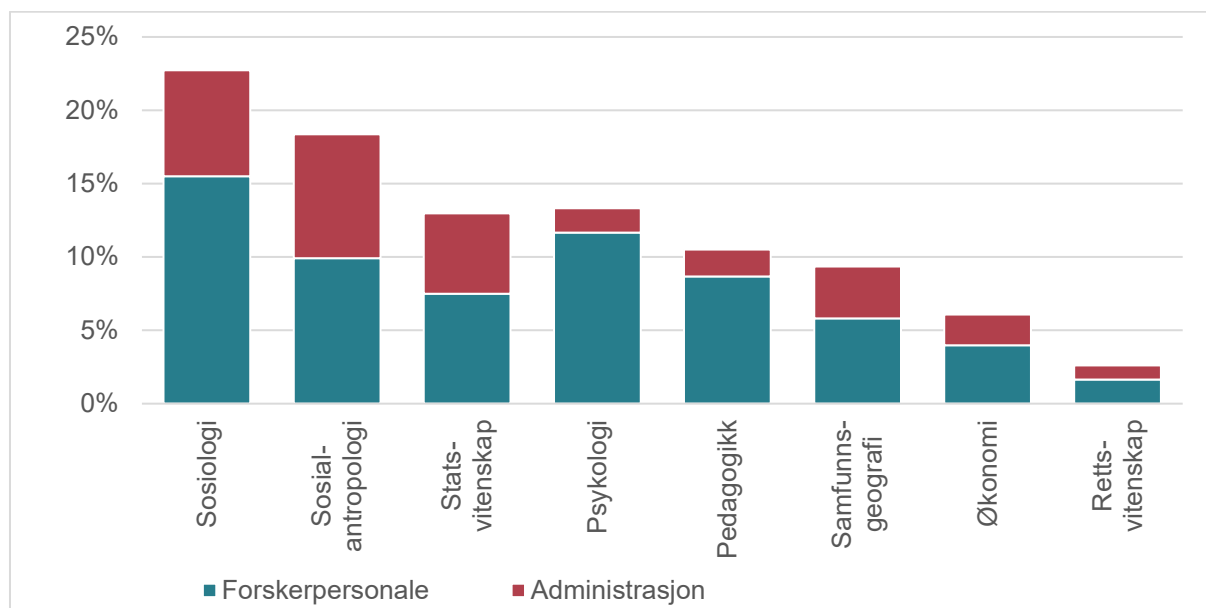
³Foreløpige tall for 2016.

Kilde: NIFU

I underkant av to tredjedeler av kandidatene med grunnutdanning i rettsvitenskapelige fag var tilsatt i forskerstilling eller faglig stilling i 2016, resten var tilsatt i administrative stillinger. Figur 2.2 viser fordelingen på institusjonstype og stillingskategori. Samlet var 70 prosent av rettsviterne tilsatt ved et universitet, 24 prosent ved en høyskole og 6 prosent i instituttsektoren.

En tredjedel av rettsviterne var tilsatt i en midlertidig stilling som stipendiat, postdoktor eller forsker på prosjekt. 17 prosent hadde oppnådd førstestilling, det vil si professor, førsteamanuensis, dosent eller førstelektor, mens 14 prosent var tilsatt i øvrige faste stillinger.

Sammenlignet med hvor stor andel av høyere grads kandidater fra andre samfunnsvitenskapelige fag som har sitt arbeidssted ved en utdannings- eller forskningsinstitusjon, var andelen med grunnutdanning i rettsvitenskapelige fag svært lav, kun tre prosent. To tredjedeler av disse juristene var i faglige stillinger, en tredjedel i administrative stillinger. Sosiologi hadde den høyeste andelen kandidater ved forsknings- og utdanningsinstitusjonene, 22 prosent. Av disse var nær 70 prosent forskere/faglig personale. Nest høyest andel ved finner vi blant sosialantropologene, 18 prosent. Her var andelen av kandidatene i forsker-/faglig stilling 54 prosent. Både blant psykologene og pedagogene gikk mer enn 80 prosent inn i faglige stillinger, og kun en liten andel i administrative stillinger. Tallene for høyere grads kandidater innenfor økonomi ved forsknings- og utdanningsinstitusjonene, er mer usikre enn for de øvrige fagfeltene, etter som avgrensningen mellom økonomiske og administrative fag ikke er helt klar.⁹

Figur 2.3 Kandidater i utvalgte samfunnsvitenskapelige fag uteksaminert mellom 2001 og 2016 som var tilsatt ved et universitet, en høyskole eller et forskningsinstitutt i 2016¹ etter fagfelt og stillingskategori.

¹Foreløpige tall for 2016.

Kilde: NIFU/Forskerpersonalregisteret

Antallet kandidater som er uteksaminert innenfor de ulike samfunnsvitenskapelige fagfeltene i perioden 2001-2016, varierer veldig. Rettsviterne utgjorde den største gruppen høyere grads kandidater med over 13 000 personer, fulgt av pedagogikk med om lag 10 900 og økonomi med 10 100. Færrest kandidater finner vi innenfor samfunnsgeografi (1 250) og sosialantropologi (1 580).

2.2 Doktorgrader i rettsvitenskap

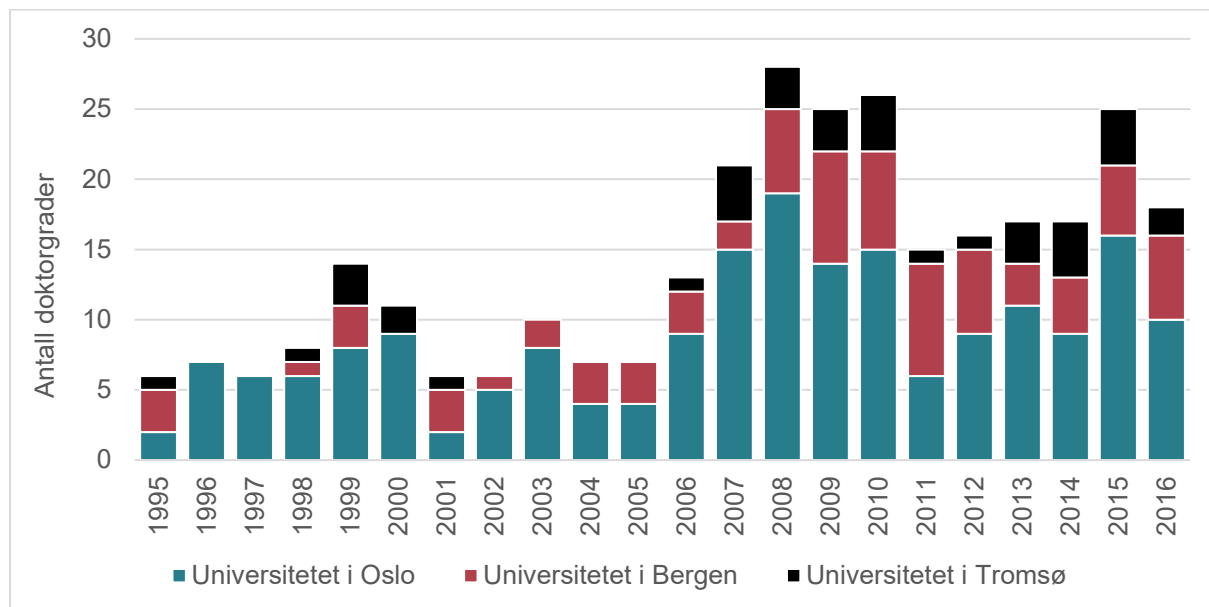
Dette delkapittelet beskriver avlagte doktorgrader i rettsvitenskap i perioden 1995–2016. Vi ser på kjennetegn ved doktorandene som har avlagt en slik grad ved de tre universitetene som tildeler doktorgrader i rettsvitenskap: Universitetet i Oslo, Universitetet i Bergen og Universitetet i Tromsø. I siste del av kapitlet sammenlignes utviklingen i avlagte doktorgrader med situasjonen innenfor fagene sosiologi og statsvitenskap.

Totalt er det avholdt 309 disputaser ved de juridiske fakultetene i perioden 1995–2016, se figur 2.4. To tredjedeler av doktorgradene er avlagt ved Universitetet i Oslo, en fjerdedel ved Universitetet i Bergen

⁹ Det vil dessuten kunne være mange personer med økonomisk utdanning av lavere grad ved institusjonenes administrasjoner som tar seg av regnskapstjenester og lignende. Disse er ikke inkludert her.

og vel en tiendedel ved Universitetet i Tromsø. Denne fordelingen har vært relativt stabil gjennom perioden, og samsvarer med hvilke institusjoner høyere grads kandidater på feltet er uteksaminert fra.

Doktorgradene i rettsvitenskap omfatter alle doktorgrader avlagt ved de juridiske fakultetene, også grader i rettssosiologi og kriminologi. Tildelingene i perioden 1995–2016 fordeler seg på 171 ph.d-grader, 117 dr.juris, 15 dr.philos og 6 dr.polit.

Figur 2.4 Avlagte doktorgrader ved de juridiske fakultetene etter universitet. 1995–2016.

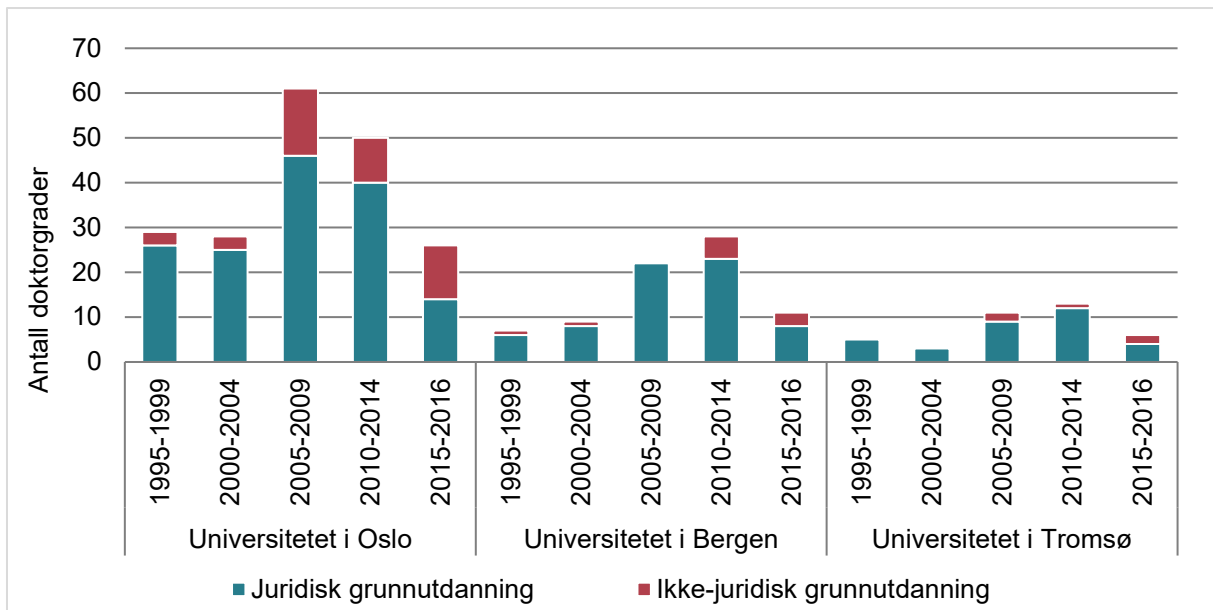
Kilde: Doktorgradsregisteret, NIFU

Antall avlagte grader per år viser stor variasjon, fra 6 til 28 grader. Det var en betydelig økning i gradsproduksjonen under årene 2005 til 2008, da antallet grader økte fra 7 til 28. Nettopp 2008 er det foreløpige toppåret for avlagte grader innen rettsvitenskap, noe som må ses i sammenheng med innføringen av ph.d-graden. I forbindelse med omleggingen av doktorgradsutdanningen var første halvår 2008 siste anledning for å oppnå tittelen dr. juris. Antallet disputaser holdt seg om lag på samme nivå i 2009 og 2010, men har de senere årene gjennomgående ligget noe lavere.

Jus er primært en profesjonsutdanning, der bare et mindre antall av kandidatene fortsetter med en forskerutdanning. Av de 309 doktorandene som har disputert ved de juridiske fakultetene siden 1995, har 251, eller 80 prosent, rettsvitenskapelig grunnutdanning, se figur 2.5. Blant de 58 «ikke-juristene» hadde de aller fleste, nær 85 prosent, annen samfunnsvitenskapelig utdanning, mens resten stort sett hadde bakgrunn fra humanistiske fag¹⁰.

Andelen doktorander med ikke-rettsvitenskapelig utdanning var 10 prosent i perioden 1995–1999. I perioden 2010–2014 hadde andelen økt til 18 prosent, mens den de to siste årene har utgjort 40 prosent. Andelen ikke-jurister øker ved alle tre læresteder, men mest ved Universitetet i Oslo.

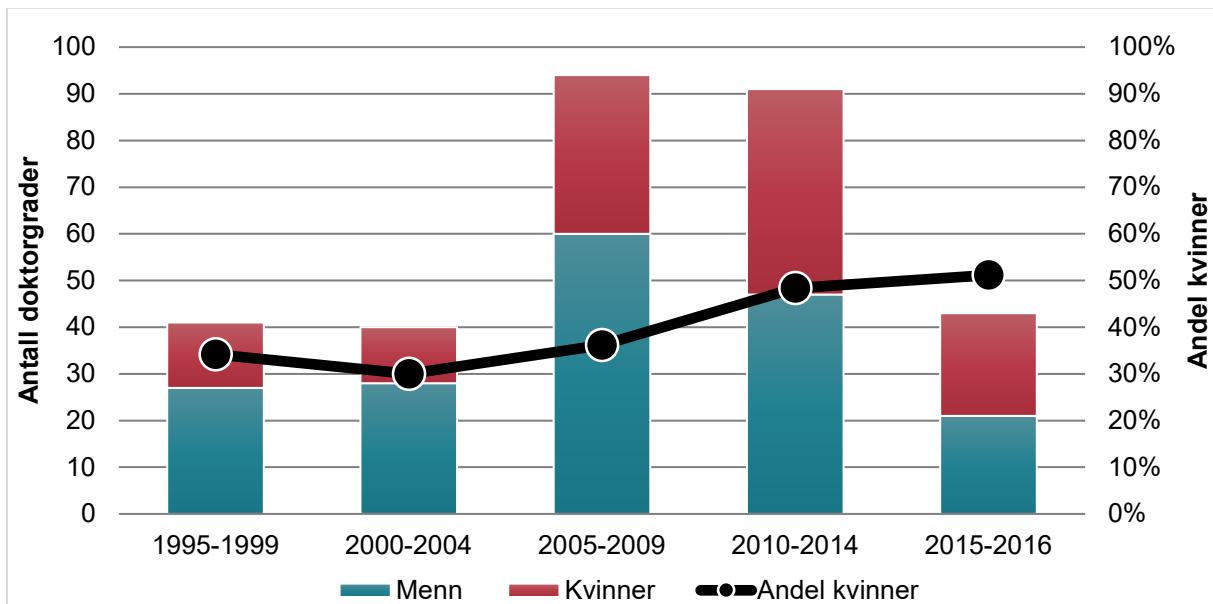
¹⁰ Et fåtall kan ha rettsvitenskapelig utdanning fra utlandet. Det kan også tenkes at noen av dem som er klassifisert som ikke-jurister har juridisk utdanning i tillegg til annen utdanning.

Figur 2.5 Avlagte doktorgrader ved de juridiske fakultetene etter universitet og utdanningsbakgrunn. 1995–2016.

Kilde: Doktorgradsregisteret, NIFU

Fram til 2010 var det klar overvekt av menn blant dem som tok doktorgraden i rettsvitenskap. I perioden 1995–2009 var 34 prosent av doktorandene kvinner, se figur 2.6. Andelen kvinner økte betydelig, til 48 prosent, under årene 2010–2014, mens kjønnsbalansen de to siste årene har vært helt jevn. Kvinneandelen blant doktorandene i rettsvitenskap er dermed omtrent den samme som blant *alle* doktorander som disputerte i Norge i 2015–2016. Den ligger likevel noe lavere enn innenfor samfunnsvitenskap – som rettsvitenskapen inngår i – der 57 prosent av doktorgradene er avlagt av kvinner de siste to årene.

Figur 2.6 Avlagte doktorgrader ved de juridiske fakultetene etter kjønn. 1995–2016.

Kilde: Doktorgradsregisteret, NIFU

Fra 1995 til i dag har gjennomsnittsalderen for doktorandene i rettsvitenskap vært 39,6 år, se tabell 2.2. Tabellen viser at det var en svak økning i gjennomsnittsalderen i perioden 2005–2009, til nesten 41 år, noe som trolig hadde sammenheng med avviklingen av dr. juris-graden, se ovenfor. Gjennomsnittsalderen gikk deretter ned med om lag tre år i den neste femårsperioden, mens den har økt igjen til i underkant av 40 år blant dem som disputerte i 2015 og 2016.

Tabell 2.2 Avlagte doktorgrader ved de juridiske fakultetene. Gjennomsnittsalder ved disputas etter kjønn og type doktorgrad. 1995–2016.

Periode	Kvinner			Menn			Alle		
	Ph.d-grad	Annen grad	Alle	Ph.d-grad	Annen grad	Alle	Ph.d-grad	Annen grad	Alle
1995-99		41,2	41,2		39,2	39,2		39,9	39,9
2000-04		41,1	41,1		40,1	40,1		40,4	40,4
2005-09	40,5	40,3	40,4	38,1	44,0	41,0	38,8	42,4	40,8
2010-14	38,2		38,2	36,9	(40,6)	37,1	37,6	(40,6)	37,7
2015 og 2016	37,7		37,7	40,3	(59,0)	42,0	38,9	(59,0)	39,8
Hele perioden	38,4	40,8	39,3	38,0	41,6	39,7	38,2	41,3	39,6

Kilde: Doktorgradsregisteret, NIFU

() = færre enn 10 disputaser

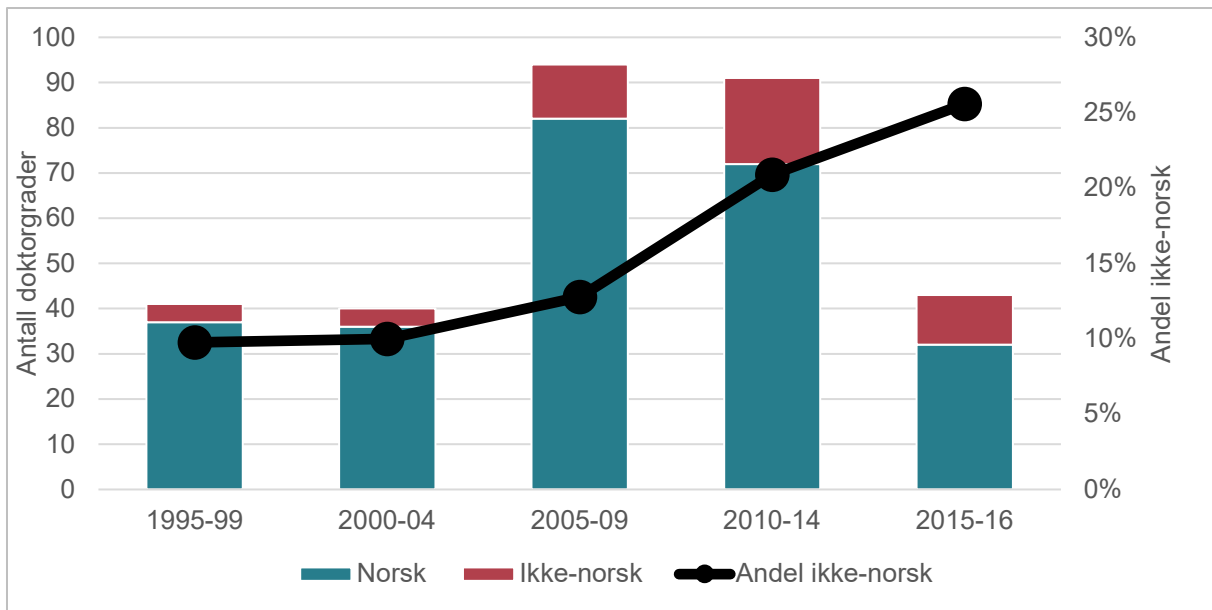
Om en ser samtlige disputaser i perioden 1995–2016 under ett, er det liten aldersforskjell mellom kvinner og menn. Kvinnene har i gjennomsnitt vært 39,3 år ved disputas, mens mannlige doktorander har vært 39,7 år. Under siste halvdel av 1990-tallet var kvinnene rundt to år eldre enn menn, men gjennomsnittsalderen blant kvinner har gått jevnt nedover gjennom hele perioden. Blant menn har det vært større variasjoner i alderen ved disputas, og særlig blant de ferskeste doktorandene gjør alderen et kraftig byks.

Blant kvinner som har disputert for ph.d, har gjennomsnittsalderen gått ned fra 40,5 år i perioden 2005–2009 til under 38 år blant de ferskeste doktorandene. Blant de mannlige doktorandene er bildet annerledes. Der er doktorandene fra den siste toårsperioden i gjennomsnitt over 40 år, noe som er to år eldre enn i de første ph.d-årgangene og et år eldre enn dem som avla doktorgraden under siste halvdel av 1990-tallet.

Dersom median legges til grunn, ligger alderen ved avlagt grad rundt tre år lavere enn det aritmetiske gjennomsnittet, se flere tabeller med doktorgradsdata i tabellvedlegget.

For de nyeste årgangene med doktorander er det mulig å måle tiden mellom opptaket på doktorgradsprogrammet til disputas. Blant doktorander som avla en ph.d-grad ved de juridiske fakultetene i perioden 2013–2016, gikk det i gjennomsnitt 6,1 år fra opptak til disputas. Blant kvinner gikk det 6,6 år, mens mannlige doktorander disputerte 5,5 år etter oppstart.

De fleste som avlegger doktorgrad i rettsvitenskap, har norsk bakgrunn, men innslaget av utenlandske statsborgere øker, se figur 2.7. Av de 309 gradene som er avlagt ved juridiske fakulteter siden 1995, er 50 grader, eller 16 prosent, tatt av utlendinger. Andelen har økt fra 10 prosent i starten av perioden til 26 prosent blant dem som disputerte de siste to årene. Andelen utenlandske statsborgere er nå lik situasjonen for samfunnsvitenskap generelt, men 11 prosentpoeng lavere enn blant alle som disputerte for doktorgraden i Norge i 2015–2016.

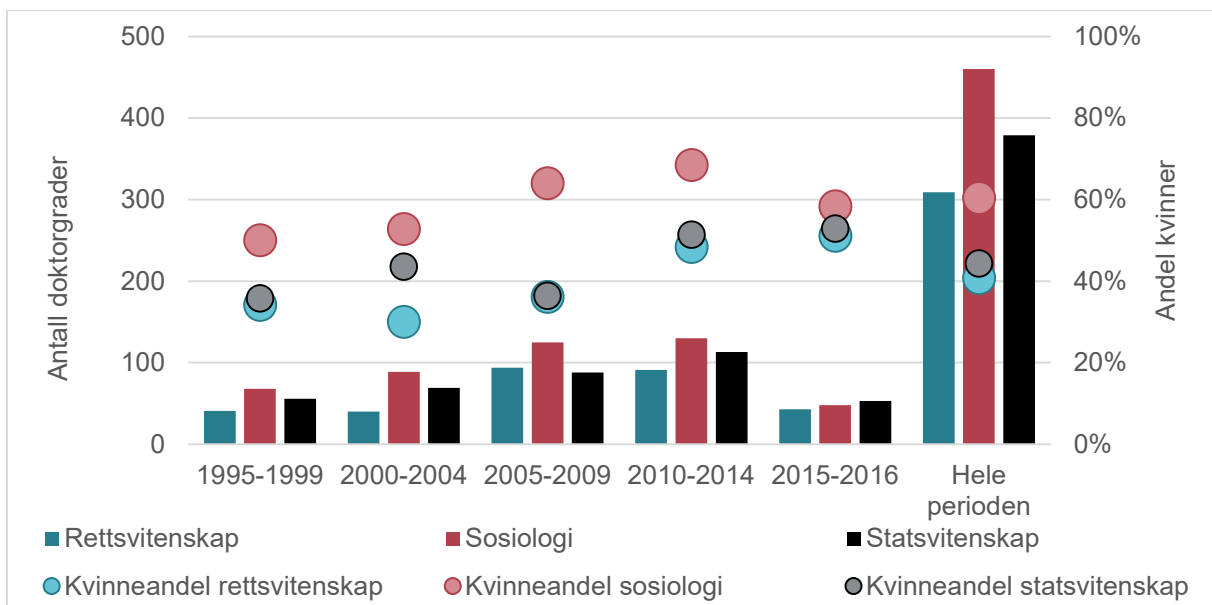

Figur 2.7 Avlagte doktorgrader ved de juridiske fakultetene etter statsborgerskap på disputastidspunktet. 1995–2016.

Kilde: Doktorgradsregisteret, NIFU

2.2.1 Rettsvitenskap sammenlignet med sosiologi og statsvitenskap

I det følgende gjør vi noen sammenligninger av doktorgrader avlagt innenfor rettsvitenskap, sosiologi og statsvitenskap. Fra 1995 til 2016 er det avlagt en del flere doktorgrader i sosiologi og statsvitenskap enn i rettsvitenskap, se figur 2.8. I perioden er det til sammen tatt 460 doktorgrader innenfor sosiologi, mens det har vært 379 disputaser i statsvitenskap, mot, som tidligere nevnt, 309 grader ved de juridiske fakultetene.

Figur 2.8 Avlagte doktorgrader innenfor rettsvitenskap, sosiologi og statsvitenskap. Antall grader og prosentandel avlagt av kvinner. 1995–2016.

Kilde: Doktorgradsregisteret, NIFU

Rettsvitenskap ligger lavest i antall grader i alle femårsperiodene, med unntak av 2005–2009, da det ble avlagt flere grader i rettsvitenskap enn i statsvitenskap. De siste to årene er det ganske små forskjeller mellom fagene hva gjelder antallet avlagte grader.

I perioden 1995–2016 sett under ett, er kvinnene svakest representert blant doktorandene innenfor rettsvitenskap med 41 prosent. Kvinneandelen ligger over tid 3 prosentpoeng høyere i statsvitenskap, mens den er vesentlig høyere i sosiologi, der kvinner har stått bak 60 prosent av gradene. Blant de ferskeste doktorandene, fra 2015 og 2016, er kjønnsbalansen noe jevnere. Da utgjorde kvinner 51 prosent i rettsvitenskap, 53 prosent i statsvitenskap og 58 prosent i sosiologi.

Doktorander i rettsvitenskap har relativt lik gjennomsnittsalder ved disputas som dem som tar graden innenfor statsvitenskap, mens doktorander innenfor sosiologi over tid har vært rundt tre år eldre, se tabell 2.3.

Tabell 2.3 Avlagte doktorgrader innenfor rettsvitenskap, sosiologi og statsvitenskap. Gjennomsnittsalder ved disputas etter kjønn. 1995–2016.

Periode	Rettsvitenskap			Sosiologi			Statsvitenskap		
	Kvinner	Menn	Alle	Kvinner	Menn	Alle	Kvinner	Menn	Alle
1995-99	41,2	39,2	39,9	44,7	43,9	44,3	38,9	40,4	39,9
2000-04	41,1	40,1	40,4	42,8	43,5	43,2	38,5	37,4	37,8
2005-09	40,4	41,0	40,8	42,8	42,8	42,8	40,3	40,7	40,5
2010-14	38,2	37,1	37,7	42,5	38,3	41,1	38,4	37,7	38,1
2015 og 2016	37,7	42,0	39,8	40,9	41,4	41,1	40,6	38,5	39,6
Hele perioden	39,3	39,7	39,6	42,7	42,0	42,4	39,2	39,0	39,1

Kilde: Doktorgradsregisteret, NIFU

Blant dem som avla en ph.d-grad i rettsvitenskap under årene 2013–2016, gikk det i gjennomsnitt noe kortere tid fra opptaket på doktorgradsprogram til disputas for doktorander innenfor rettsvitenskap (6,1 år) enn i de to andre fagene (6,4 og 6,5 år), se tabell 2.4. Forskjellene er imidlertid små, og antallet grader relativt begrenset. Kvinnene bruker gjennomgående lenger tid enn menn, men merk at tallene ikke er korrigert for eventuelle permisjoner.

Tabell 2.4 Avlagte ph.d-grader innenfor rettsvitenskap, sosiologi og statsvitenskap. Gjennomsnittlig tid fra opptak på doktorgradsprogram til disputas etter kjønn. 2013–2016.

	Rettsvitenskap			Sosiologi			Statsvitenskap		
	Kvinner	Menn	Alle	Kvinner	Menn	Alle	Kvinner	Menn	Alle
Antall år	6,6	5,5	6,1	6,7	5,8	6,4	6,9	6,1	6,5
N	38	34	72	70	35	105	50	43	93

Kilde: Doktorgradsregisteret, NIFU

Utenlandske statsborgere står for en større andel av doktorgradene innenfor rettsvitenskap enn i statsvitenskap og sosiologi, se tabell 2.5. Mens 16 prosent av alle grader innenfor rettsvitenskap siden 1995 er avlagt av utenlandske statsborgere, gjelder dette 11 prosent i statsvitenskap og 6 prosent i sosiologi. Om lag samme forhold finner vi blant de ferskeste doktorandene fra 2015 og 2016, der utlendingsandelen var henholdsvis 26, 19 og 6 prosent.

Utvidede tabeller om doktorgrader i rettsvitenskap finnes som vedleggstabeller V.2 til V.10

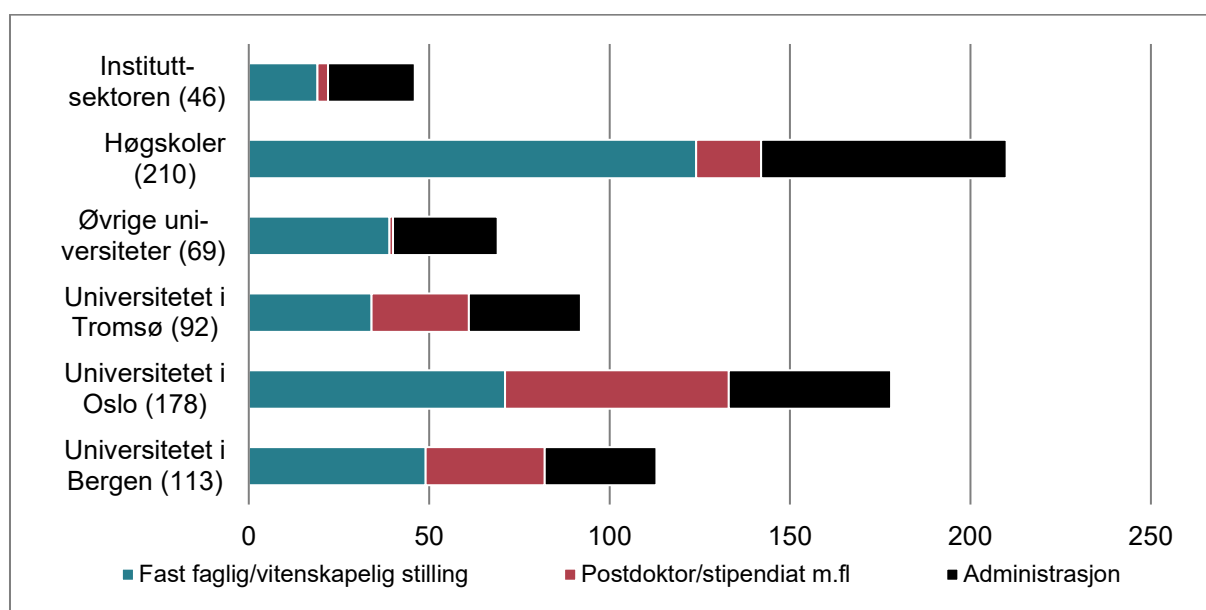
Tabell 2.5 Avlagte doktorgrader innenfor rettsvitenskap, sosiologi og statsvitenskap etter statsborgerskap. 1995–2016.

Periode	Rettsvitenskap			Sosiologi			Statsvitenskap		
	Norsk	Ikke-norsk	Andel ikke-norsk	Norsk	Ikke-norsk	Andel ikke-norsk	Norsk	Ikke-norsk	Andel ikke-norsk
1995-99	37	4	10 %	65	3	4 %	54	2	4 %
2000-04	36	4	10 %	85	4	4 %	65	4	6 %
2005-09	82	12	13 %	116	9	7 %	77	11	13 %
2010-14	72	19	21 %	120	10	8 %	100	13	12 %
2015-16	32	11	26 %	45	3	6 %	43	10	19 %
Hele perioden	259	50	16 %	431	29	6 %	339	40	11 %

Kilde: Doktorgradsregisteret, NIFU

2.3 Rettsvitere ved universiteter, høyskoler og forskningsinstitutter

I 2016 var 708 personer med høyere juridisk utdanning tilsatt ved et universitet, en høyskole eller et forskningsinstitutt. Flestparten, 68 prosent, var tilsatt i forsker- eller faglige stillinger, mens nær en tredjedel hadde en administrativ stilling. Over 60 prosent av rettsviterne var tilsatt ved et universitet, 30 prosent ved en høyskole og de resterende sju prosentene ved et forskningsinstitutt.

Figur 2.9 Rettsvitere ved universiteter, høyskoler eller forskningsinstitutter i 2016¹ etter stillingsgruppe². Prosent.

¹Foreløpige tall for 2016.

²Øvrig stilling omfatter dosent, førstelektor, amanuensis, universitets- og høyskolelektor, faglig leder (dekan og instituttleder) og spesialstillinger tilknyttet profesjonsutdanningene.

Kilde: NIFU/Forskerpersonalregisteret

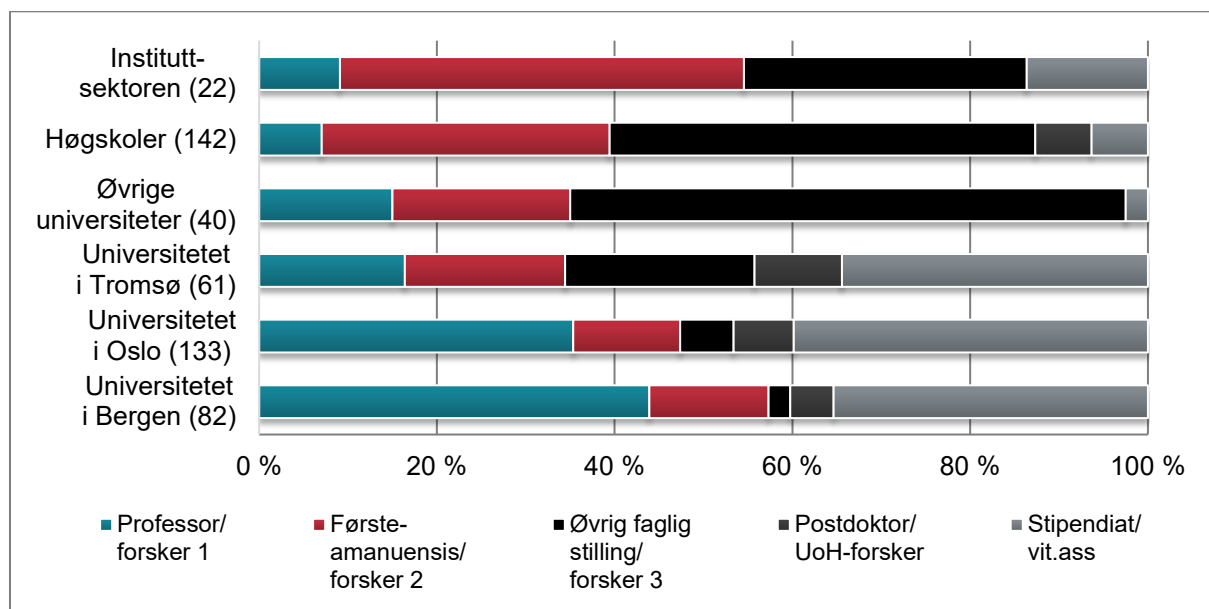
Totalt hadde ti læresteder åtte eller flere rettsvitere tilsatt i faglige stillinger, og kan dermed sies å ha et fagmiljø på feltet. Universitetet i Oslo hadde det høyeste antall jurister i 2016, fulgt av Universitetet i Bergen og Universitetet i Tromsø, se figur 2.9. Blant de øvrige universitetene var det 19 rettsvitere ved både Universitetet i Agder og Universitetet i Stavanger, som begge har bachelorutdanning på feltet. NTNU, NMBU og Nord Universitetet hadde alle rundt 10 rettsvitere, de fleste av disse i administrative

stillinger. Ved høgskolene hadde Politihøgskolen nærmere 60 jurister, hvorav flertallet i faglige stillinger, mens Høgskolen i Oslo og Akershus hadde 30 og Handelshøyskolen BI og Høgskolen i Buskerud og Vestfold begge hadde 24 rettsvitere i sin stab, mens Høgskolen i Lillehammer hadde 13. Øvrige læresteder med jurister blant det faglige personalet i 2016 var Norges Handelshøyskole, Høgskolen i Molde, VID vitenskapelige høgskole, Høgskolen i Bergen, Høgskolen i Hedmark, Høgskolen i Sogn og Fjordane, Høgskolen i Volda og Høgskolen i Østfold. I tillegg hadde seks høgskoler rettsvitere i administrative stillinger.

I 2012 var antallet rettsvitere ved landets universiteter, høgskoler og forskningsinstitutter 605, mens det i 2009 var rundt 500. Antallet rettsvitere ved forsknings- og utdanningsinstitusjonene har dermed økt jevnt de siste åtte årene, fra 2009 til 2012 var veksten litt høyere for administrative stillinger enn for faglige, mens dette ikke er tilfelle i perioden 2012 til 2016.

Juridisk kompetanse knyttet til administrative oppgaver etterspørres ved landets forskningsmiljøer, og flere rettsvitere er tilsatt ved institusjonenes sentrale administrasjoner. Dette gjelder blant annet i forhold til kontraktsinngåelse og oppfølging av kontrakter, eiendomsforvaltning, forhandlinger med næringsliv og offentlige aktører og generell juridisk bistand rettet mot fakulteter, institutter og forskere. Ved Universitetet i Bergen finnes for eksempel jurister i Drifts- og innkjøpsavdelingen, Forskningsadministrativ avdeling, Personal- og økonomiavdelingen og på universitetsdirektørens kontor.

Flest rettsvitere i faglige stillinger finner vi i 2016 ved Universitetet i Oslo, fulgt av Universitetet i Bergen og Universitetet i Tromsø, se figur 2.10. Professorene utgjorde om lag en fjerdedel av rettsviterne i faglige stillinger, det samme gjorde stipendiatene. Universitetet i Bergen hadde den høyeste professorandelen blant rettsviterne, 44 prosent, tilsvarende var 35 prosent av rettsviterne ved Universitetet i Oslo professorer, mot 16 prosent ved Universitetet i Tromsø. Ved øvrige universiteter og høgskolene var det flest rettsvitere i øvrig faglig stilling, det vil si universitets- og høgskolelektorer, samt spesialiststillinger (primært ved Politihøgskolen). Andelen rettsvitere i midlertidig stilling som postdoktor eller forsker tilknyttet prosjekt var svært lav ved alle institusjonstyper.

Figur 2.10 Rettsvitere tilsatt i faglige stillinger ved universiteter, høgskoler og instituttsektoren i 2016¹ etter institusjonstype og stilling².

¹Foreløpige tall for 2016.

²Øvrig fast stilling omfatter førstelektor, universitets- og høgskolelektor og faglige ledere.

Kilde: NIFU/Forskerpersonalregisteret

I evalueringsrapporten fra 2009 uttrykte forskningsmiljøene bekymring for hvorvidt de klarte å rekruttere de beste kandidatene, når lønnsnivået var såpass mye høyere i næringslivet og deler av offentlig administrasjon. NIFUs kandidatundersøkelse fra 2015 (Støren m.fl. 2016) viser at nyutdannede jurister har signifikant høyere lønn enn andre samfunnsvitenskapelige kandidater. Tall fra Kandidatundersøkelsen 2013 viser at kun 1 prosent av kandidatene med juridisk grunnutdanning svarte at de var i gang med PhD-studier 1-3 år etter avlagt høyere grads eksamen (Arnesen et. al 2013), og forskning fremstår dermed ikke som en attraktiv karrierevei for nyutdannede jurister.

Kandidatundersøkelsen 2015 viser for øvrig at juridiske kandidater hadde en litt høyere sysselsettingsandel ett år etter avlagt utdanning enn andre samfunnsvitere, 88 mot 85 prosent. Samtidig ser vi at andelen arbeidsledige jurister ett år etter utdanning øker tilsvarende fra 2013 til 2015, fra 6 til 9 prosent. Dette betyr ikke at flere nyutdannede jurister finner veien inn i academia, men forskningsinstitusjonene kan fremstå som mer attraktive enn tidligere. Særlig administrative stillinger anses som trygge jobber.

Tallgrunnlaget for figur 2.10 gjenfinnes i vedleggstabell V.11.

2.4 Forskerpersonale ved de rettsvitenskapelige miljøene

I dette delkapittelet vil vi først se på stillingsstrukturer ved de rettsvitenskapelige forskningsmiljøene, før vi ser nærmere på forskerpersonalets utdanningsbakgrunn gjennom å undersøke hvor stor andel av forskerpersonalet som har rettsvitenskapelig grunnutdanning, samt hvor mange som har doktorgrad. Dernest ser vi nærmere på kjønns- og aldersbalansen i miljøene. Avslutningsvis ser vi på hvordan forskerstillingene ved miljøene i universitets- og høgskolesektoren er finansiert.

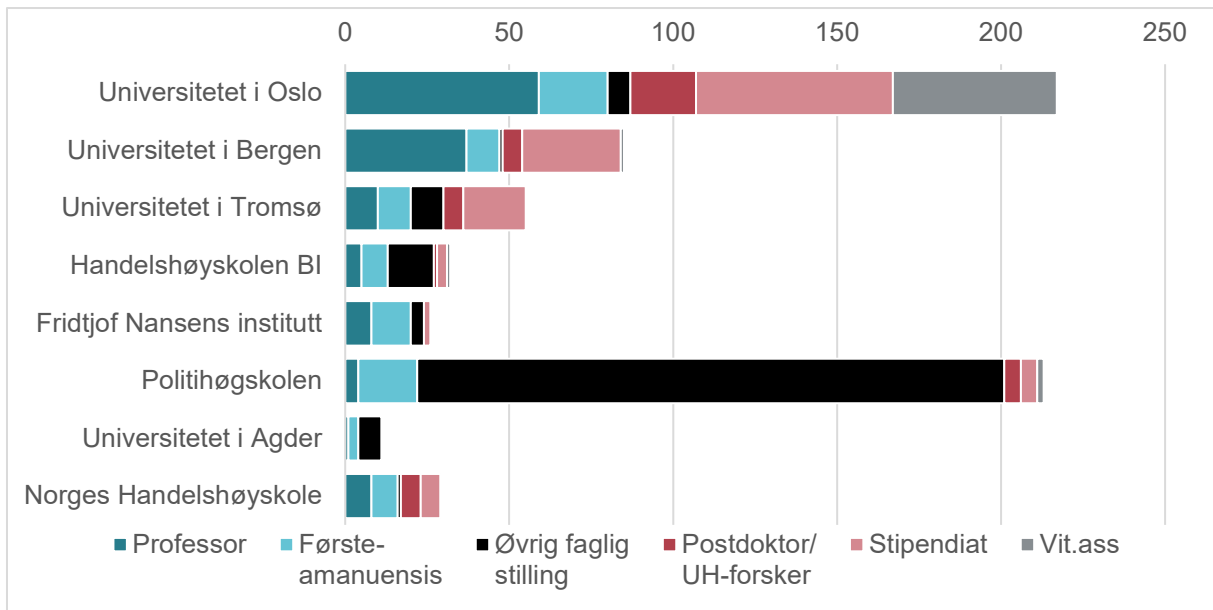
2.4.1 Stillingsstruktur

I 2016 var om lag 660 personer tilsatt i forsker-/faglig stilling ved de rettsvitenskapelige miljøene. Av disse var 132 professorer og 78 førsteamanuenser. Øvrig faglig stilling, som her omfatter førstelektor, faglig leder (instituttleder og dekan), amanuensis, universitets- og høgskolelektor og spesialstillinger, var den største gruppen med faglig personale, totalt 200 personer.

54 av disse var vitenskapelige assistenter, hvorav de aller fleste ved Universitetet i Oslo. De juridiske instituttene ved Universitetet i Oslo har tradisjon for å bruke jus-studenter i avslutningsfasen av studiet, som vitenskapelige assistenter. Ettersom disse ennå ikke har avlagt avsluttende eksamen, vil de fremkomme i statistikken som ikke-rettsvitere. Stillingen blir derfor holdt utenfor statistikk over forskere/faglig personale i dette delkapittelet, med mindre dette er spesielt angitt.

Det er stor variasjon i antall personer tilsatt i forsker-/faglig stillinger i de rettsvitenskapelige fagmiljøene. De desidert største miljøene, målt i antall forskere-/faglige stillinger, finner vi ved Universitetet i Oslo og Politi- og høgskolen med henholdsvis 217 og 213 faglig tilsatte. Deretter følger Universitetet i Bergen (85 faglig tilsatte) og Universitetet i Tromsø (55 faglig tilsatte). Merk at ved Politi- og høgskolen er 113 av det øvrig faglige personalet politioverbetjent eller politiinspektør som deltar i undervisning.

Hver femte forsker ved de rettsvitenskapelige miljøene var professor/forsker 1 i 2016, mens førsteamanuensis/forsker 2 utgjorde 13 prosent og øvrig fast vitenskapelig personale 33 prosent. Andelen postdoktorer/UH-forskere og stipendiater var på henholdsvis 7 og 19 prosent. Vitenskapelige assistenter utgjorde 8 prosent.

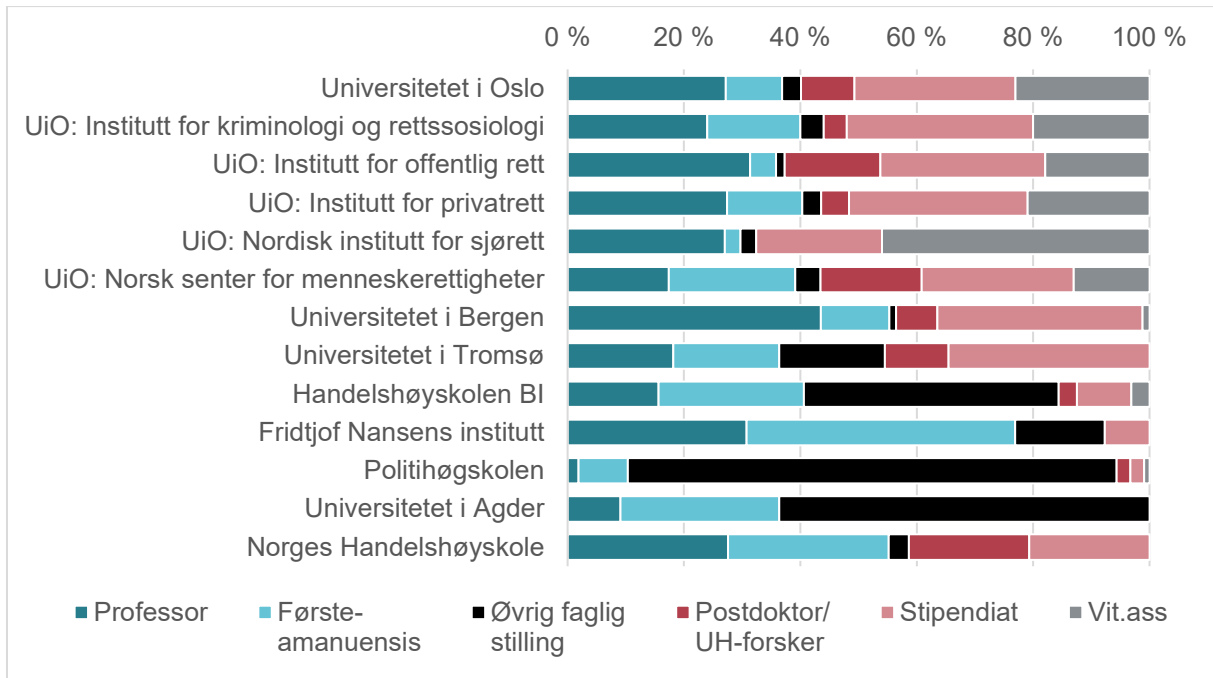
Figur 2.11 Stillingsstruktur¹ ved de rettsvitenskapelige fagmiljøene i 2016².

¹Professor omfatter dosent og forsker 1, mens forsker 2 er inkludert i førsteamanuensis. Øvrig faglig stilling omfatter førstelektor, faglig leder, amanuensis, universitets- og høyskolelektor, samt politioverbetjent og politiinspektør ved Politihøgskolen.

²Foreløpige tall for 2016.

Kilde: NIFU/Forskerpersonalregisteret

Figurgrunnlaget for figur 2.11 og 2.12 finnes i vedleggstabell V.12.

Figur 2.12 Stillingsstruktur¹ ved de rettsvitenskapelige fagmiljøene i 2016². Prosentfordeling.

¹Professor omfatter dosent og forsker 1, mens forsker 2 er inkludert i førsteamanuensis. Øvrig faglig stilling omfatter førstelektor, faglig leder, amanuensis, universitets- og høyskolelektor, samt politioverbetjent og politiinspektør ved Politihøgskolen.

²Foreløpige tall for 2016.

Kilde: NIFU/Forskerpersonalregisteret

Figur 2.12 viser at det er til dels store forskjeller i sammensetningen av personalet ved de ulike rettsvitenskapelige forskningsmiljøene. Andelen professorer var høyest ved Universitetet i Bergen, Institutt for offentlig rett ved UiO og Fridtjof Nansens institutt, mens Politi­høgskolen, Universitetet i Agder og Handelshøyskolen BI hadde høyest andel personale i øvrig faglig stilling, det vil si amanuensis, førstelektor og universitets-/høgskolelektor, med henholdsvis 84 prosent, 64 prosent og 44 prosent.

Stipendiatene utgjorde om lag en tredjedel av forskerne/det faglige personalet ved de juridiske fakultetene ved UiO, UiB og UiT. Også ved Norges Handelshøyskole er det en stor andel stipendiat­er, om lag 20 prosent. Andelen postdoktorer/forskere tilsatt på prosjekt er gjennomgående lav ved alle miljøene. Høyest andel i denne stillingskategorien finner vi ved Norges Handelshøyskole, Norsk senter for menneskerettigheter og Institutt for offentlig rett ved UiO. Ved Fridtjof Nansens institutt er forsker 2 den største personalgruppen med en andel på 46 prosent.

2.4.2 Utdanning og doktorgrad

I 2016 utgjorde forskere/faglig personale med grunnutdanning i rettsvitenskap ved de rettsvitenskapelige forskningsmiljøene om lag halvparten av forskerpersonalet.

Tabell 2.6 Antall og andel forskere/faglig ansatte¹ med rettsvitenskapelig utdanning i 2009, 2013 og 2016² etter institusjon og grunnenhet.

Lsted	Enhet	Totalt antall vit. ansatte ved enheten			Rettsvitere			Prosent rettsvitere		
		2009	2013	2016	2009	2013	2016	2009	2013	2016
UiB	Juridisk fakultet	75	82	84	71	77	80	95 %	94 %	95 %
UiO	Institutt for kriminologi og rettssosiologi (IKRS)	19	27	20	13	17	9	68 %	63 %	45 %
	Institutt for privatrett (IFP)	51	52	49	43	45	43	84 %	87 %	88 %
	Institutt for offentlig rett (IOR)	48	58	55	48	45	39	100 %	78 %	71 %
	Nordisk institutt for sjørett (NIFS)	17	19	20	15	17	15	88 %	89 %	75 %
	Norsk senter for menneskerettigheter (SMR)	17	18	20	6	8	7	35 %	44 %	35 %
	<i>Universitetet i Oslo totalt</i>	152	175	167	125	133	115	82 %	76 %	69 %
UiT	Juridisk fakultet	38	46	55	37	41	52	97 %	89 %	95 %
UiA	Institutt for rettsvitenskap	11	11	100 %
BI	Institutt for regnskap, revisjon og jus (IRRJ)	38	55	..	14	18	..	37 %	33 %	
	Institutt for rettsvitenskap	31	22	71 %
NHH	Institutt for regnskap, revisjon og rettsvitenskap	..	27	29	..	1	1	..	4 %	3 %
	Politi­høgskolen	..	43	211	..	9	46	..	21 %	22 %
	Fridtjof Nansens Institutt (FNI)	28	21	26	4	3	4	14 %	14 %	15 %
Totalt		331	449	614	251	282	331	76 %	63 %	54 %

¹Omfatter ikke vit.ass.

²Foreløpige tall for 2016.

Kilde: NIFU/Forskerpersonalregisteret

Tabell 2.6 viser at antall faglig ansatte, ekskl. vit.ass, har økt med i underkant av 300 personer mellom 2009–2016, mens antall rettsvitere har økt med 80 personer. En stor del av forklaringen til den store økningen er at vi har inkludert miljøene ved Universitetet i Agder, Norges Handelshøyskole og FoU-avdelingen ved Politi­høgskolen i 2013, og øvrig faglig personale ved Politi­høgskolen i 2016.

Andelen rettsvitere har gått ned fra 76 prosent i 2009 og 60 prosent i 2013 til 54 prosent i 2016. En av hovedgrunnene til nedgangen er at Politi­høgskolen er inkludert i utvalget. I 2016 var det her over 100

politioverbetjenter og politiinspektører, hvor flertallet har etatsutdanning fra politiet. Vi mangler opplysninger om høyere grads utdanning for 5 prosent av forskerne/det faglige personalet i 2016. Det er sannsynlig at flere av disse har rettsvitenskapelig utdanning fra utlandet. Merk dessuten at tallene for 2016 er foreløpige.

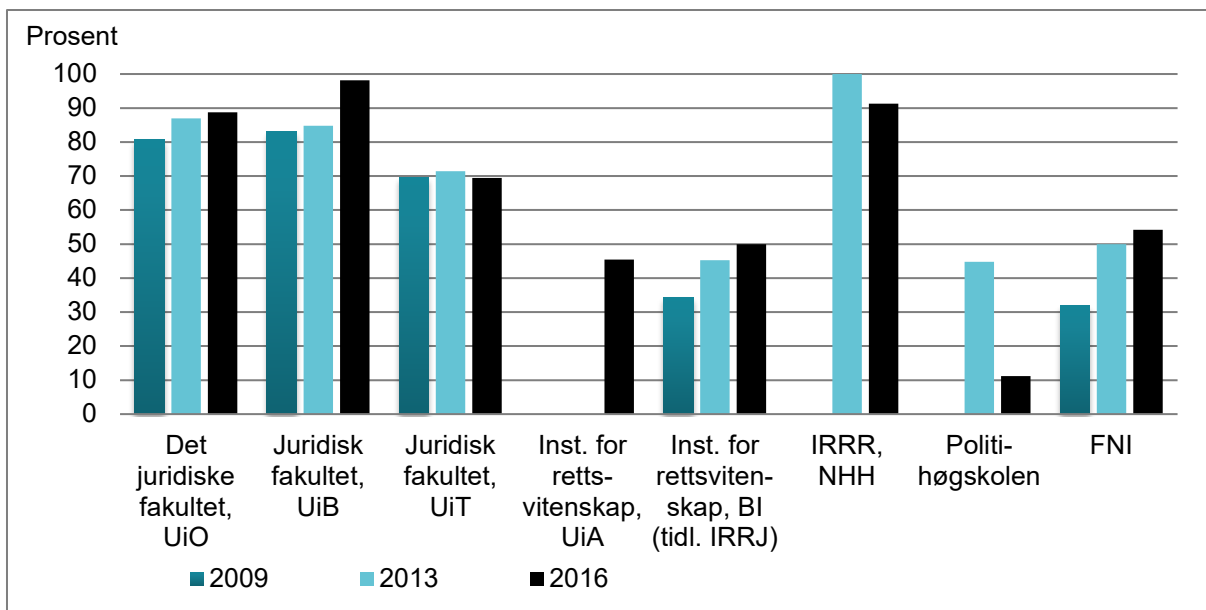
Ved Institutt for rettsvitenskap (UiA) hadde samtlige av de faglig ansatte rettsvitenskapelig grunnutdanning. Også ved de juridiske fakultetene i Bergen og Tromsø var andelen rettsvitere høy, begge med 95 prosent. Også ved Institutt for rettsvitenskap ved Handelshøyskolen BI var andelen rettsvitere høy, over 70 prosent.

Ved universitetet i Oslo varierte andelen mellom 35 prosent rettsvitere ved Norsk senter for menneskerettigheter (SMR) og 88 prosent ved Institutt for privatrett. SMR hadde den høyeste andelen faglig tilsatte med ukjent grunnutdanning, 20 prosent. Selv hvis vi antar at personalet med ukjent utdanning har utenlandsk grunnutdanning i rettsvitenskap, utgjør andelen rettsvitere kun om lag halvparten av forskerne/det faglige personalet ved SMR. De øvrige ansatte har primært høyere grad fra ulike samfunnsvitenskapelige fagfelt. Også ved Institutt for kriminologi og retts sosiologi hadde under halvparten av de faglig tilsatte grunnutdanning i rettsvitenskap, som her også inkluderer kriminologi. Dette instituttet har flere ansatte med grunnutdanning i sosiologi og statsvitenskap.

Ikke overraskende var andelen rettsvitere lav både ved Fridtjof Nansens institutt (FNI) og Institutt for regnskap, revisjon og rettsvitenskap (NHH). Begge disse har rettsvitenskap som en mindre del av sin forskningsvirksomhet. Ved FNI hadde om lag halvparten av forskerpersonalet hovedfag eller mastergrad i statsvitenskap. Økonomene utgjorde 55 prosent av personalet ved NHH-instituttet, mens 30 prosent hadde annen samfunnsvitenskapelig utdanning, og kun 3 prosent hadde rettsvitenskapelig utdanning. Andelen rettsvitere ved Politihøgskolen var også lav, 22 prosent. Som nevnt over, har lærestedet mange ansatte i politistilling, som har etatsutdanning fra politiet. Ser vi bort fra disse, var andelen rettsvitere 40 prosent. Om lag like mange hadde annen samfunnsvitenskapelig utdanning, og det var også flere med helsefaglig utdanning, herunder innenfor idrettsvitenskap.

I 2016 hadde om lag halvparten av det faglige personalet ved de rettsvitenskapelige miljøene en doktorgrad. Dette er en nedgang fra 2009 og 2013, da mer enn to tredjedeler hadde doktorgrad. Nedgangen i doktorgradsandel skyldes primært utvidelsen av statistikkgrunnet med tre enheter. Det er spesielt Politihøgskolen som har mange tilsatte i stillinger som ikke krever doktorgrad. Holder vi Politihøgskolen utenfor, var doktorgradsandelen 80 prosent i 2016. Dette samsvarer bedre med bildet vi ser i figur 2.13, hvor det har vært en vekst i doktorgradsandelen ved de to største institusjonene, Universitetet i Oslo og Universitetet i Bergen. Doktorgradsandelen har også økt fra 2009 til 2016 ved FNI og Institutt for rettsvitenskap ved BI, mens det har vært en liten nedgang ved Det juridiske fakultet ved UiT og Institutt for revisjon, regnskap og rettsvitenskap ved NHH. Ved Politihøgskolen hadde nær halvparten av de ansatte ved FoU-avdelingen en doktorgrad i 2013, mens andelen har sunket til knappe 10 prosent i 2016 når hele lærestedet er inkludert.

Om vi kun ser på rettsviterne, er doktorgradsandelen høyere enn når vi ser på hele fakultetet/instituttet. Ved Universitetet i Bergen hadde alle rettsviterne i faglig stilling ved Det juridiske fakultet en doktorgrad i 2016. Tilsvarende var doktorgradsandelen 93 prosent ved Universitetet i Oslo, 71 prosent ved Universitetet i Tromsø og 63 prosent ved Handelshøyskolen BI. Halvparten av rettsviterne ved FNI hadde doktorgrad, mot 45 prosent ved UiA og kun 14 prosent ved Politihøgskolen.

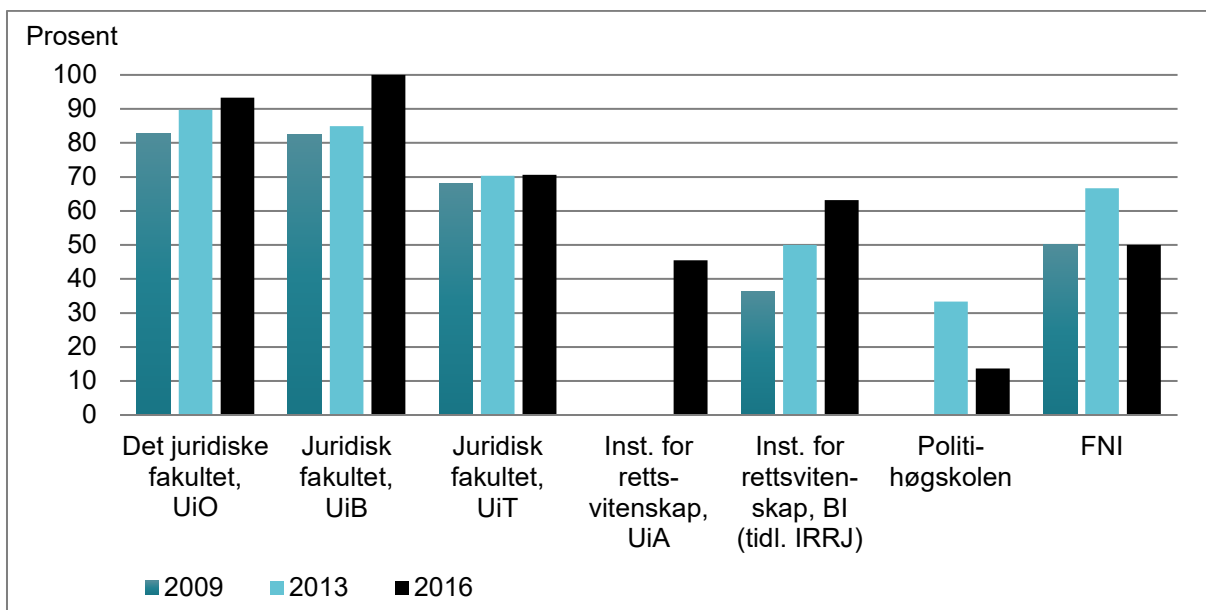

Figur 2.13 Doktorgradsandel blant forskere/faglig personale, ekskl. stipendiat og vit.ass, ved de rettsvitenskapelige miljøene i 2009, 2013 og 2016¹. Prosent.

¹Foreløpige tall for 2016.

Kilde: NIFU/Forskerpersonalregisteret

Se vedleggstabell V.13 for andelen forskere/faglig personale med doktorgrad ved det enkelte forskningsmiljø.

Figur 2.14 Doktorgradsandel blant rettsvitere i forsker-/faglig stilling, ekskl. stipendiat og vit.ass, ved de rettsvitenskapelige miljøene i 2009, 2013 og 2016¹. Prosent.

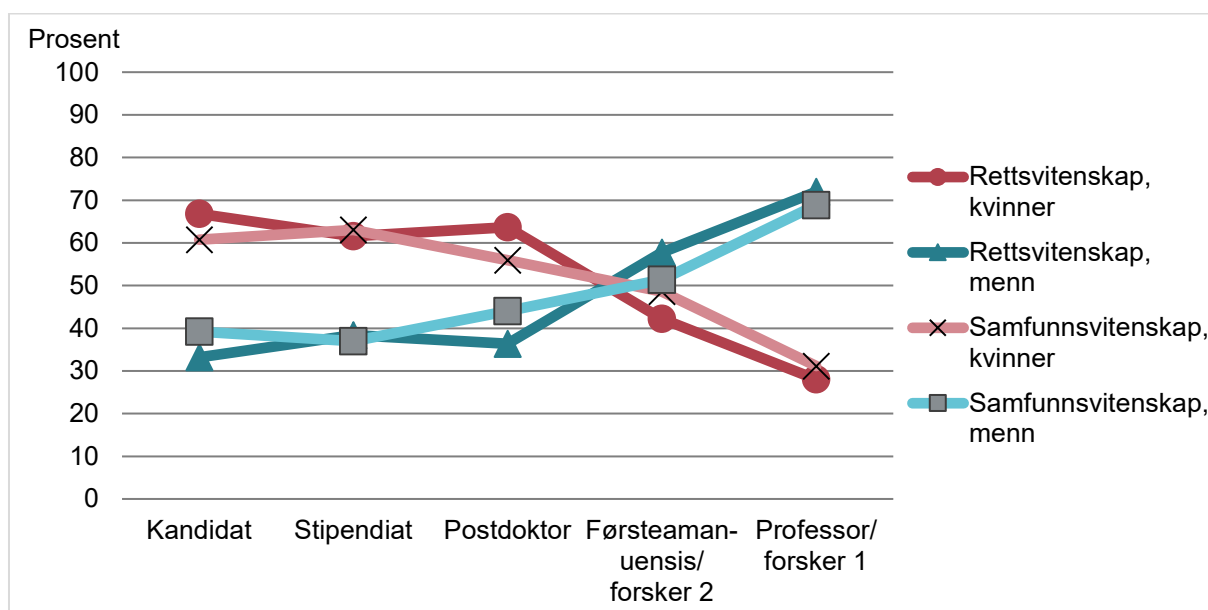
¹Foreløpige tall for 2016.

Kilde: NIFU/Forskerpersonalregisteret

2.4.3 Kjønn og alder

Totalt var 45 prosent av forskerne/det faglige personalet, ekskl. vit.ass, innenfor rettsvitenskap kvinner i 2016. Dette er en økning fra 36 prosent i 2007 og 41 prosent i 2011. Kvinneandelen var lavest ved Institutt for regnskap, revisjon og rettsvitenskap ved NHH med 31 prosent, fulgt av FNI og Institutt for privatrett ved UiO, begge med 35 prosent kvinner. Høyest kvinneandel finner vi ved Institutt for kriminologi og rettssosiologi (60 prosent) og Det juridiske fakultet ved Universitetet i Tromsø (56 prosent).

Som tidligere nevnt, utgjorde kvinnene om lag 67 prosent av kandidatene innenfor rettsvitenskap i 2016, mens kvinneandelen var 51 prosent for doktorandene. Ser vi på stipendiatene, var kvinnene i flertall med en andel på 62 prosent, se figur 2.15. Blant postdoktorene var det også et flertall av kvinner, med en andel på 64 prosent. På førsteamanuensisnivå var mennene i flertall. Her var kvinneandelen 42 prosent. På professornivået var andelen kvinner mye lavere, 28 prosent.

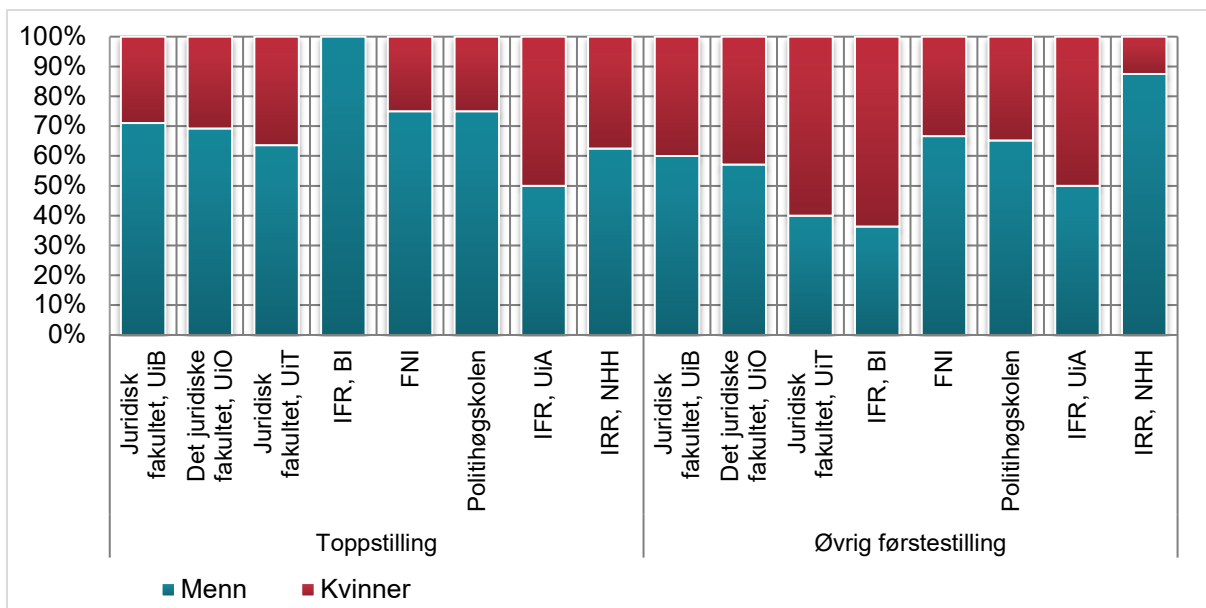
Figur 2.15 Kvinner og menn på den akademiske karrierestigen innenfor rettsvitenskap i 2016¹.

¹Foreløpige tall for 2016.

Kilde: NIFU/Forskerpersonalregisteret

Rettsvitenskap har tidligere avveket noe fra samfunnsvitenskap totalt med en betydelig lavere kvinneandel blant førsteamanuenser, samt en høyere kvinneandel på stipendiatnivå (Gunnæs og Sivertsen 2013). I 2016 er andelen kvinner innenfor rettsvitenskap ganske lik samfunnsvitenskap totalt på alle nivåer. Andelen kvinner på førsteamanuensisnivå er fremdeles noe lavere innenfor rettsvitenskap, men forskjellen har minket betraktelig.

Kvinnene utgjorde 30 prosent av forskerstillinger på toppnivå 2016, det vil si professor, forsker 1 og faglig leder. Siden 2012 har kvinneandelen på toppnivå økt fra 25 prosent. Høyest kvinneandel på toppnivå finner vi ved Institutt for rettsvitenskap ved UiA, se figur 2.16, men her var det svært få ansatte på toppnivået. Deretter følger NHH og UiT med henholdsvis 38 og 36 prosent. Universitetet i Oslo hadde 65 personer på toppnivået i 2016, hvorav 20 var kvinner. Dette tilsvarer en kvinneandel på 31 prosent. Her varierte kvinneandelen ved de forskjellige instituttene mellom 71 prosent kvinner ved Institutt for kriminologi og rettssosiologi og 17 prosent ved Institutt for privatrett. Lavest kvinneandel på toppnivået hadde Institutt for rettsvitenskap ved BI, hvor det ikke var noen kvinner i det hele tatt på toppnivået i 2016.

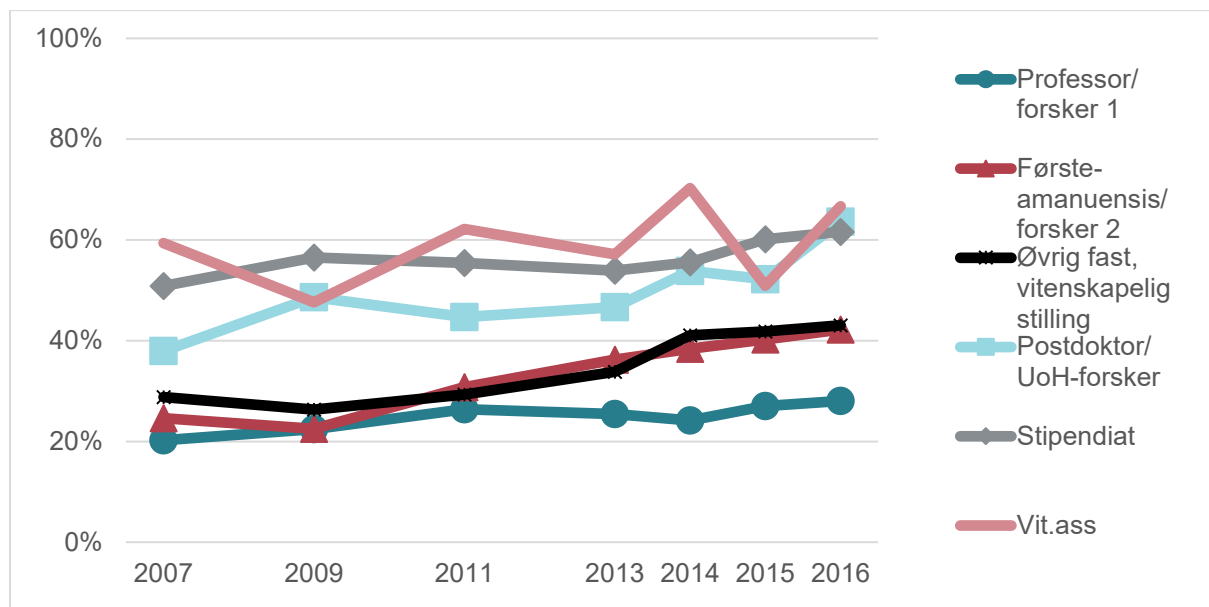
Figur 2.16 Andelen kvinner og menn i førstestilling¹ ved de rettsvitenskapelige forskningsmiljøene i 2016².

¹Topstilling omfatter her professor, forsker 1 og faglig leder, mens øvrig førstestilling omfatter førsteamanuensis, førstelektor og forsker 2.

²Foreløpige tall for 2016.

Kilde: NIFU/Forskerpersonalregisteret

Når det gjelder stillinger på mellomnivå, her førsteamanuensis og førstelektor, utgjorde kvinnene totalt 41 prosent i 2016. IFR ved BI hadde den høyeste kvinneandelen på mellomnivå, 64 prosent, tett fulgt av Det juridiske fakultet ved UiT med 60 prosent. Lavest kvinneandel på mellomnivå var det ved Institutt for rettsvitenskap ved NHH, hvor kun 1 av 8 forskere var kvinner. UiO samlet har en kvinneandel på 43 prosent på mellomnivået, med noe variasjon mellom instituttene.

Figur 2.17 Kvinneandel i utvalgte stillinger ved de rettsvitenskapelige miljøene i 2007-2016¹.

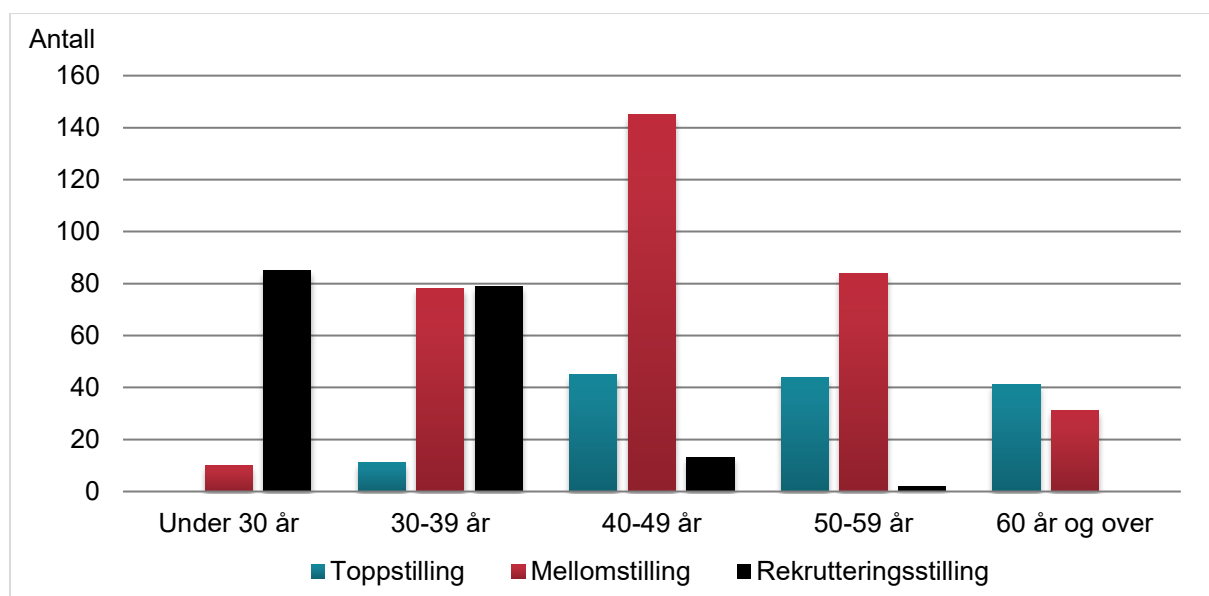
¹Foreløpige tall for 2016.

Kilde: NIFU/Forskerpersonalregisteret

Sett over tid har kvinneandelen ved miljøer innenfor rettsvitenskap økt i perioden 2007 til 2016 for alle stillingstyper, se figur 2.17. Det er noen variasjoner mellom stillingstypene, men de fleste har en jevn økning i kvinneandelen. Vi ser imidlertid at andelen kvinner har økt betydelig mer for førsteamanuenser/ forsker 2 og øvrig fast, faglig stilling, enn hva tilfellet er for professor/forsker 1. Størst vekst i kvinneandel finner vi for postdoktor/UoH-forsker. Her var det 38 prosent kvinner i 2007, og 64 prosent i 2016.

Mer detaljert statistikk om kjønnsfordelingen ved rettsvitenskapelige forskningsmiljøene finnes i vedleggstabell V.14.

Gjennomsnittsalderen for forskerne/det faglige personalet ved de rettsvitenskapelige miljøene var 43 år i 2016. For forskere i toppstilling var den 53 år, for mellomstillingene 46 år og for stipendiatene 31 år.

Figur 2.18 Aldersfordeling for forskere/faglig personale ved de rettsvitenskapelige miljøene i 2016¹ etter stillingsgruppe².

¹Foreløpige tall for 2016.

²Toppstilling omfatter professor, forsker 1 og faglig leder, mens mellomstilling omfatter førsteamanuensis, forsker 2 og 3 samt øvrige faste stillinger, i tillegg til postdoktorer og forskere tilsatt på prosjekt.

Kilde: NIFU/Forskerpersonalregisteret

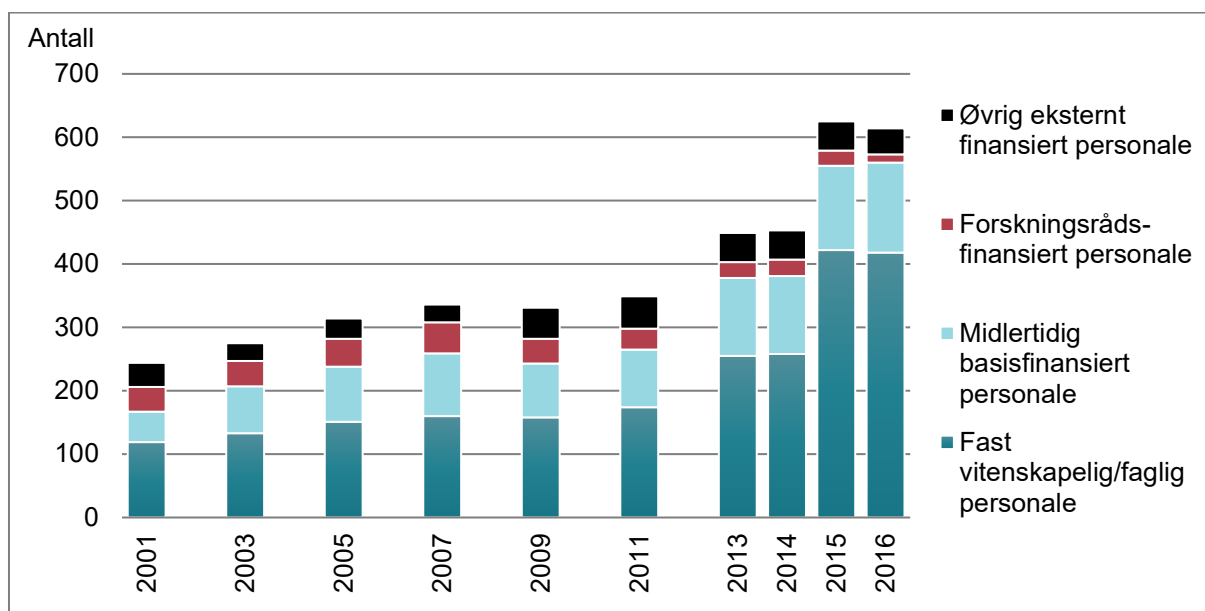
Figur 2.18 viser fordelingen av personalet i disse tre stillingsgruppene etter aldersgruppe. Det er flest professorer i aldersgruppen 40-49 år, og nest flest i aldersgruppen 50-59 år. I 2012 var det flest professorer i aldersgruppen 60 år og over, og nesten 40 prosent av professorene innenfor rettsvitenskap i 2012 ville gå av med pensjon i løpet av de neste ti årene. Dette har medført at flere faste stillinger har blitt utlyst innenfor rettsvitenskap de siste årene og at forskere i professorstillinger nå er betraktelig yngre enn i 2012.

Ser vi på personalet i mellomstilling, var 42 prosent i aldersgruppen 40 til 49 år, mens 9 prosent var 60 år eller eldre. Av alt personalet i mellomstilling hadde 33 prosent doktorgrad i 2016, men i aldersgruppen 30-39 år hadde hele 55 prosent av personalet doktorgrad. Disse vil etter hvert kunne oppnå professorkompetanse, slik at det finnes kvalifisert personale til å gå inn i toppstillingene.

Blant stipendiatene var 47 prosent i aldersgruppen 30 og under, og 44 prosent i aldersgruppen 30-39 år. Gjennomsnittsalderen blant doktorandene innenfor rettsvitenskap var som tidligere vist 39 år i 2016, og antall stipendiater i systemet tyder på at det utdannes nok forskere til å kunne ta over de ledige stillingene.

2.4.4 Finansiering av stillinger

I 2016 var om lag 70 prosent av det faglige personalet innenfor rettsvitenskap basisfinansiert personale i faste stillinger som professor, førsteamanuensis, førstelektor eller universitets- og høyskolelektor m.fl. I 2013 var andelen 57 prosent, mens den var litt under 50 prosent i 2009. Det at vi har inkludert flere miljøer i statistikkgrunnet, har medført at vi har fått en vekst i andelen basisfinansiert, faglig personale. Figur 2. 19 viser at andelen basisfinansiert personale, både i faste og midlertidige stillinger, økte i 2013 da vi utvidet statistikkgrunnet med tre nye enheter. Merk at i 2013 og 2014 var kun FoU-avdelingen ved Politihøgskolen inkludert, og vi ser at andelen fast, vitenskapelig/faglig personale øker markant når resten av Politihøgskolen kommer med i 2015 og 2016.

Figur 2.19 Finansiering av stillinger¹ innenfor rettsvitenskap i perioden 2001–2016².

¹Fast vitenskapelig/faglig personale omfatter professor, førsteamanuensis, førstelektor, faglig leder (dekan og instituttleder), universitets- og høyskolelektor og spesialiststillinger finansiert over basisbevilgningen. Midlertidig basisfinansiert personale omfatter her stipendiater, postdoktorer og UoH-forskere finansiert over basisbevilgningen. Alle ansatte ved FNI er her inkludert i øvrig eksternt finansiert personale, ettersom instituttsektoren har en annen finansieringsmodell en universitetene og høyskolene.

²Foreløpige tall for 2016.

Kilde: NIFU/Forskerpersonalregisteret

Midlertidig basisfinansiert personale, det vil si stipendiater, postdoktorer og forskerstillinger finansiert over basisbevilgningen, utgjorde nær en fjerdedel av personalet i 2016. Antall personer i denne stillingsgruppen har vokst fra 99 i 2009 til 142 i 2016. Faglig personale finansiert av Forskningsrådet eller andre eksterne kilder utgjorde samlet 9 prosent. I 2013 var andelen 16 prosent. Igjen er det Politihøgskolen, hvor mange politifaglige stillinger finansiert av institusjonens basismidler er inkludert fra og med 2015, som påvirker tidsseriene.

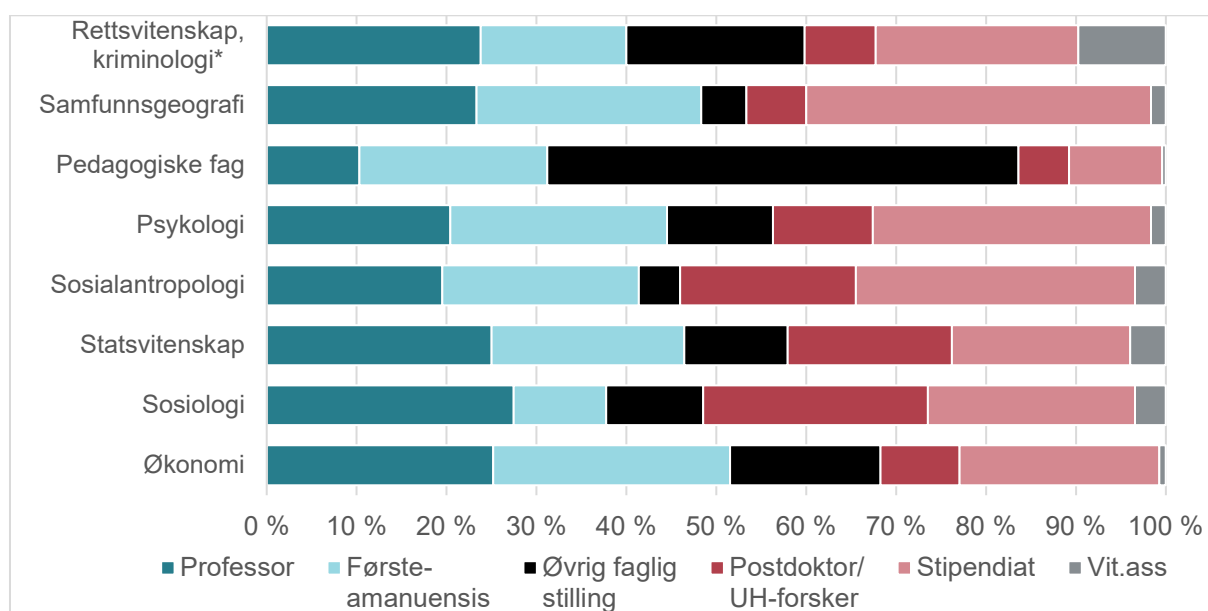
2.5 Forskerpersonalet innenfor rettsvitenskap sammenlignet med andre samfunnsvitenskapelige fag

Sammensetningen av forskerpersonalet innenfor de ulike samfunnsvitenskapelige disiplinene var overraskende lik i 2016, se figur 2.20. Kun pedagogikk skiller seg nevneverdig fra de andre. Hovedårsaken til dette er at en stor del av det pedagogiske fagmiljøet er tilknyttet lærerutdanningene ved de statlige høyskolene. For de øvrige fagfeltene er det først og fremst ved universitetene det er

mulig å identifisere disse som egne institutter, da fagmiljøene ved høgskolene i større grad er inkludert i tverrfaglige avdelinger. Unntaket er økonomi, hvor både Norges Handelshøyskole og Handelshøyskolen BI er sentrale aktører, sammen med økonomisk-administrative utdanninger ved flere av de statlige høgskolene.

Vi ser at andelen professorer i 2016 var høyest innenfor sosiologi, økonomi og statsvitenskap, tett fulgt av rettsvitenskap. Lavest andel professorer hadde pedagogikk. Samtidig hadde samfunnsgeografi, sosialantropologi og psykologi den høyeste andelen stipendiater. Begge de to førstnevnte fagfeltene hadde få forskere/faglig tilsatte i 2016, sammenliknet med de andre fagfeltene. Dette skyldes primært at fagmiljøer innenfor disse disiplinene er en del av større fagmiljøer, som er klassifisert innenfor andre- og felles fag. Igjen hadde pedagogikk den laveste andelen stipendiater, mens rettsvitenskap var midt på treet.

Rettsvitenskap skiller seg ut med en relativt høy andel personale i øvrig faglig stilling. Her dreier dette seg primært om høgskolelektorer og spesialstillinger ved Politi-høgskolen. Innenfor pedagogiske fag var over halvparten av det faglige personalet tilsatt i øvrig faglig stilling, primært universitets- og høgskolelektorer. De øvrige fagfeltene har en relativt begrenset andel personale i øvrig faglig stilling.

Figur 2.20 Stillingsstruktur¹ ved utvalgte samfunnsvitenskapelige fag i 2016².

¹Professor omfatter dosent og forsker 1, mens forsker 2 er inkludert i førsteamanuensis. Øvrig faglig stilling omfatter førstelektor, faglig leder, amanuensis, universitets- og høgskolelektor, samt politioverbetjent og politiinspektør ved Politi-høgskolen.

²Foreløpige tall for 2016.

Kilde: NIFU/Forskerpersonalregisteret

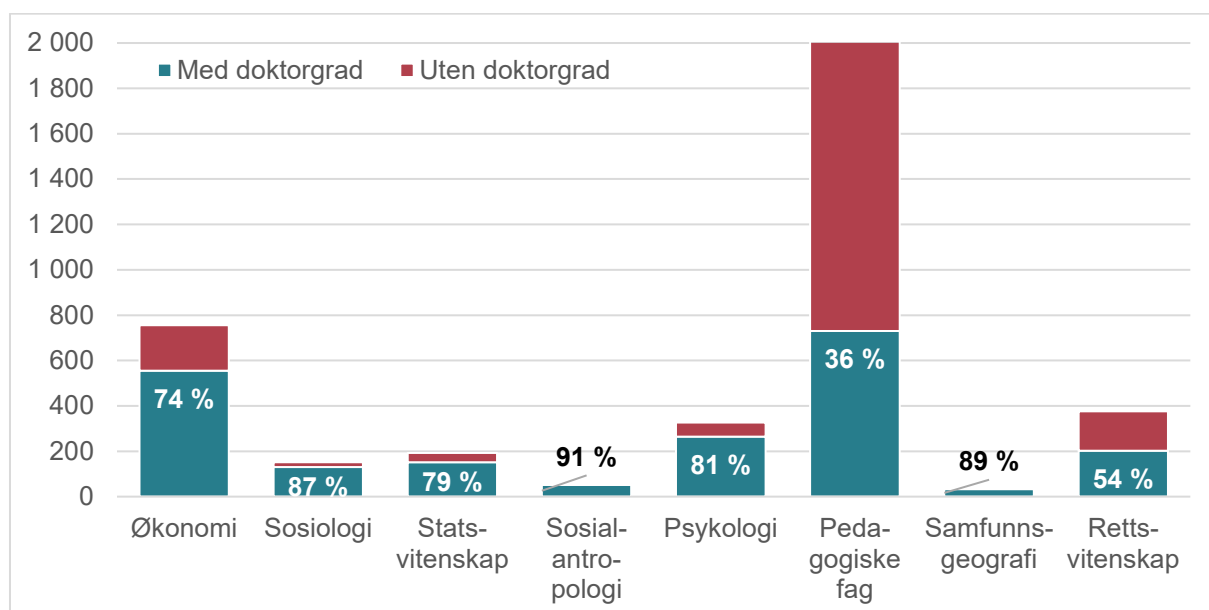
I tillegg er rettsvitenskap fagområdet som i størst grad benytter vit.ass-stillinger i forskning og undervisning. Vit.-ass utgjorde 10 prosent av forskerne/de faglige stillingene innenfor rettsvitenskap i 2016, og det var spesielt mange i denne stillingen ved Universitetet i Oslo. Det er færre vit.ass-er ved alle de samfunnsvitenskapelige fagfeltene samlet, enn det er innenfor rettsvitenskap.

Grunnlagstabellen for figur 2.20 finnes i vedleggstabell V.15.

Figur 2.21 viser antall forskere/faglig personale, ekskl. stipendiater og vit.ass innenfor de utvalgte samfunnsvitenskapelige fagfeltene, samt hvor mange av disse som har doktorgrad. Vi ser at pedagogiske fag har betydelig flere forskere/faglig tilsatte enn de øvrige. Samfunnsgeografi og sosialantropologi er begge svært små, sammenliknet med de øvrige. Rettsvitenskap er i denne figuren det tredje største fagfeltet, tett fulgt av sosiologi.

Doktorgradsandelen angir hvor stor andel av de faglig tilsatte innenfor de utvalgte fagfeltene som har formell forskerutdanning, og er en indikasjon på forskningskapasiteten på feltet. I 2016 var doktorgradsandelen høyest innenfor sosialantropologi, sosiologi og samfunnsgeografi. Vi så i kapittel 2.1.2 at alle disse tre feltene absorberer en høy andel av sine høyere grads kandidater inn i forskning, og at forskning dermed er en viktig karrierevei for disse kandidatene. Disse fagfeltene har dessuten et relativt lavt antall forskere/faglig tilsatte. Rettsvitenskap hadde den nest laveste doktorgradsandelen i utvalget, kun pedagogiske fag var lavere. Dette henger sammen med at disse fagfeltene har en høyere antall av de tilsatte i stillinger som ikke krever doktorgrad. Ser vi på antall personer med doktorgrad i 2016, er det flere pedagoger med doktorgrad enn det er økonomer. Rettsvitenskap hadde fjerde høyeste antall forskere/faglig tilsatte med doktorgrad, og det er flere tilsatte med doktorgrad her enn innenfor både statsvitenskap og sosiologi.

Merk at tallene for 2016 er foreløpige, og at det kan være forskere i populasjonen som har avlagt doktorgrad i utlandet, og som ikke er fanget opp i denne figuren.

Figur 2.21 Antall forskere/faglig personale med og uten doktorgrad, ekskl. stipendiater og vit.ass, innenfor utvalgte samfunnsvitenskapelige fagfelt, samt doktorgradsandel, i 2016¹.

¹Foreløpige tall for 2016.

Kilde: NIFU/Forskerpersonalregisteret

3 FoU-utgifter innenfor rettsvitenskap

I dette kapittelet gir vi en oversikt over de økonomiske rammene for rettsvitenskapelig forskning i Norge i form av driftsutgifter til FoU i perioden 2001-2015.

Analysen av FoU-utgifter innenfor rettsvitenskap ved universiteter og høyskoler omfatter miljøer som oppgir at minst halvparten av FoU-innsatsen er innenfor rettsvitenskap. Dette innebærer at de juridiske fakultetene ved Universitetet i Oslo, Universitetet i Bergen og Universitetet i Tromsø er inkludert alle år. Politihøgskolen er inkludert i 2013 og 2015. I tillegg er Institutt for rettsvitenskap ved Universitetet i Agder og Institutt for rettsvitenskap ved Handelshøyskolen BI inkludert i 2015. Ved Institutt for regnskap, revisjon og rettsvitenskap ved NHH er mer enn halvparten av FoU-aktiviteten innenfor økonomi, og instituttet er derfor ikke inkludert i analysene i dette kapittelet.

Fire av miljøene har oppgitt at *all* FoU-aktivitet var innenfor rettsvitenskap og kriminologi i 2015, mens seks har oppgitt at *mer enn halvparten* av FoU-aktiviteten var innenfor dette feltet. Disse seks miljøene oppga i tillegg FoU-aktivitet innenfor statsvitenskap, økonomi, sosiologi, sosialantropologi, psykologi, informatikk eller filosofi.

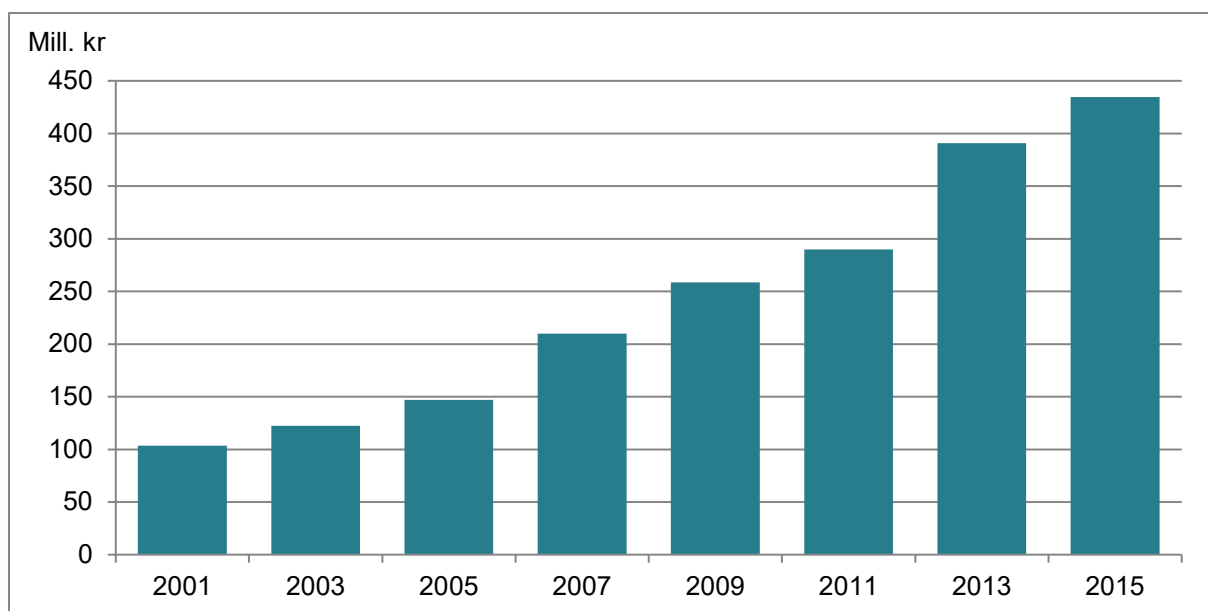
Fridtjof Nansens institutt (FNI) er eneste rettsvitenskapelige forskningsmiljø i instituttsektoren. Instituttet er underlagt statlige retningslinjer for finansiering av forskningsinstitutter, som årlig rapporterer nøkkeltall om driften til Norges forskningsråd. Vi har valgt å presentere noen hovedtall fra FNIs nøkkeltallsrapportering i et eget delkapittel.

Avslutningsvis i kapittelet presenterer vi en oversikt over Forskningsrådets bevilgninger til rettsvitenskapelig forskning i perioden 2001 til 2016.

3.1 Universiteter og høyskoler

Driftsutgifter til FoU ved rettsvitenskapelige forskningsmiljøer beløp seg til 435 mill. kr i 2015. Dette er mer enn en firedobling fra 2001, da om lag 100 mill. kr ble brukt til FoU ved de rettsvitenskapelige miljøene.

Figur 3.1 viser utviklingen i driftsutgifter til FoU i perioden 2001 til 2015. Vi ser at det er to perioder med spesielt stor vekst. Endringen fra 2013 til 2015 skyldes at statistikkgrunnet er utvidet ved at Politihøgskolen er inkludert. I 2015 er i tillegg Institutt for rettsvitenskap ved Universitetet i Agder kommet med. Den store økningen fra 2005 til 2007 skyldes imidlertid en stor satsing på Norsk senter for menneskerettigheter, som er opprettholdt i de etterfølgende årene. Midlene kommer i første rekke fra Utenriksdepartementet.

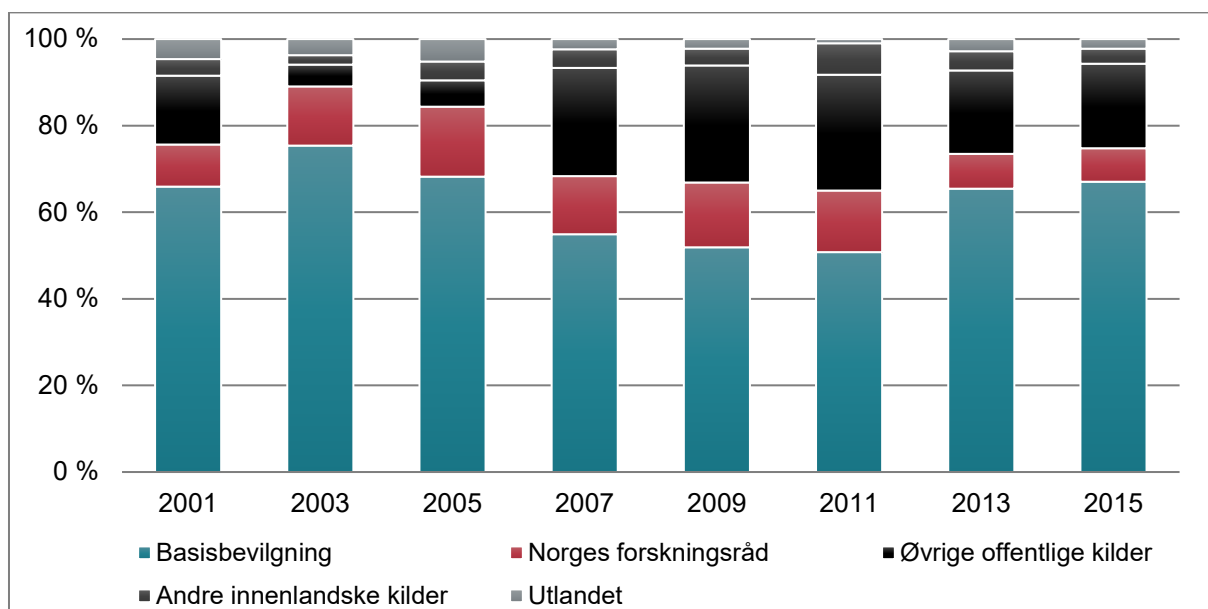

Figur 3.1 Driftsutgifter til FoU i rettsvitenskap i UoH-sektoren 2001-2015. Mill. kr

Kilde: NIFU

3.1.1 Finansiering av rettsvitenskapelig FoU

Ser vi nærmere på finansieringen av rettsvitenskapelig forskning i perioden 2001 til 2015, se figur 3.2, finner vi at basisbevilgninger fra lærestedene har vært den viktigste finansieringskilden i hele perioden. Andelen har imidlertid variert en god del, fra 75 prosent i 2003 til i overkant av 50 prosent i 2009 og 2011. I 2013 er Politihøgskolen inkludert i statistikkgrunnlaget, og dette lærestedet har en høyere andel basisbevilgning enn øvrige rettsvitenskapelige miljøer.

Figur 3.2 Driftsutgifter til FoU innenfor rettsvitenskap ved universiteter og høyskoler i Norge i perioden 2001-2015 etter hovedfinansieringskilde¹. Prosent.

¹Øvrige offentlige kilder omfatter departementer og underliggende enheter, samt fylker. Andre innenlandske kilder omfatter næringsliv og medisinske fonds. Utlandet omfatter også EU-midler.

Kilde: NIFU

Departementer og underliggende enheter er den viktigste eksterne finansieringskilden ved de rettsvitenskapelige miljøene. Som tidligere nevnt er Utenriksdepartementet involvert i finansieringen av forskning ved Norsk senter for menneskerettigheter, og dette utgjør en stor andel av midlene fra departementer og underliggende enheter. Andre departementer som finansierer rettsvitenskapelig forskning, er Arbeids- og sosialdepartementet og Justis- og beredskapsdepartementet.

Evalueringspanelet som evaluerte rettsvitenskapelig forskning i 2009 mente at en høy andel finansiering fra departementer og underliggende enheter kan innebære mer styrt forskning, selv om styringen kan variere mellom de ulike finansierer. Samtidig ble det påpekt at det fantes få rettsvitenskapelige forskningsmiljøer i instituttsektoren, en sektor som vanligvis er tungt inne på oppdragsmarkedet, slik at departementenes forskningsoppdrag i stor grad utføres av universitetsmiljøene.

Midler fra Norges forskningsråd finansierer en relativt liten andel av den rettsvitenskapelige forskningen, om lag 10 prosent i hele perioden. Midler fra Forskningsrådet utgjorde en større andel av FoU-utgiftene i midten av perioden, enn i begynnelsen og slutten.

Næringslivet og andre innenlandske kilder, samt utlandet, er alle marginale finansieringskilder innenfor rettsvitenskapelig FoU.

Grunnlagstabell for figur 3.2 finnes i vedleggstabell V.16.

3.1.2 Rettsvitenskapelig forskning og øvrig samfunnsvitenskap

Driftsutgifter til FoU innenfor samfunnsvitenskapelige fag ved universitetene og høgskolene utgjorde 3,6 mrd. kr. i 2015. Målt i faste 2010-priser tilsvarer dette en dobling fra 1,8 mrd. kr i 2001. FoU-innsatsen ved de rettsvitenskapelige fagmiljøene utgjorde 9 prosent av all samfunnsvitenskapelig FoU i 2015, se tabell 3.1. Dette er en liten vekst fra 8 prosent i 2001.

Tabell 3.1 Driftsutgifter til FoU i UoH-sektoren i 2001 til 2015 etter faggruppe. Prosent og beløp i faste 2010-priser.

Faggruppe	2001	2003	2005	2007	2009	2011	2013	2015
Økonomi	8	9	8	9	10	14	16	15
Sosiologi	4	4	2	2	1	2	2	5
Statsvitenskap	3	3	3	4	4	4	4	4
Sosialantropologi	3	3	2	2	2	2	2	2
Psykologi	8	8	7	8	8	6	7	7
Pedagogiske fag	18	17	18	16	17	19	19	21
Samfunnsgeografi	2	1	1	1	1	1	1	1
Rettsvitenskap, kriminologi	8	8	8	9	10	9	9	9
Andre og felles fag, SV	47	48	50	50	49	42	40	37
Totalt %	100	100	100	100	100	100	100	100
Driftsutgifter i faste 2010-priser, mill. NOK	1 797	2 067	2 306	2 599	2 612	2 931	3 131	3 623

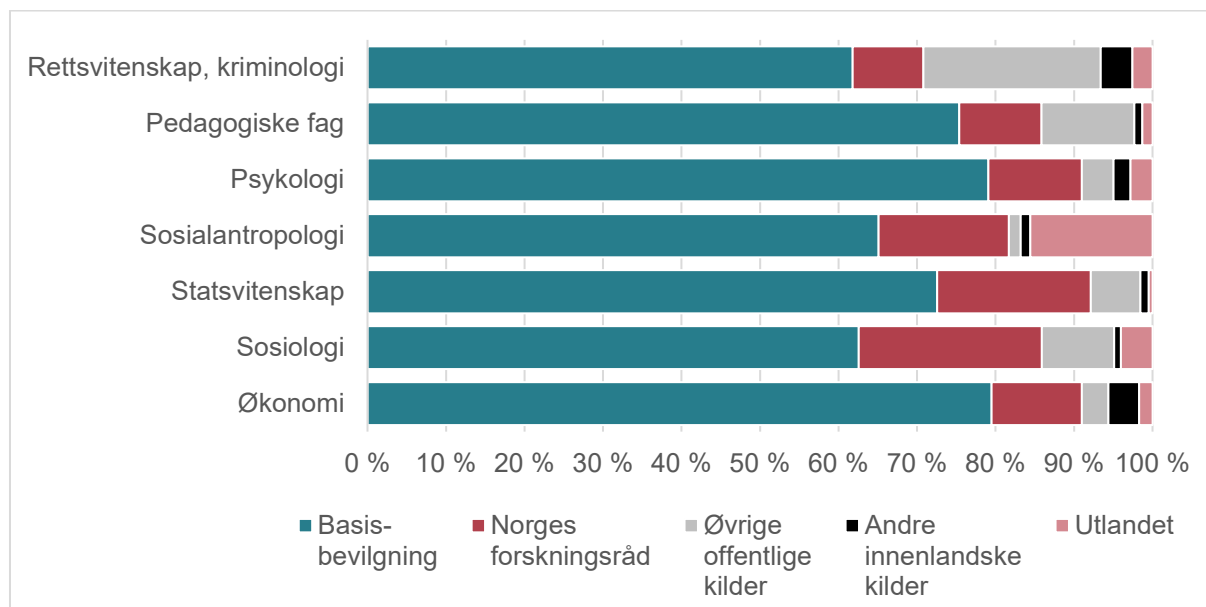
Kilde: NIFU

Den største faggruppen innenfor samfunnsvitenskapelige fag er «andre og felles fag». Dette omfatter enheter hvor et fag ikke har mer enn halvparten av FoU-aktiviteten. Opplysninger om fagtilhørighet samles inn via FoU-statistikkens spørreskjema og gjennomgås for hver undersøkelse. Dette medfører at inndelingen i faggrupper ikke er statisk, og vil påvirkes både av omorganiseringer i sektoren og miljøenes svar på spørreskjemaene. I 2015 har vi kunnet fordele en større andel av FoU-utgiftene innenfor samfunnsvitenskap på faggruppe enn tidligere, og sammenlignet med 2001, har både

pedagogikk, økonomi, sosiologi og rettsvitenskap økt sine relative andeler av den samfunnsvitenskapelige forskningen.

Mellom 2001 og 2015 har det vært flere omorganiseringer ved miljøer innenfor samfunnsvitenskapelige fag, men de rettsvitenskapelige miljøene har ikke vært gjennom store endringer i perioden. To nye enheter med hovedtyngden av sin FoU-aktivitet har kommet til: Institutt for rettsvitenskap ved Universitetet i Agder og Institutt for rettsvitenskap ved Handelshøyskolen BI. I tillegg oppgir Politi­høgskolens forskningsavdeling at over halvparten av FoU-aktiviteten her kan klassifiseres som rettsvitenskap. Ettersom rettsvitenskapens andel av totale driftsutgifter til FoU innenfor samfunnsvitenskap har vært såpass stabil, ser det ut til at veksten på dette fagfeltet har fulgt utviklingen i samfunnsvitenskap for øvrig.

Faggruppene innenfor samfunnsvitenskap har ulike finansieringsmønstre, se figur 3.3. Høyest andel FoU finansiert over basisbevilgningen finner vi for økonomi og psykologi, mens rettsvitenskap og sosiologi har den laveste andelen. Forskningsrådet er den viktigste eksterne finansieringskilden for flertallet av faggruppene innenfor samfunnsvitenskap, og stod for om lag en fjerdedel av FoU-utgiftene innenfor sosiologi og en femtedel innenfor statsvitenskap. Rettsvitenskap hadde den laveste andelen midler fra Forskningsrådet, kun ni prosent i 2015. Sosialantropologi mottok dette året om lag 15 prosent av sine driftsmidler fra utenlandske kilder, mens andelen utland innenfor øvrige fagfelt lå under fem prosent.

Figur 3.3 Finansiering av FoU i 2015 etter faggruppe og hovedfinansieringskilde¹.

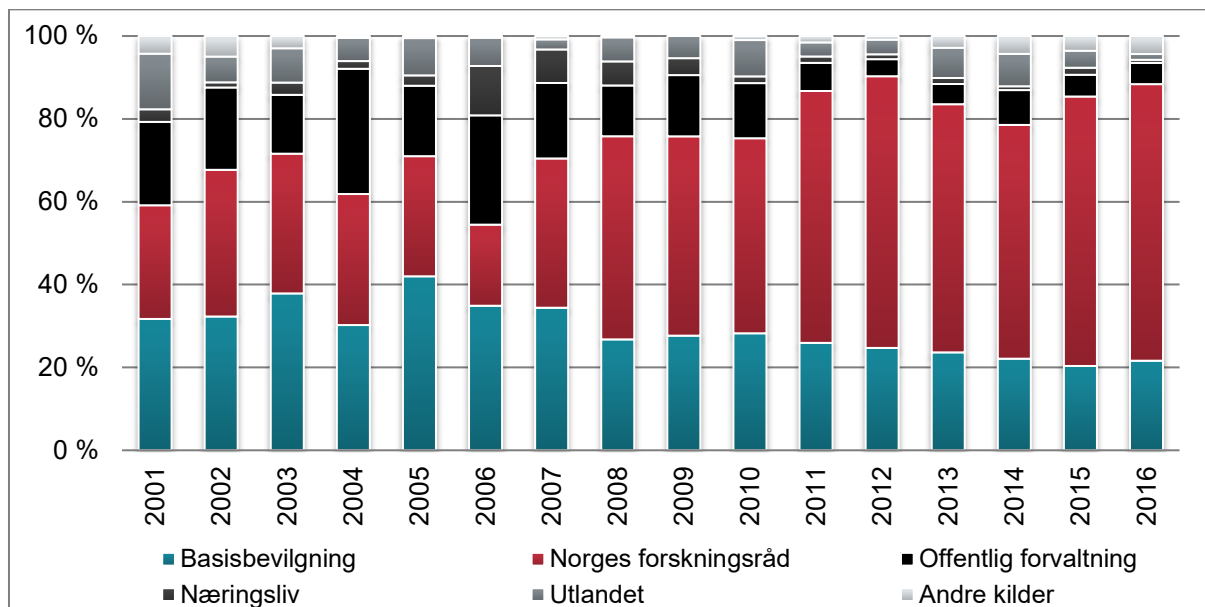
¹Øvrige offentlige kilder omfatter departementer og underliggende enheter, samt fylker og kommuner. Andre innenlandske kilder omfatter næringslivet, fonds, gaver og liknende.

Kilde: NIFU

Øvrige offentlige kilder, det vil si departementer og underliggende enheter samt fylker og kommuner, er den viktigste eksterne finansieringskilden innenfor rettsvitenskap. Ingen av de andre samfunnsvitenskapelige faggruppene har tilsvarende høy andel finansiering fra øvrige offentlige kilder.

3.1.3 Nærmere om Fridtjof Nansens institutt

Fridtjof Nansens institutt (FNI) hadde i 2016 driftsinntekter¹¹ på 38 mill. kr. Av dette var to tredjedeler prosjektmidler og andre inntekter direkte fra Norges forskningsråd, mens instituttets basisbevilgning utgjorde i overkant av 20 prosent. FNI mottar sin basisbevilgning via Forskningsrådet, noe som tilsier at hele 90 prosent av instituttets driftsinntekter kom via Norges forskningsråd i 2016.

Figur 3.4 Driftsinntekter ved Fridtjof Nansens institutt i perioden 2001–2016 etter hovedfinansieringskilde. Prosent.

Kilde: NIFU

Instituttet har doblet sine driftsinntekter i perioden 2001 til 2016. Figur 3.3 viser at det samtidig har funnet sted en betydelig endring i finansieringsmønsteret ved FNI. Basisbevilgningen har i perioden økt med om lag 60 prosent, mens prosjektmidler m.m. fra Forskningsrådet er nær femdoblet. Der basisbevilgningen utgjorde mellom 30 og 40 prosent av driftsinntektene 2010, har andelen sunket jevnt frem til 2016. FNI henter en stadig større andel av sine driftsinntekter fra Forskningsrådet, og andelen direkte forskningsrådsmidler har økt fra en femtedel i 2001 til 67 prosent i 2016. Inntekter fra både offentlig forvaltning, næringsliv og utlandet har gått ned i perioden, mens det har vært en liten vekst i midler fra andre nasjonale kilder.

3.2 Forskningsrådets bevilgninger til rettsvitenskapelig forskning

I det følgende ser vi nærmere på innretningen av Forskningsrådets bevilgninger til rettsvitenskapelig forskning, samt hvilke institusjoner som har mottatt disse midlene. Oversiktene bygger på tildeling av nye prosjekter hvert år. Dette innebærer at hele prosjektsummen er inkludert det året prosjektet er innvilget, det er altså ikke snakk om forbruk per år. Hovedvekten legges derfor på finansieringsmønstre og ikke størrelsen på bevilgningene. Datamaterialet dekker perioden 2001–2016, og vi har valgt å dele perioden inn i fire tidsperioder.

Samlet har Forskningsrådet bevilget 266,8 mill. kr til rettsvitenskapelig forskning i perioden 2001 til 2016, fordelt på 387 prosjekter. Figur 3.5 viser hvordan disse bevilgningene fordeler seg per år, og vi ser at omfanget varierer mye fra år til år. Imidlertid sier ikke selve bevilgningen noe om hvor mye forskningsrådsmidler som faktisk ble brukt til FoU innenfor rettsvitenskap hvert år, da en bevilgning

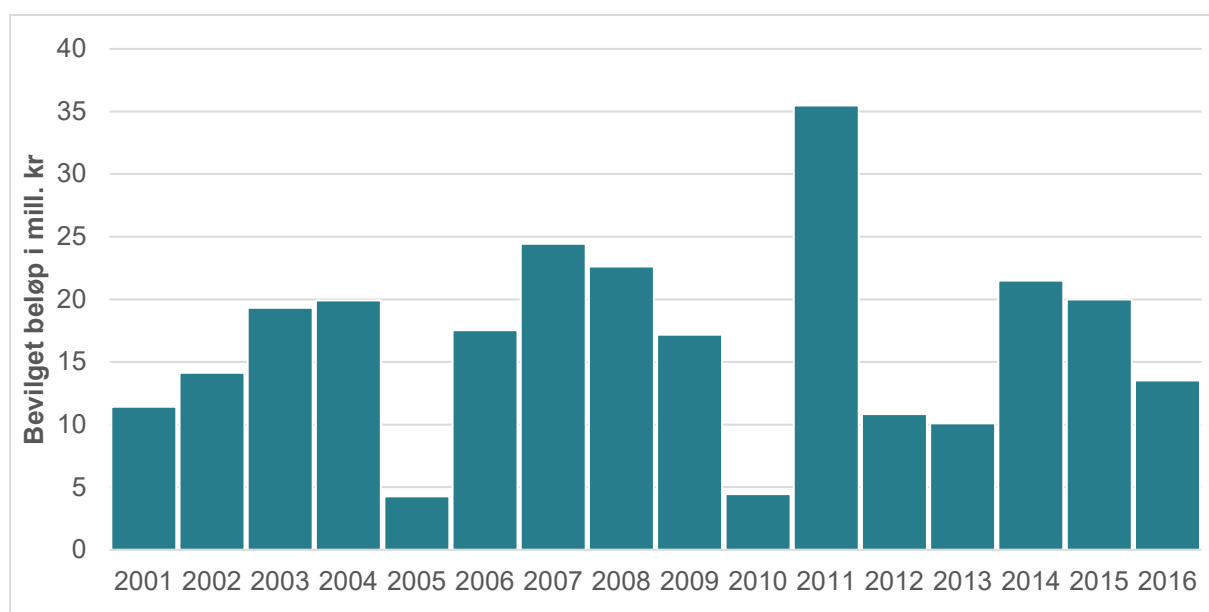
¹¹ Merk at vi for FNI ikke ser på FoU-utgifter, men driftsinntekter. Tallene i dette delkapittelet er dermed ikke sammenlignbare med tallene presentert tidligere i dette kapittelet

gjør gjerne strekker seg over flere år. For eksempel ble det i 2011 bevilget 8,6 mill. kr til flere Grunnlovsprosjekter, og disse skulle ikke være ferdige før til Grunnlovsjubileet i 2014.

Antall nye prosjekter varierer også fra år til år, med 42 prosjekter i 2004 mot 7 i 2016. Omfanget av prosjektene varierer også. Eksempelvis fikk de 7 bevilgede prosjektene i 2016 til sammen 13,5 mill. kr, og størrelsen på bevilgningene varierte fra kr 15 000 til 4,5 mill. kr.

2011 skiller seg fra øvrige år med ekstra høye bevilgninger. Dette året startet, som tidligere nevnt, flere grunnlovsprosjekter opp, i tillegg ble det bevilget til sammen 11,5 mill. kr til institusjonsforankrede strategiske prosjekter innenfor samfunnsvitenskap (ISP-SAM). Disse bevilgningene ble brukt til oppfølging av fagevalueringen av rettsvitenskap. Mottakere her var blant annet Fridtjof Nansens institutt og de juridiske fakultetene ved universitetene i Bergen og Tromsø. Samtidig ble det bevilget 10,1 mill. kr til flere FRIHUMSAM og FRISAM-prosjekter.

I 2007, som var året med nest høyest bevilgninger, ble det tildelt til sammen 12,5 mill. kr til de juridiske fakultetene ved de tre universitetene i forbindelse med satsingen ISP-JUS.

Figur 3.5 Forskningsrådets bevilgninger til rettsvitenskapelig forskning 2001–2016. Mill. kr.

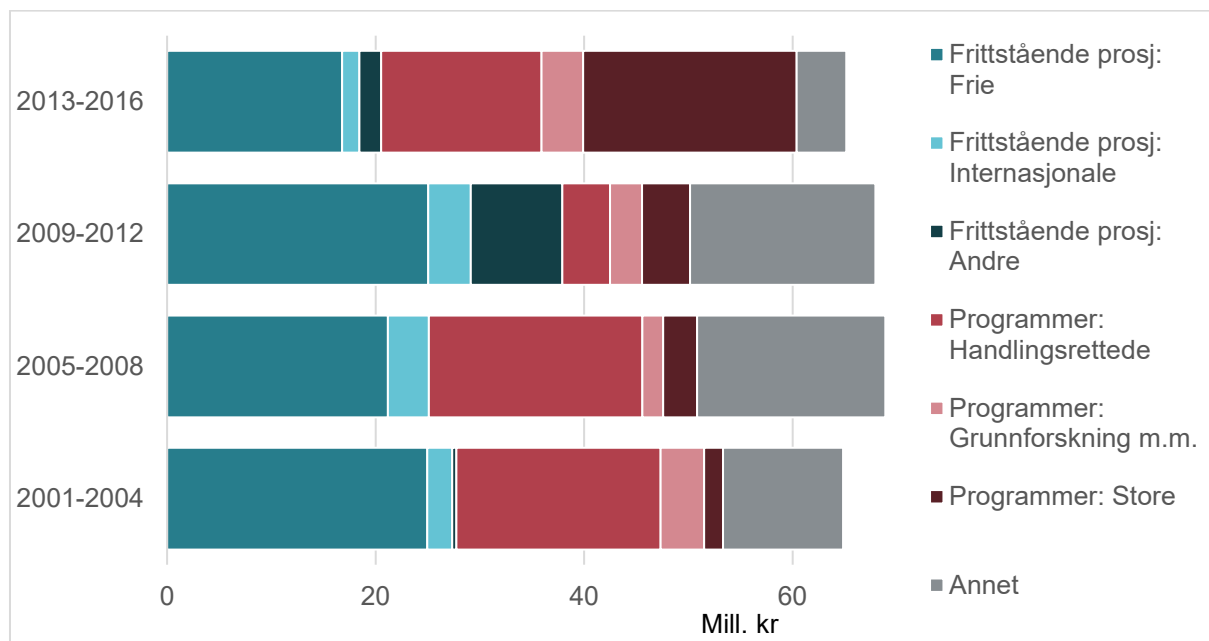
Kilde: Norges forskningsråd

Ettersom bevilgningene per år svinger, har vi videre i dette kapittelet valgt å se på fireårsperioder. Figur 3.6 viser at bevilgningene i disse fireårsperiodene sett under ett er på omtrent samme nivå. Mellom 2001 og 2004 var om lag 40 prosent av bevilgningene frittstående prosjektbevilgninger, med Fri prosjektstøtte som det største virkemiddelet. Samtidig var i underkant av 40 prosent innenfor programmer, hvorav handlingsrettede programmer utgjorde den største delen. Kategorien «annet» bestod i denne perioden primært av særskilte forvaltningsoppdrag og nasjonale nettverkstiltak.

I den påfølgende fireårsperioden øker andelen bevilgninger til «Annet», på bekostning av frittstående prosjekter og programmer. Dette dreier seg i første rekke om bevilgninger til strategisk institusjonsstøtte i 2006 og 2007, som nevnt over. I perioden 2009–2012 øker igjen bevilgningene til frittstående forskningsprosjekter innenfor rettsvitenskap, mens andelen midler gjennom programmer går til dels dramatisk ned. Det bevilges også i denne perioden en del midler i kategorien «annet», herunder flere prosjekter innenfor strategisk institusjonsstøtte i 2011, samt noe midler til internasjonale nettverkstiltak.

I den siste fireårsperioden, 2013–2016, kommer hoveddelen av bevilgningene til rettsvitenskapelig forskning gjennom programmer, og da spesielt store programmer og handlingsrettede programmer.

Eksempler på slike programmer er IKTPLUSS, KLIMAFORSK, NORGLOBAL og DEMOS. Andelen frittstående prosjektstøtte har sunket betraktelig i denne perioden og utgjorde totalt 32 prosent, mens kun 7 prosent av bevilgningene var i kategorien «annet».

Figur 3.6 Forskningsrådets bevilgninger til rettsvitenskapelig forskning 2001–2016 etter hovedaktivitet¹.

¹Annet omfatter nettverkstiltak, infrastruktur og institusjonelle tiltak, særskilte forvaltningsoppdrag og informasjon/formidling/publisering.

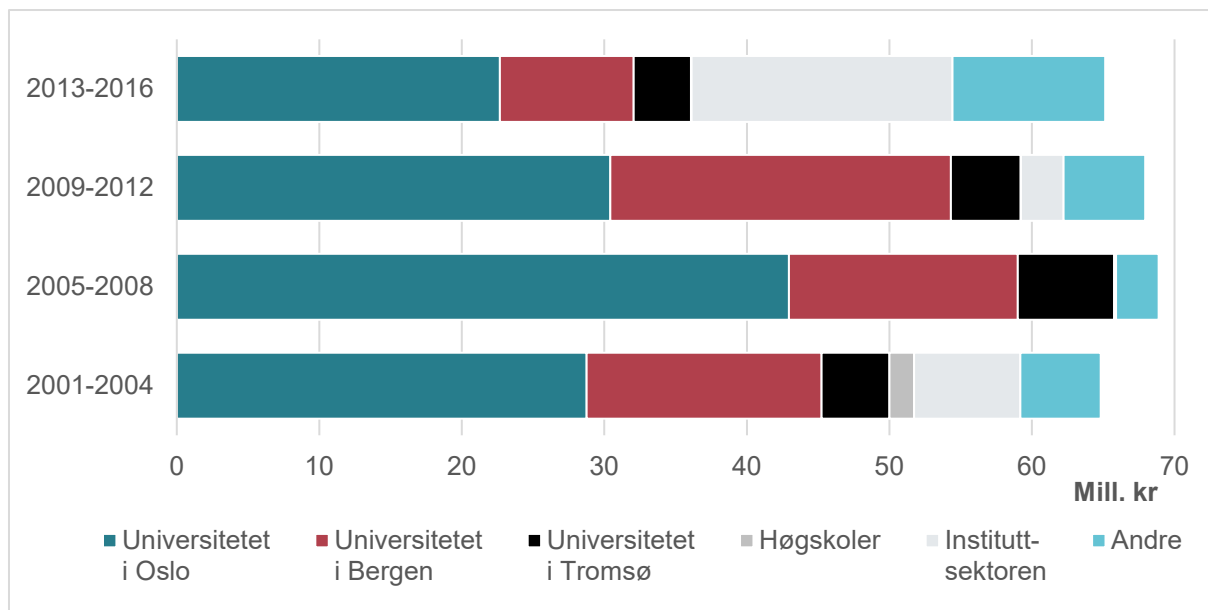
Kilde: Norges forskningsråd

Storparten av Forskningsrådets bevilgninger til rettsvitenskapelig forskning har i alle de fire periodene gått til de juridiske fakultetene ved universitetene i Oslo, Bergen og Tromsø. Universitetet i Oslo har i perioden 2001 til 2016 mottatt nesten halvparten av bevilgningene på feltet, mens Universitetet i Bergen har fått en fjerdedel og universitetet i Tromsø i underkant av 10 prosent. I perioden 2005–2008 mottok de juridiske fakultetene over 90 prosent av bevilgningene fra Forskningsrådet, mens flere andre institusjoner har hentet mer midler i de to siste fireårsperiodene.

I 2013–2016 gikk nær 30 prosent av bevilgningene innenfor rettsvitenskap til forskningsinstitutter, herunder Fritjof Nansens institutt, Christian Michelsens institutt og Norsk utenrikspolitisk institutt. Andre forskningsinstitutter som har mottatt bevilgninger fra Forskningsrådet til rettsvitenskapelig forskning mellom 2001 og 2016, er Uni Research, Institutt for samfunnsforskning og Norsk institutt for luftforskning (NILU).

Blant høgskolene som har mottatt støtte til rettsvitenskapelig forskning fra Forskningsrådet, finner vi Høgskolen i Sør-Trøndelag, Høgskolen i Lillehammer, Høgskolen i Buskerud og Vestfold, Samisk høgskole og Diakonhjemmet høgskole. Det dreier seg imidlertid om relativt små beløp alle årene.

Bevilgninger til «andre institusjoner» utgjorde totalt 25,0 mill. kr i perioden 2001 til 2016. Her inngår blant annet såkalte EUI-stipendiater. Disse er PhD-stipendiater som søker til EUI-instituttet i Firenze (økonomi, statsvitenskap int. politikk og rettsvitenskap) og gjennomfører prosjektet der, mens Forskningsrådet finansierer prosjektene over FRIHUMSAM-budsjettet.

Figur 3.7 Forskningsrådets bevilgninger til rettsvitenskapelig forskning 2001–2016 etter mottaker.

Kilde: Norges forskningsråd

4 Vitenskapelig publisering i rettsvitenskap

Den bibliometriske analysen i dette arbeidsnotatet er todelt. Den første delen viderefører resultatene fra den forrige rapporten om rettsvitenskap (NIFU Arbeidsnotat 17/2013) med de samme enhetene som sist. Ved å videreføre tabellene fra forrige rapport med data frem til i dag, får vi en niårig lang tidsserie fra 2008 til og med 2016.

Den andre delen av den bibliometriske analysen er avgrenset til publikasjoner som er publisert i tidsskrift og bøker som er *klassifisert som rettsvitenskap*¹² i fireårsperioden 2013-2016 av samtlige enheter. I denne delen av analysen har vi ikke tatt utgangspunkt i hvem som har publisert, men hva som er publisert innenfor fagfeltet rettsvitenskap. I begge analysene vil naturligvis de juridiske fakultetene være de sentrale.

4.1 Hovedtall for rettsvitenskap 2008–2016

Dataene dekker de ni årene i perioden 2008-2016 og er en forlengelse av tidsserien fra forrige kartlegging av rettsvitenskapelig forskning (Gunnnes og Sivertsen 2013). Tabell 4.1 viser det totale antallet publikasjoner som de utvalgte enhetene har publisert i denne perioden. Både tidsskriftpublikasjoner, artikler og bokkapitler i bøker, samt monografier, er inkludert. Enhetene som inngår i tabellen, er de samme som i forrige rapport og viser utviklingen over tid for enhetenes totale vitenskapelige produksjon. Selv om alle enhetene, med unntak av instituttene ved BI og Norges Handelshøyskole, har sin faglige virksomhet primært rettet mot juridiske problemstillinger, er det likevel ikke slik at samtlige publikasjoner er publisert i tidsskrifter som er klassifisert som rettsvitenskap.

Fra tabellen fremkommer det at det totale publiseringsvolumet har vokst fra 298 publikasjoner i 2008 til 460 ni år senere, og representerer en vekst på mer enn 50 prosent. Dette med en forutsetning om at enhetene ikke har samarbeidet med hverandre. Selv om det har vært årlige variasjoner på instituttnivå, har flesteparten av instituttene vokst i perioden. Unntaket er Norsk senter for menneskerettigheter ved Universitetet i Oslo, som har færre publikasjoner i 2016 enn i 2008. De største juridiske miljøene i Norge er de juridiske fakultetene ved universitetene i Oslo, Bergen og Tromsø. Ved førstnevnte er den faglige virksomheten videre inndelt i fem institutter, der Institutt for offentlig rett er det største enkeltinstituttet.

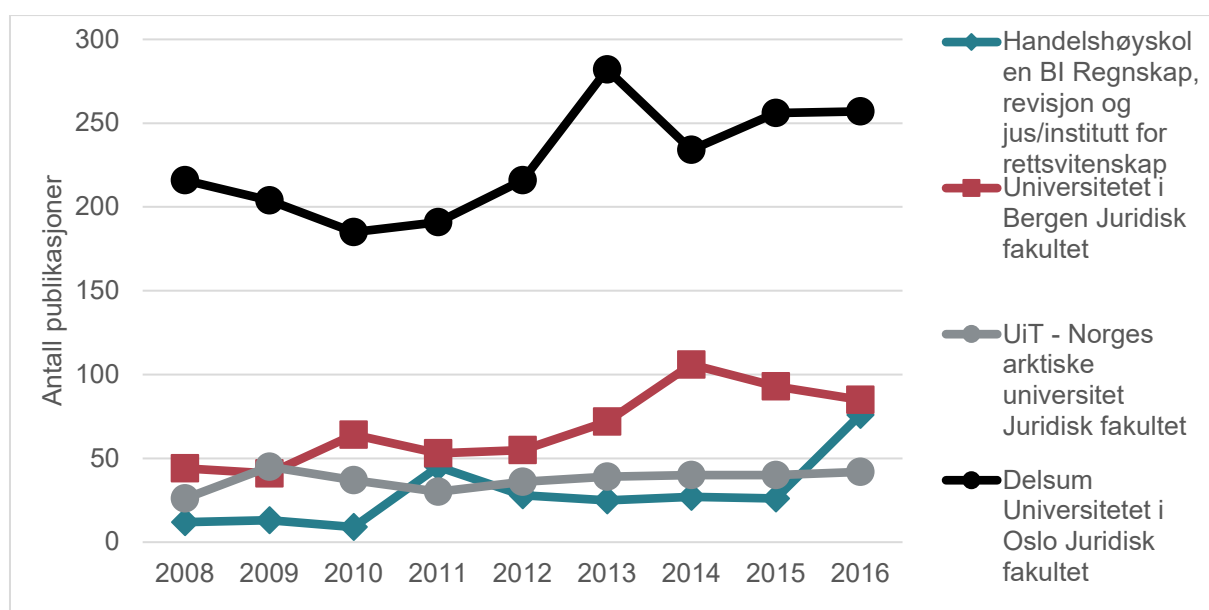
¹² Klassifisering av rettsvitenskap iht NPI, Norsk publiseringsindikator (<https://npi.nsd.no/fagfeltoversikt/fagfelt?id=1028>).

Tabell 4.1 Totalt antall publikasjoner publisert av utvalgte enheter i perioden 2008–2016.

Institusjon	Fakultet	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
BI	Regnskap, revisjon og jus/institutt for rettsvitenskap	12	13	9	45	28	25	27	26	76
UiB	Juridisk fakultet	44	41	64	53	55	72	106	93	85
UiT	Juridisk fakultet	26	45	37	30	36	39	40	40	42
UiO	Institutt for kriminologi og retts sosiologi	22	14	12	31	39	36	52	56	33
UiO	Institutt for offentlig rett	76	55	56	62	84	110	66	79	95
UiO	Institutt for privatrett	61	58	65	54	56	64	57	55	74
UiO	Nordisk institutt for sjørett	26	37	29	21	13	32	29	28	27
UiO	Norsk senter for menneskerettigheter	31	40	23	23	24	40	30	38	28
<i>Delsum UiO</i>	<i>Juridisk fakultet</i>	<i>216</i>	<i>204</i>	<i>185</i>	<i>191</i>	<i>216</i>	<i>282</i>	<i>234</i>	<i>256</i>	<i>257</i>
SUM		298	303	295	319	335	418	407	415	460

Kilde: NSD/DBH

Figur 4.1 viser utviklingen i antallet publikasjoner for de tre juridiske fakultetene og det rettsvitenskapelige miljøet ved BI. Juridisk fakultet ved Universitetet i Oslo er det klart største av fakultetene med et publikasjonsvolum på rundt 250 publikasjoner årlig, og med en foreløpig topp i 2013 med 280 publikasjoner. Siden 2008 har publikasjonsvolumet til fakultet ved UiO vokst fra rundt 220 i 2008 til nær 260 i 2016, en vekst på om lag 25 prosent.

Figur 4.1 Antall publikasjoner ved utvalgte miljøer innenfor rettsvitenskap i perioden 2008–2016.

Kilde: NSD/DBH

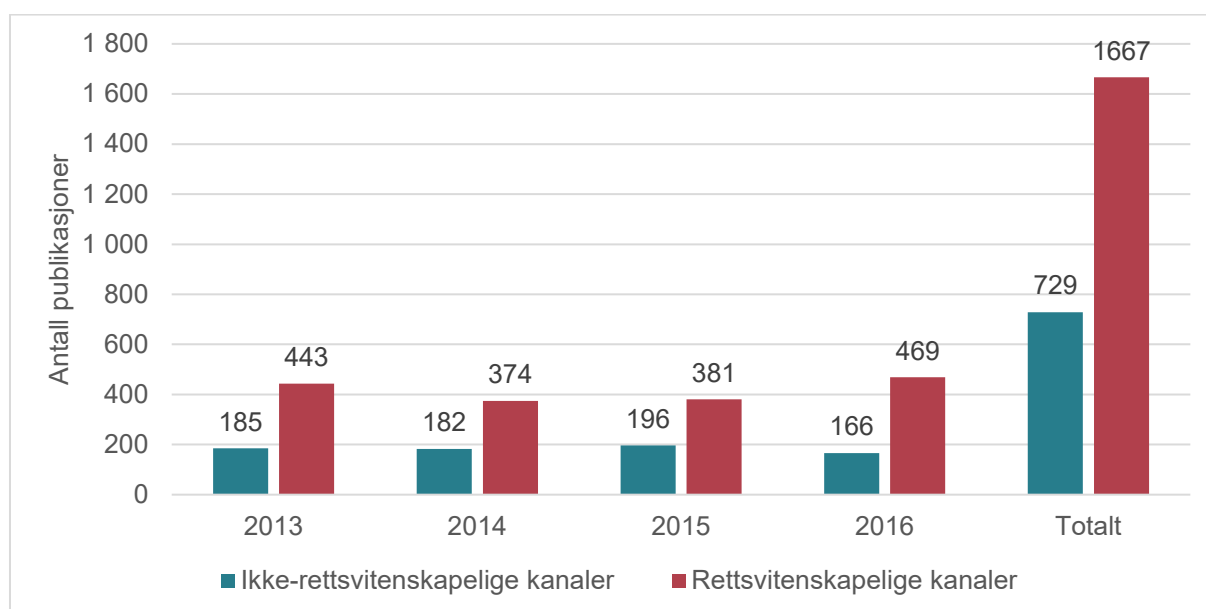
Det juridiske fakultetet ved Universitetet i Bergen er det nest største juridiske miljøet i Norge målt i vitenskapelig publikasjonsomfang. Med et samlet publikasjonsvolum på 85 publikasjoner i 2016 var dette en fordobling i forhold til antallet i 2008. Publikasjonsvolumet har således steget relativt jevnt, med en foreløpig topp i 2014 da antallet var 106 publikasjoner.

Juridisk fakultet ved Universitetet i Tromsø – Norges arktiske universitetet, er det minste juridiske fakultetet og også mindre enn det rettsvitenskapelige miljøet ved Handelshøyskolen BI, målt som publikasjoner i 2016. Antall publikasjoner utgjorde 42 i 2016 og har ligget på samme nivå de siste fire årene. Sammenlignet med 2008 har det likevel vært en vekst på mer enn 60 prosent.

Institutt for regnskap, revisjon og jus ved Handelshøyskolen BI var det minste instituttet, målt i antall publikasjoner, i størsteparten av perioden. Etter at instituttet ble splittet i 2014, har imidlertid antall publikasjoner ved Institutt for rettsvitenskap vokst kraftig, til om lag 80 i 2016.

4.2 Rettsvitenskapelige publisering 2013–2016

I perioden 2013-2016 publiserte norske rettsvitenskapelige miljøer 1 667 publikasjoner i rettsvitenskapelige kanaler og rundt 730 i andre fagfelt, til sammen rundt 2 400 publikasjoner. De rettsvitenskapelige publikasjonene utgjorde dermed samlet sett 70 prosent av det totale publiseringssvolumet for de rettsvitenskapelige miljøene. Det årlige publikasjonsvolumet av rettsvitenskapelige publikasjoner var på om lag 400 publikasjoner og varierte mellom 374 og 469.

Figur 4.2 Antall publikasjoner rettsvitenskapelige/ikke-rettsvitenskapelige kanaler i perioden 2013–2016.

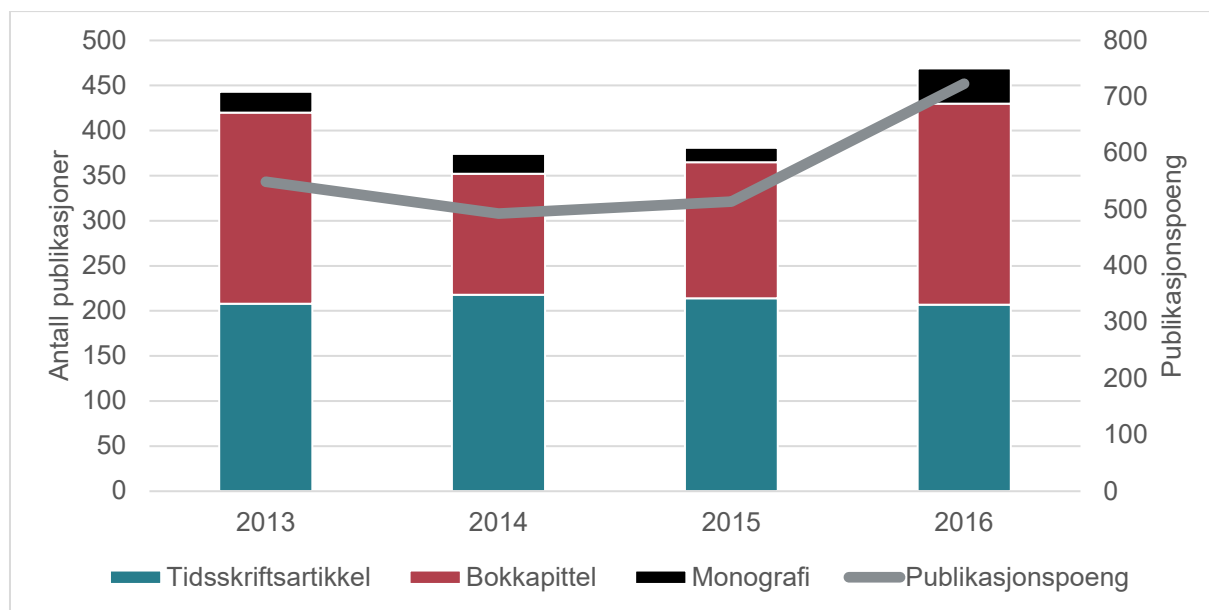
Kilde: CRISin/NIFU

Sett perioden under ett, var det kun en liten vekst fra 2013 til 2016 på rundt 20 publikasjoner. I figuren har vi også inkludert de publikasjonene som de rettsvitenskapelige enhetene har publisert som ikke er publisert i rettsvitenskapelige kanaler (tidsskrift og forlag) i henhold til Norsk publiseringssindikator fagklassifisering. Disse publikasjonene talte til sammen 729, med et årlig volum på om lag 180 publikasjoner. Publikasjoner i ikke-rettsvitenskapelige kanaler utgjorde dermed rundt 30 prosent. Publikasjonene som er publisert i ikke-rettsvitenskapelige kanaler omfatter økonomisk-administrative fag (med et omfang på 5 %), statsvitenskap (5 %), psykologi (3%), tverrfaglig samfunnsforskning (3 %), sosiologi (2 %) og biologi (1 %). Sistnevnte fag skyldes at Fridtjof Nansens institutt er inkludert i kartleggingen og har foruten publikasjoner i rettsvitenskap og andre samfunnsvitenskapelige fagfelt, også publikasjoner innenfor biologi. I tillegg var de resterende 8 prosent av publikasjonene innenfor til sammen 30 andre fagkategorier.

Det årlige publikasjonsvolumet i perioden 2013–2016 innenfor rettsvitenskap og etter publikasjonstype er vist i figur 4.3. Som nevnt er det kun en liten vekst i publiseringssvolumet om man ser hele

perioden under ett, men mønsteret man tydelig legger merke til, er at publiseringsvolumet var merkbart lavere i 2014 og 2015 enn i starten i 2013 og i 2016. Tidsskriftsartiklene utgjorde til sammen 51 prosent, bokkapitler 43 prosent og monografier de resterende 6 prosent. Til sammenligning utgjorde tidsskriftsartiklene 42 prosent for perioden 2008-2012.

Figuren viser også publikasjonsomfanget målt som publikasjonspoeng. Denne grå linjen følger søylene som viser antall publikasjoner, men stigningen fra 2015 til 2016 er noe brattere. Veksten i publikasjonspoeng fra 2013 til 2016 utgjorde 32 prosent. Til sammenligning vokste det totale norske publikasjonsvolumet med 56 prosent. Dette medfører samtidig at andelen som rettsvitenskap utgjør av det totale norske publikasjonsomfanget er redusert fra 2,6 prosent i 2013 til 2,2 prosent i 2016.

Figur 4.3 Antall publikasjoner etter publikasjonsform i rettsvitenskapelige kanaler 2013–2016.

Kilde: CRISStin/NIFU

Ser vi på de enkelte instituttene og hvor stor andel rettsvitenskap utgjør av deres totale publikasjonsomfang, er dette vist i tabell 4.2. Tabellen viser antall publiseringspoeng innenfor rettsvitenskap og i andre kategorier, samt hvor stor andel rettsvitenskap utgjør for hvert miljø samlet for perioden 2013-2016. I denne tabellen inngår alle institutter og institusjoner som har publisert vitenskapelig i rettsvitenskapelige kanaler. Oversikten inneholder således ikke bare de juridiske fakultetene og de andre utvalgte miljøene som er vist i oversikten innledningsvis. I vedlegg 2 finnes en oversikt over samtlige enheter som har publisert i rettsvitenskapelige kanaler med antall publikasjonspoeng.

Totalt sett gir rettsvitenskapelige publikasjoner 2 779 publikasjonspoeng samlet sett for perioden 2013–2016. Andelen som rettsvitenskap utgjør for de enkelte instituttene, varierer, men blant de juridiske fakultetene utgjør faget naturligvis en høy andel. Ved Universitetet i Tromsø utgjør rettsvitenskap 95 prosent, mens andelen er 85 prosent ved Universitetet i Bergen og 83 prosent ved Universitetet i Oslo, men varierer mellom instituttene for sistnevnte universitet. Ved de tre instituttene Nordisk institutt for sjørett, Institutt for privatrett og Institutt for offentlig rett, utgjør andelen rettsvitenskap henholdsvis 96, 94 og 83 prosent. Ved de to andre instituttene, Institutt for kriminologi og rettssosiologi og Norsk senter for menneskerettigheter, er andelen noen lavere, rundt 60 prosent.

Tabell 4.2 Publikasjonspoeng innenfor rettsvitenskap og andre kategorier 2013–2016 per institutt/instituttgrupper.

Lærested	Institutt	Rettsvitenskap	Andre kategorier	Sum	Andel rettsvitenskap
BI	Regnskap, revisjon og jus/Inst. for rettsvitenskap	125,0	105,6	230,6	54 %
NHH	Inst. for regnskap, revisjon og rettsvitenskap	22,0	113,5	135,5	16 %
UiB	Juridisk fakultet	397,9	65,0	462,9	86 %
UiO	Institutt for kriminologi og retts sosiologi	108,3	74,6	182,9	59 %
UiO	Institutt for offentlig rett	297,1	62,3	359,4	83 %
UiO	Institutt for privatrett	306,1	18,8	324,9	94 %
UiO	Nordisk institutt for sjørett	137,5	6,0	143,5	96 %
UiO	Norsk senter for menneskerettigheter	102,3	58,3	160,6	64 %
UiT	Juridisk fakultet	210,3	11,8	222,0	95 %
Politi høgskolen		106,8	67,8	174,7	61 %
Fridtjof Nansens institutt		116,3	169,0	285,3	41 %
UoH-sektoren for øvrig		283	..	283,2	..
Instituttsektoren for øvrig		66	..	66,3	..
Totalt		2 279	753	3 032	

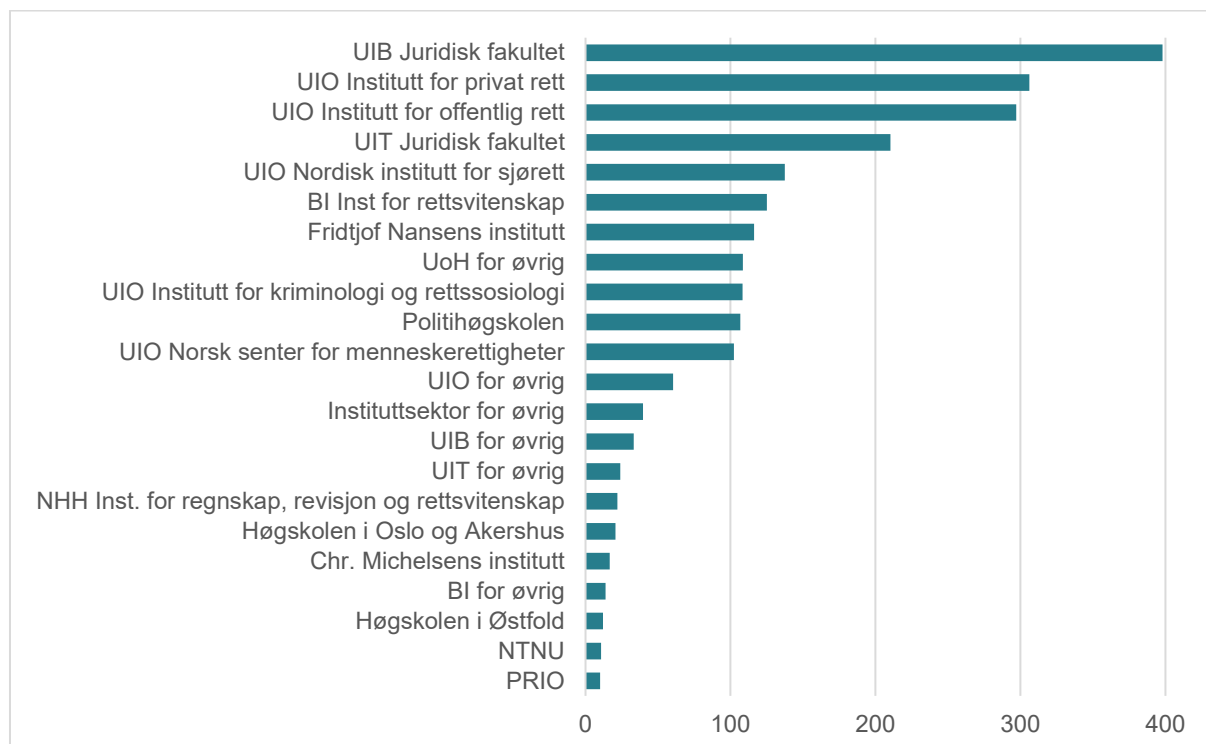
Kilde: CRISTin/NIFU

Figur 4.4 viser publiseringsomfanget innenfor rettsvitenskap per institutt/institusjon, etter synkende omfang, totalt for perioden 2013–2016. De største enhetene for rettsvitenskapelig forskning og med størst publiseringsvolum, er Institutt for privatrett og Institutt for offentlig rett ved Universitetet i Oslo, begge med om lag 300 publikasjonspoeng hver i perioden 2013-2016. Ved Universitetet i Bergen er riktignok det juridiske fakultetet større enn begge disse instituttene, men til gjengjeld er forskningsaktiviteten konsentrert på fakultetsnivå, mens det ved Universitetet i Oslo er fordelt på fem institutter.

Etter de juridiske fakultetene, er Institutt for rettsvitenskap ved Handelshøgskolen BI det største rettsvitenskapelige miljøet, målt i publiseringsomfang. Dette instituttet hadde til sammen 125 publikasjonspoeng i fireårsperioden 2013-2016. I instituttsektoren er imidlertid Fridtjof Nansens institutt det største miljøet med rettsvitenskapelige publisering og hadde et samlet publikasjonsomfang på 116 publikasjonspoeng.

Det finnes miljøer for rettsvitenskapelig forskning også utenfor de juridiske fakultetene og de rettsvitenskapelige instituttene. I figuren er noen av disse vist separat, mens andre er vist som grupperinger. I universitets- og høgskolesektoren er blant andre NTNU, Høgskolen i Østfold og Høgskolen i Oslo og Akershus, vist separat. I tillegg har også miljøer utenom de juridiske fakultetene ved breddeuniversitetene publisert på fagfeltet. Noen av disse er eksempelvis Institutt for sammenlignende politikk (UIB), Norges fiskerihøgskole (UIT), Institutt for sosiologi og samfunnsgeografi og Arena Senter for europaforskning, begge sistnevnte ved UiO. Fra instituttsektoren er Chr. Michelsens institutt og PRIO vist separat med et beskjedent publikasjonsvolum hver, men også Fafo, Uni Reseach Rokkansenteret og Norut har noen publiseringer i rettsvitenskapelige kanaler og inngår i instituttsektoren for øvrig. Bakerst i vedlegg XX vises for øvrig samtlige miljøer som har publisert i rettsvitenskapelige kanaler og antall

publikasjonspoeng per enhet. Selv om den rettsvitenskapelige forskningen er konsentrert til de juridiske fakultetene som har feltet som kjerneområde, har denne publiseringsanalysen avdekket at det foregår rettsvitenskapelig forskningsaktivitet ved mange andre miljøer også. Til sammen har hele 122 institutter i Universitets- og høyskolesektoren og 17 forskningsinstitutter i Instituttsektoren publisert vitenskapelig på dette fagfeltet. Imidlertid utgjorde publikasjonspoengene til disse enhetene kun 15 prosent av det totale omfanget rettsvitenskap.

Figur 4.4 Antall publikasjonspoeng innenfor rettsvitenskap etter institusjon/institutt for perioden 2013–2016.

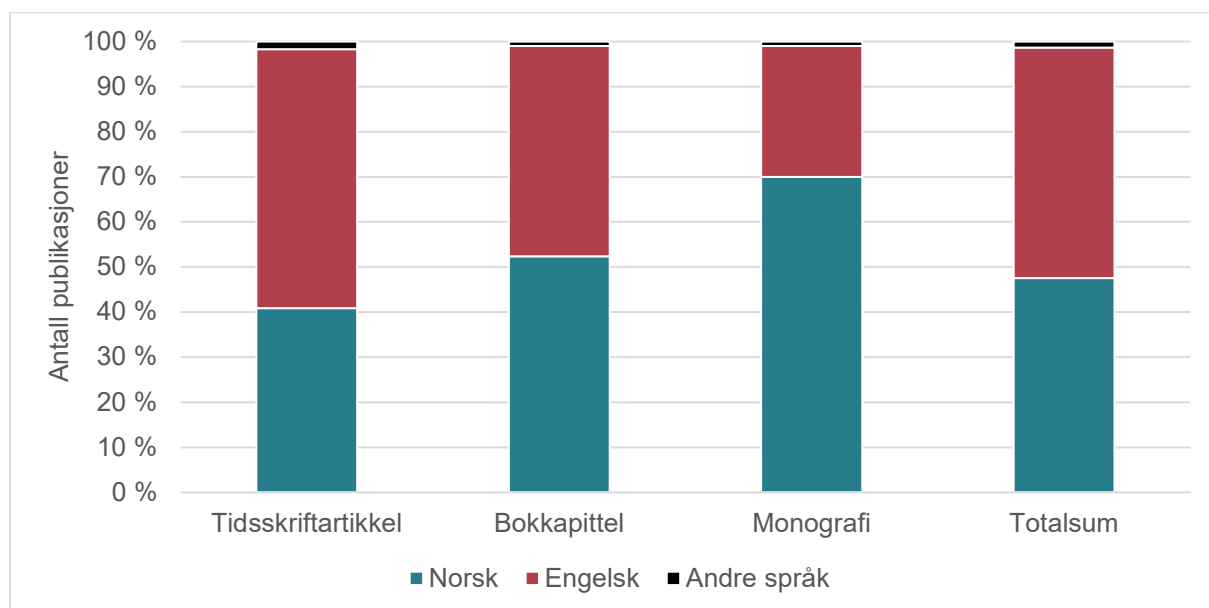
Kilde: CRISStin/NIFU

Den årlige utviklingen i publikasjonspoeng for de utvalgte rettsvitenskapelige miljøene i perioden 2013–2016 er vist i vedleggstabell V.17. Selv om det i sum er en vekst i perioden, er det en del variasjon i publikasjonspoengene på instituttnivå. De to økonomimiljøene ved BI og NHH som også har rettsvitenskapelig forskning markerer seg ved at det ene har hatt en stor vekst i perioden mens det andre kun hadde rettsvitenskapelige publikasjoner i 2016. Dette, sammen med at mange av instituttene har hatt en økning i sin publisering siste år, bidrar til den relativt sterke veksten på rundt 40 prosent fra 2015 til 2016.

4.2.1 Språk og publikasjonsform

Forskningen innenfor rettsvitenskap er i stor grad rettet mot Norge og norske forhold, og dermed publisert i norske kanaler på norsk. I underkant av halvparten (48 prosent) av alle publikasjonene innenfor rettsvitenskap som ble publisert i perioden 2013–2016, ble skrevet på norsk. De resterende 51 prosent ble skrevet på engelsk, mens én prosent ble skrevet på andre språk. Hvilken form man publiserer på, påvirker språket, og det er forskjeller knyttet til publisering i tidsskriftsartikkel eller i en bok. I bokkapitler og antologier utgjør norsk språk 52 prosent, mens norske monografier utgjør hele 70 prosent. Når det gjelder tidsskriftsartikler, er andelen norsk betydelig lavere og utgjør 40 prosent. Dette er for øvrig et normalt publiseringsmønster. Siden det finnes svært mange internasjonale tidsskrifter som norske rettsvitenskapelige miljøer kan publisere i, er det forventet at flertallet av artiklene skrives på engelsk og publiseres i et internasjonalt tidsskrift.

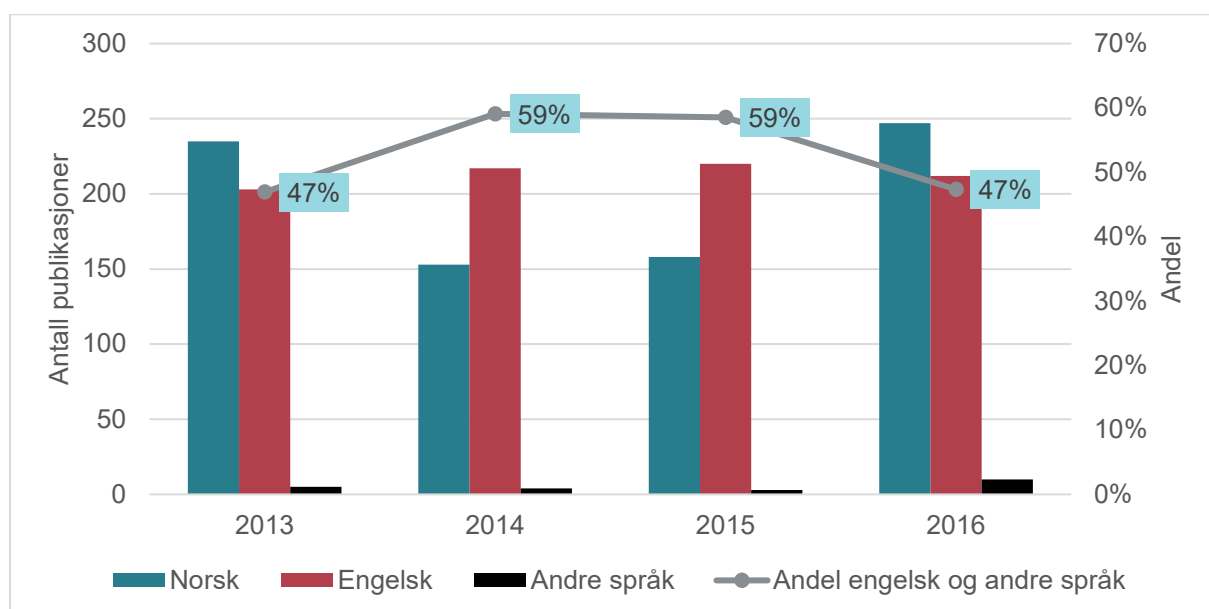
I samfunnsvitenskap og humaniora generelt er norsk et betydelig publiseringspråk i mye større grad enn for eksempel innenfor naturvitenskap og medisin. Tall fra evalueringen av den norske publiseringsindikatoren (2011) viste at norsk utgjorde 38 prosent for samfunnsvitenskap, som er 10 prosentpoeng lavere enn for rettsvitenskap.

Figur 4.5 Rettsvitenskapelige publikasjoner 2013–2016 fordelt på publikasjonsform og språk.

Kilde: CRISin/NIFU

Figur 4.6 viser utviklingen i antall rettsvitenskapelige publikasjoner etter publiseringspråk i perioden 2013 til 2016, samt andelen engelskspråklige og andre språk.

Figur 4.6 Rettsvitenskapelige publikasjoner 2013–2016 etter språk og andel med engelsk eller andre språk.

Kilde: CRISin/NIFU

Det fremkommer at publikasjonsomfanget for norske publikasjoner har vært noe ujevn ved at antallet sank fra 2013 til 2015, for å stige igjen i 2016. Engelske publikasjoner hadde kun en svak vekst og et

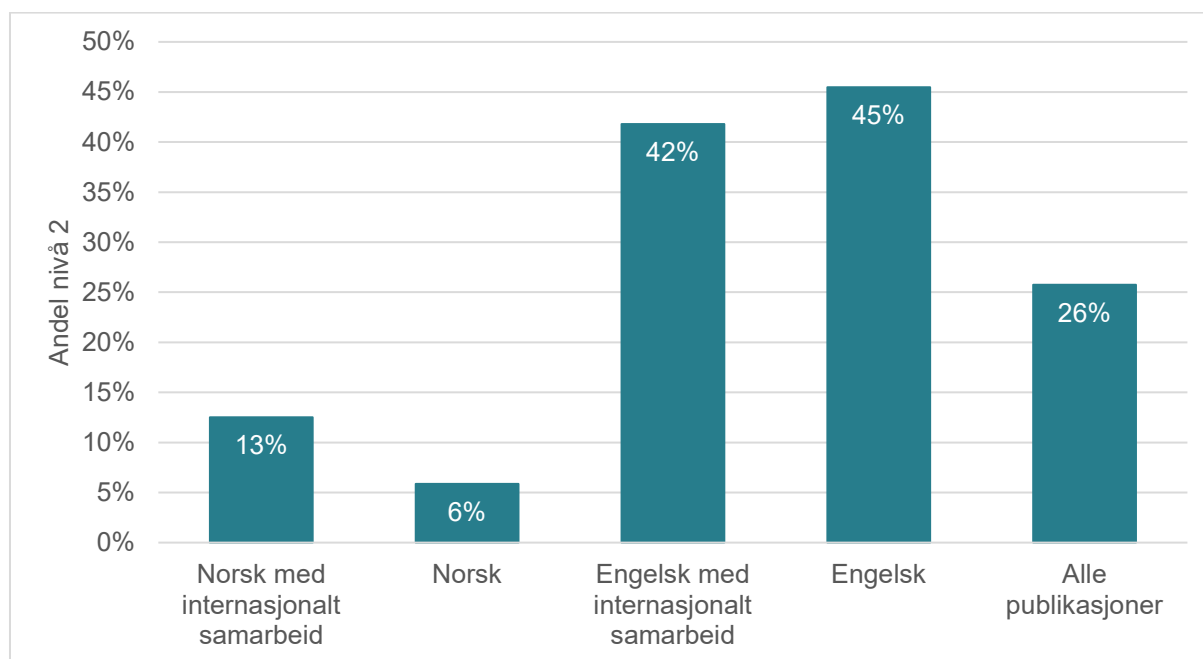
større omfang i årene 2014 og 2015 enn i 2016. Resultatet av denne ujevne utviklingen av norske og engelske publikasjoner, er at andelen engelske publikasjoner steg fra 47 prosent i 2013 til 59 prosent i 2014 og 2015, for så å ende på samme nivå som første år.

Ved siste kartlegging av rettsvitenskap i 2013, der publikasjonene i perioden 2008–2012 ble analysert, ble rundt en tredjedel av publikasjonene (35 prosent av tidsskriftene og 30 prosent av bokkapitler og monografier) publisert i internasjonale kanaler og dermed på engelsk. Ser vi på utviklingen fra første periode (2008–2012) til denne perioden (2013–2016), har det vært en betydelig økning i andelen publisering på engelsk, fra 33 prosent til 48 prosent.

4.2.2 Tidsskrift og kvalitetsnivå

Totalt sett ble 26 prosent av alle de rettsvitenskapelige publikasjonene publisert i et tidsskrift eller forlag i nivå 2. I alle fagfelt er det forventet at rundt en femtedel er publisert i nivå 2-kanaler. Rettsvitenskap ligger således litt over dette nivået. Imidlertid vil valg av publikasjonsform og språk kunne begrense tilgangen til nivå 2- tidsskrifter. Det er eksempelvis langt flere internasjonale tidsskrift og forlag på nivå 2 enn norske. Figur 4.7 viser andelen tidsskriftsartikler som er publisert i norske og internasjonale tidsskrift, med og uten innslag av internasjonale samarbeidspartnere. Det er tydelig at andelen norske artikler i nivå 2-tidsskrift ligger på et langt lavere nivå enn de engelskspråklige og gjennomsnittet for øvrig. Kun 6 prosent av de norskspråklige artikler av norske forskere var publisert i et nivå 2-tidsskrift. Blant artiklene med internasjonale samarbeidspartnere, var andelen på 13 prosent.

For artikler på engelsk, er langt flere publisert i nivå 2-tidsskrift, enn de norske. Imidlertid er det liten forskjell i nivå 2-andelen, om forskningen har involvert utenlandske samarbeidspartnere eller ikke. Mens 42 prosent av de engelske artiklene med internasjonalt samarbeid var i et nivå 2-tidsskrift, var andelen uten internasjonalt samarbeid bare litt høyere og utgjorde 45 prosent.

Figur 4.7 Andel av rettsvitenskapelige artikler i nivå 2-tidsskrift, etter språk og med og uten internasjonalt samarbeid i 2013– 2016 (N=1667).

Kilde: CRISin/NIFU

En oversikt over 30 mest benyttede tidsskrifter innenfor rettsvitenskap i tidsrommet 2013–2016 finnes i vedleggstabell V.18. Disse tidsskriftene omfatter til sammen 522 artikler. De norske rettsvitenskapelige miljøene publiserte 847 artikler i 197 forskjellige tidsskrifter til sammen. Selv om engelsk er det foretrukne språket for tidsskriftsartikler, er de to tidsskriftene øverst på listen med flest antall artikler

norske. Her finner vi tidsskriftene *Lov og Rett*, med 65 artikler og *Tidsskrift for familierett, arverett og barnevernrettslige spørsmål* med 38 artikler, begge nivå 1-tidsskrift. Deretter følger to engelske tidsskrift; *Marlus* og *Nordic journal of Human Rights*, hvorav sistnevnte er nivå 2. Blant de ti mest populære tidsskriftene, finner vi tre på nivå 2, hvorav to er engelske og ett norsk. *Tidsskrift for rettsvitenskap* er før øvrig det eneste norske tidsskriftet på nivå 2 i dette fagfeltet.

4.2.3 Nasjonalt samarbeid

Norske rettsvitenskapelige forskere publiserer i stor grad alene eller i mindre grupper. Uavhengig av publikasjonsform og språk, var 82 prosent av publikasjonene skrevet av kun en forsker. 13 prosent ble skrevet av to forskere, to prosent av tre forskere, mens to prosent ble skrevet av flere enn tre forskere til sammen. I den grad det samarbeides, foregår ofte samarbeidet mellom to kollegaer på samme institutt og ikke mellom institusjoner eller over landegrensene.

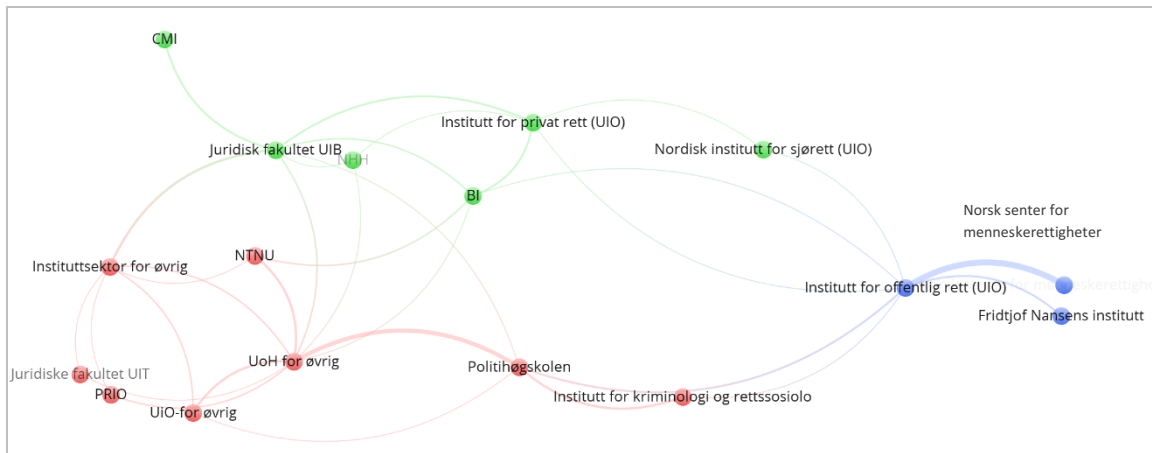
Blant enhetene vi har fokusert på i denne rapporten, ble 7 prosent av publikasjonene skrevet i samarbeid mellom institutter. Ofte ser man bort fra samarbeid mellom institutter på samme institusjon, men i denne sammenheng er dette inkludert. Dersom vi hadde valgt å se bort fra denne type samarbeid, ville det institusjonelle samarbeidet vært enda lavere. Uansett, må det sies å være relativt lavt, og betydelig mindre samarbeid enn i andre fagfelt og fagområder.

I tabell 4.4 er samarbeidet mellom utvalgte rettsvitenskapelige miljøer vist ved antall publikasjoner de har skrevet i samarbeid seg imellom. Det fremkommer blant annet at instituttene ved det juridisk fakultet ved Universitetet i Oslo har noe samarbeid seg imellom, mest mellom Institutt for offentlig rett og Norsk senter for menneskerettigheter som har samarbeidet i 15 publikasjoner i alt. Institutt for offentlig rett har også samarbeidet med Politihøgskolen og Fridtjof Nansens institutt – med tre publikasjoner hver. Samarbeid mellom de juridisk fakulteter ved tre universitetene, forekommer imidlertid i liten grad. Juridisk fakultet ved UiB og Institutt for privatrett ved UiO har samarbeidet på tre av sine publikasjoner. Det juridiske fakultet ved Universitetet i Tromsø har ikke samarbeidet i det hele tatt med de to andre juridiske fakultetene.

Tabell 4.3 Antall publikasjoner innenfor rettsvitenskap i samarbeid mellom rettsvitenskapelige enheter, 2013–2016.

Institutt/institusjon	BI	NHH	UiB	Offentlig rett (UiO)	Privat rett (UiO)	Politihøgskolen	Fridtjof Nansens institutt	UoH-sektoren for øvrig
BI			2	2	3			3
NHH			1		1			1
Juridisk fakultet (UiB)	2	1			3			2
Institutt for kriminologi og rettssosiologi						4		
Norsk senter for menneskerettigheter				15				
Institutt for offentlig rett	1					3	3	
Institutt for privat rett	3	1	3					
Nordisk institutt for sjørett				1	1			
Juridisk fakultet (UiT)								1
Politihøgskolen			1	3				10
Fridtjof Nansens institutt				3				

Kilde: CRISin/NIFU

Figur 4.8 Nasjonalt samarbeid innenfor rettsvitenskap 2013–2016 etter institutt/institusjon.
Kilde: CRISTin/NIFU/Vosviewer

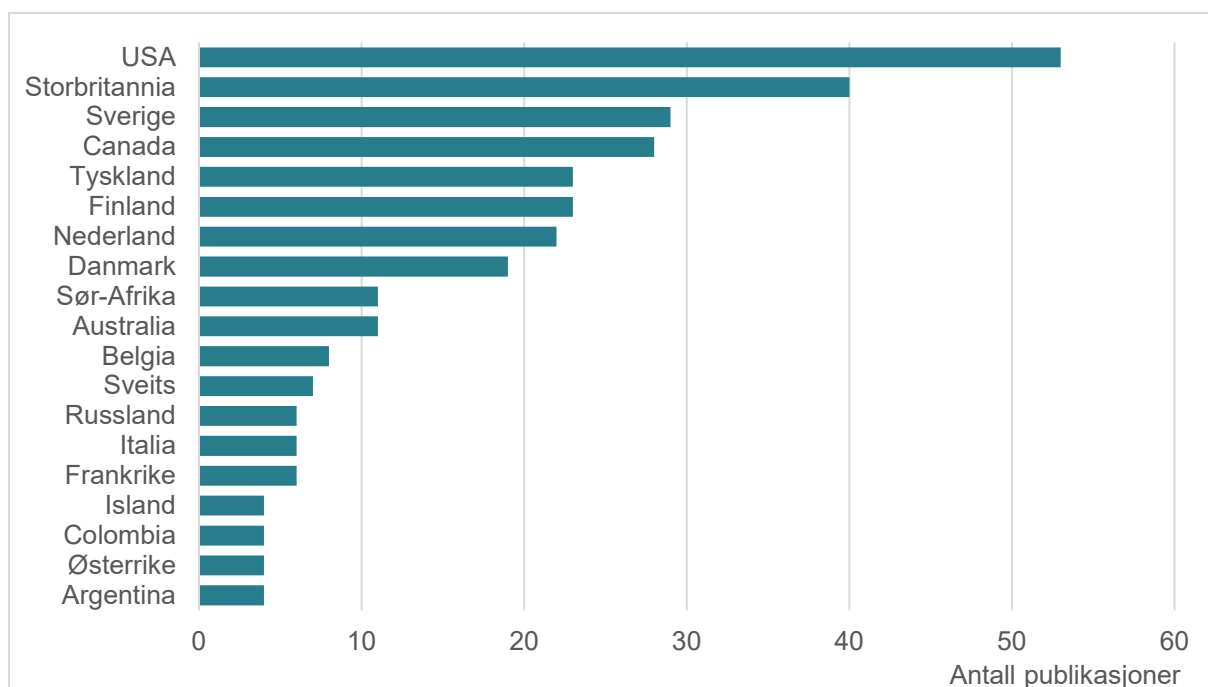
Det rettsvitenskapelige samarbeidet er vist grafisk i figur 4.8. Her inngår også andre enheter med et visst publiseringsomfang. Eksempelvis vises både NTNU, UoH-sektoren for øvrig og forskningsinstituttene PRIO og Christian Michelsens institutt. I figuren vises tre grupperinger i forskjellige farger. Enhetene som er i samme farge, har relativt sett mer samarbeid seg imellom enn med de andre. Figuren illustrerer blant annet at Institutt for offentlig rett (UiO) har relativt mer samarbeid med Norsk senter for menneskerettigheter og Fridtjof Nansens institutt enn med de øvrige, og de befinner seg i samme gruppe. Samtidig er det forbindelser til både Politihøgskolen og Nordisk institutt for sjørett (UiO).

4.2.4 Internasjonalt samarbeid

Som nevnt under delkapitlet om nasjonalt samarbeid, foregår publiseringen av vitenskapelige publikasjoner innenfor rettsvitenskap i liten grad i samarbeid med andre. Likevel ble 13 prosent (213 av 1667) av publikasjonene skrevet i samarbeid med en utenlandsk institusjon, fordelt på til sammen 34 forskjellige land. Tallene er basert på alle de rettsvitenskapelige publikasjonene som er publisert i tidsrommet 2013–2016. Til sammenligning hadde ca. halvparten av de samfunnsvitenskapelige publikasjonene internasjonalt samarbeid, og de totale norske tidsskriftsartiklene hadde internasjonale samarbeidspartnere på 64 prosent av publikasjonene (Indikatorrapporten 2016 s. 111).

Figur 4.9 på neste side viser en oversikt over landene som de norske rettsvitenskapelige miljøene samarbeidet med, etter synkende antall artikler. Øverst på oversikten finner vi USA med et samlet publikasjonsomfang på 53 publikasjoner i samarbeid med norske rettsvitenskapelige miljøer. Deretter følger Storbritannia (40 publikasjoner) foran Sverige. De neste landene er Canada, Tyskland, Finland, Nederland før Danmark dukker opp som land nummer 8. Til sammenligning samarbeider den totale populasjonen av norske forskere også mest med disse landene, men rekkefølgen er denne: USA, Sverige, Storbritannia, Tyskland, Danmark, Frankrike og Nederland – etter synkende omfang (basert på samforfatterskapsdata fra 2014 og 2015 fra Indikatorrapporten 2016). At norske forskere innenfor rettsvitenskap hovedsakelig finner samarbeidspartnere i engelskspråklige land i tillegg til våre naboland, er dermed et generelt mønster vi ellers ser i norsk forskning.

Samarbeidsmønster og foretrukne samarbeidsland varierer en del mellom miljøene. Tabell 4.5 på neste side viser antall publikasjoner de største rettsvitenskapelige miljøene har skrevet i samarbeid med internasjonale samarbeidspartnere etter de ti landene med mest samarbeid. Blant miljøene med mest samarbeid med amerikanske miljøer er Juridisk fakultet ved Universitetet i Bergen, med i alt 11 publikasjoner og Norsk senter for menneskerettigheter (UiO) med 9 publikasjoner. Juridisk fakultet i Bergen har også et utstrakt samarbeid med canadiske miljøer med i alt 18 publikasjoner, i tillegg er fakultetet også det miljøet som samarbeider med flest land. I kategorien *andre land* inngår blant andre Belgia, Sveits, Østerrike og Argentina. Det fremkommer videre at Storbritannia er området som flest av miljøene har samarbeid med.

Figur 4.9 Utvalgte land som norske rettsvitenskapelige miljøer har samarbeidet med i perioden 2013–2016 etter antall publikasjoner (land med fire eller flere publikasjoner).

Kilde: CRISin/NIFU

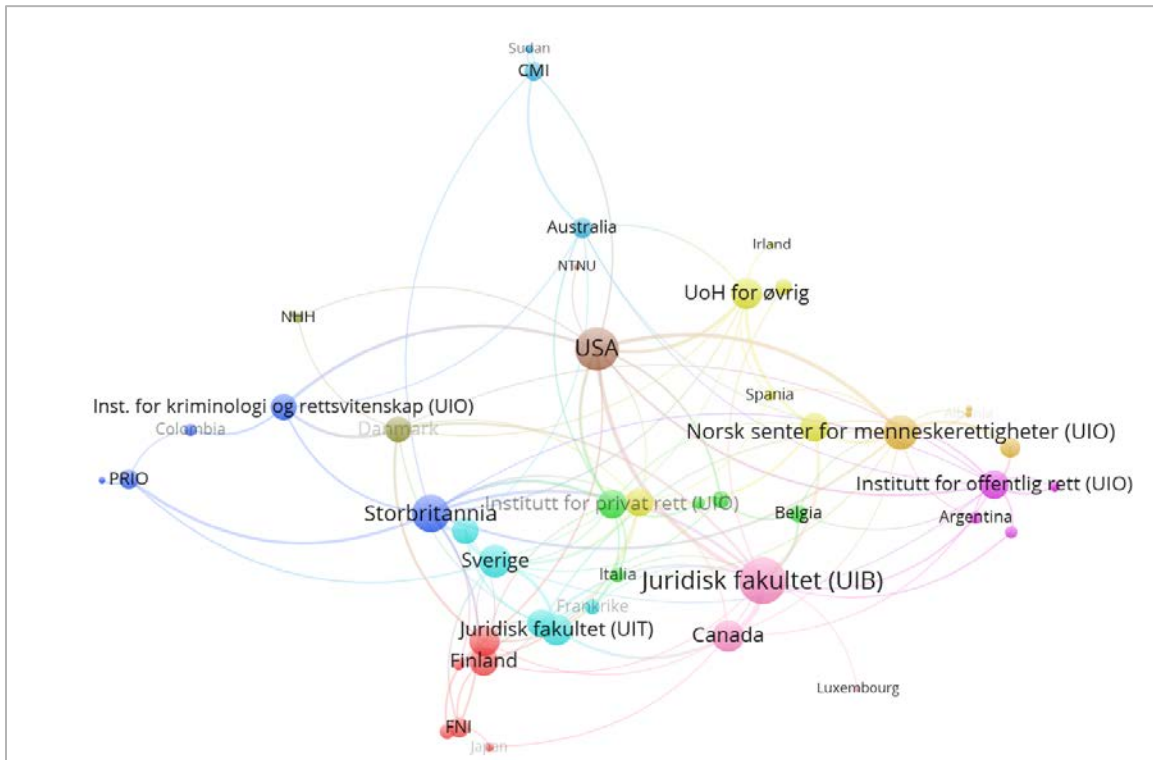
Mens noen miljøer har spredt samarbeidet med miljøer i mange forskjellige land, har andre et mer konsentrert samarbeid med færre land. Eksempler på sistnevnte samarbeidstype er PolitiHøgskolen som først og fremst har samarbeid med Storbritannia og Sverige, Juridisk fakultet ved Universitetet i Tromsø som har samarbeid med nederlandske miljøer, og Norsk senter for menneskerettigheter (UiO) som samarbeider med Sør-Afrikanske universiteter.

Tabell 4.4 Antall publikasjoner innenfor rettsvitenskap i samarbeid med utenlandske institusjoner etter land, 2013–2016.

Institutt/institusjon	USA	Storbritannia	Sverige	Canada	Finland	Tyskland	Nederland	Danmark	Australia	Sør-Afrika	Andre land
BI, Regnskap, revisjon og jus	3		1								4
NHH, Institutt for rettsvitenskap	1							1			1
Juridisk fakultet (UiB)	11	6		18	1	6	4	4			14
Institutt for kriminologi og rettssosiologi	6	3						5	1		3
Institutt for offentlig rett	3	1	1	1		3		1	1	4	8
Institutt for privatrett	6	5	1		1	1			2		7
Nordisk institutt for sjørett		1			2		1				0
Norsk senter for menneskerettigheter	9	4		1		3	2		1	7	6
Juridisk fakultet (UiT)			7	5	3		8	1			3
PolitiHøgskolen		7	7		1		3		1		0
Fridtjof Nansens institutt		3	2		2						4
Totalt	53	40	29	28	23	23	22	19	11	11	81

Kilde: CRISin/NIFU

Det internasjonale samarbeidet er også illustrert i figur 4.9. Som i figur 4.8 indikerer grupper i samme farge at disse miljøene har mer samarbeid med hverandre enn med de andre landene. I denne figuren er ikke samarbeid mellom de norske miljøene inkludert – kun samarbeid de har med utlandet. For eksempel illustrerer figuren samarbeidet mellom Juridisk fakultet (UiB) og Canada, i samme farge og i nærheten av hverandre. Institutt for offentlig rett (UiO) er i en lilla gruppering, sammen med blant andre Argentina (Østerrike og Kenya er de to andre landene ved siden av uten navn).

Figur 4.10 Illustrasjon av samarbeidsmønstre for norsk rettsvitenskapelig forskning (2013–2016), sampublisering med utlandet.

Kilde: CRISin/NIFU/Vosviewer

USA befinner seg i sentrum av figuren og tilhører ingen av de andre gruppene, nettopp på grunn av at mange har samarbeid med amerikanske universiteter. Størrelsen på kulepunktene illustrerer omfanget av publikasjonene institusjonene eller landet har i samarbeid med andre, ikke det totale omfanget. Nordisk senter for sjørett (UiO) vises ikke med egen merkelapp, men er den røde til venstre for Finland i figuren.

Tabell 4.6 på neste side viser noen bibliometriske nøkkeltall for de de største rettsvitenskapelige miljøene. Her finnes antall publikasjonspoeng innenfor rettsvitenskap, instituttets andel rettsvitenskap, andel på nivå 2, andel engelske publikasjoner, andeler med internasjonalt og nasjonalt samarbeid.

Tabell 4.6 Publikasjonspoeng, andel rettsvitenskap, andel nivå 2, engelsk, internasjonalt og nasjonalt samarbeid for rettsvitenskapelige miljøer 2013–2016.

Lærested	Institutt	Rettsvitenskap poeng	Andel rettsvitenskap	Andel nivå 2	Andel engelsk	Internasjonalt samarbeid	Nasjonalt samarbeid
BI	Regnskap, revisjon og jus/Inst. for rettsvitenskap	125,0	54 %	1 %	7 %	6 %	8 %
NHH	Institutt for rettsvitenskap	22,0	16 %	30 %	55 %	22 %	33 %
UiB	Juridisk fakultet	397,9	86 %	16 %	31 %	8 %	4 %
UiO	Institutt for kriminologi og rettssosiologi	108,3	59 %	41 %	58 %	17 %	5 %
UiO	Institutt for offentlig rett	297,1	83 %	24 %	43 %	6 %	9 %
UiO	Institutt for privatrett	306,1	94 %	23 %	51 %	18 %	4 %
UiO	Nordisk institutt for sjørett	137,5	96 %	15 %	51 %	6 %	2 %
UiO	Norsk senter for menneskerettigheter	102,3	64 %	56 %	80 %	25 %	17 %
UiT	Juridisk fakultet	210,3	95 %	34 %	57 %	15 %	1 %
Politihøgskolen		106,8	61 %	3 %	32 %	11 %	20 %
Fridtjof Nansens institutt		116,3	41 %	49 %	88 %	11 %	5 %
Totalt/gjennomsnitt		1 929,6	72 %	23 %	45 %	12 %	7 %

Kilde: CRISin/NIFU

Referanser

- Arnesen, C, Støren, L. A. og Wiers-Jenssen, J. (2013): *Tre år etter mastergraden – arbeidsmarkedssituasjon og tilfredshet med jobb og utdanning. Kandidatundersøkelse av mastergradskandidater og psykologer fra universitetene*. Oslo, NIFU-rapport 41/2013.
- Børing, P., Næss, T. og Aamodt, P. O. (2012): *Arbeidsmarkedet for jurister. En framskrivning mot 2025*. Oslo, NIFU-rapport 49/2012.
- Gunnes, H og Sivertsen, G (2013): *Ressurser og resultater innenfor rettsvitenskapelig forskning*. Oslo, NIFU STEP arbeidsnotat 17/2013.
- Langfeldt, L og Klitkou, A. (2009): *Faglige og institusjonelle avgrensninger: Bakgrunnsdata til Norges forskningsråd for evaluering av fagene filosofi, rettsvitenskap sosiologi, sosialantropologi og samfunnsgeografi*. Oslo, NIFU STEP-rapport 1/2009.
- Norges forskningsråd (2016): *Det norske forsknings- og innovasjonssystemet – statistikk og indikatorer 2016*. Oslo, Norges forskningsråd.
- Norges forskningsråd (2009): *Rettsvitenskapelig forskning i Norge*. En evaluering. Oslo, Norges forskningsråd.
- St.meld. nr. 27 (2000-2001): *Gjør din plikt - Krev din rett. Kvalitetsreform av høyere utdanning*. Oslo, Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet.
- Støren, L. A., Salvanes, K. V., Reymert, I., Arnesen, C. Å. og Wiers-Jenssen, J. (2016): *Kandidatundersøkelsen 2015. I hvor stor grad er nyutdannede mastere berørt av nedgangskonjunkturen?* Oslo, NIFU-rapport 2016:17.

Vedlegg 1 FoU-statistisk metode

FoU-statistikk for Norge utarbeides etter avtale med Norges forskningsråd. Nordisk institutt for studier av innovasjon, forskning og utdanning (NIFU) har statistikkansvaret for universitets- og høgskolesektoren og instituttsektoren, mens Statistisk sentralbyrå har ansvaret for næringslivet. NIFU har i tillegg ansvar for å sammenstille dataene til total FoU-statistikk for Norge. For næringslivet og instituttsektoren, gjennomføres årlige undersøkelser og for universitets- og høgskolesektoren annethvert år. For alle tre sektorer utarbeides årlige hovedtall. NIFU utarbeider også årlig FoU-statistikk for helseforetakene som i henhold til internasjonale retningslinjer inngår i universitets- og høgskolesektoren (universitetssykehus) og instituttsektoren (øvrige helseforetak). FoU-statistikkenes datakilde er i første rekke spørreskjema som sendes direkte til de forskningsutførende enhetene. Mer informasjon fremgår av NIFUs nettsider under FoU-statistikk og i FoU-statistikkbanken.

OECD har utarbeidet felles retningslinjer for hvordan medlemslandenes FoU-statistikk skal lages. Retningslinjene er nedfelt i «Frascati-manualen» (The Measurement of Scientific and Technological Activities: Proposed Standard Practice for Surveys on Research and Development "Frascati Manual 2002", OECD 2002). Manualen skal se til at landene utarbeider FoU-statistikk som er mest mulig sammenlignbar landene imellom. Ny revidert manual ble publisert oktober 2015 og implementeres fra statistikkåret 2016.

Universitets- og høgskolesektoren

UoH-sektoren omfatter alle universiteter, statlige og private vitenskapelige høgskoler og statlige høgskoler, i tillegg til kunsthøgskolene og store private høgskoler med statsstøtte. Dessuten inngår helseforetak med universitetssykehusfunksjoner. De FoU-statistiske undersøkelsene i universitets- og høgskolesektoren er totalundersøkelser, slik at data innhentes fra samtlige institutter/avdelinger i sektoren. I 2015 omfattet UoH-sektoren i overkant av 400 enheter.

Undersøkelsesenheten er det enkelte institutt eller annen tilsvarende grunnenhet. Alle institutter eller avdelinger med faglig virksomhet får tilsendt spørreskjema med veiledning og definisjoner. Undersøkelsen gjennomføres på web. I spørreskjemaet blir enhetene bedt om å oppgi utgifter til forskningsdrift og vitenskapelig utstyr, og å fordele FoU-aktiviteten på grunnforskning, anvendt forskning, utviklingsarbeid, fag, tematiske prioriteringer og teknologiområder. I tillegg bes enhetene oppgi den delen av ekstern FoU-aktivitet som lærestedet sentralt ikke har opplysninger om, dvs. personer institusjonen ikke har arbeidsgiveransvar for og FoU-utgifter knyttet til dette personalet.

I tillegg til opplysninger fra enhetene innhenter NIFU personal- og regnskapsopplysninger fra lærestedene, herunder også økonomiske data om eksternt finansiert virksomhet ved oppdragsseksjonene. En annen viktig del av kildematerialet er informasjon innhentet direkte fra eksterne finansieringskilder, blant annet Norges forskningsråd og diverse fond og foreninger. Opplysninger om investeringer i nye bygninger innhentes fra Statsbygg. En del av grunnlaget for beregning av FoU-ressursene er NIFUs forskerpersonalregister. Til hver stilling/stillingskategori i dette registeret knyttes stillingsbrøk, gjennomsnittslønn og FoU-andel. FoU-andelene bygger på tidsbruksundersøkelser. På dette grunnlaget beregnes lønnsutgifter til FoU over lærestedenes grunnbudsjetter.

Ressursene til FoU omfatter også forskningens andel av utgiftene til administrasjon, drift av bygninger osv, samt en FoU-andel på kapitalutgiftene. Kapitalutgifter til FoU er årlige bruttoutgifter til faste eiendeler brukt i FoU-virksomheten til den statistiske grunnenheten, og består av utgifter til eiendom og bygningsmasse, instrumenter og utstyr. Ifølge OECDs retningslinjer skal utgiftene tas med det året investeringene fant sted, og det skal ikke registreres avskrivninger.

Svarprosenten for forrige undersøkelse (2015) var på over 80 prosent. I tillegg bygger utarbeidelsen av statistikken på registeropplysninger og regnskapsdata, som beskrevet over. Opplysninger fra Norges forskningsråd, fondsspesifikasjoner, årsrapporter, samt personal- og regnskapsoversikter fra

lærestedene sentralt, benyttes ved kontroll og gjennomgang av samtlige skjemaer. Disse opplysningene brukes også til å konstruere svar fra enheter som ikke returnerer spørreskjemaet. I tillegg blir FoU-ressursenes fordeling på forskningsaktivitet, fagområde og formål sammenholdt med resultatene fra tidligere statistikkår.

Oppgavens kvalitet er avhengig av det skjønn som utøves av personene som besvarer skjemaet, og av at disse kjenner til FoU-begrepet og enhetens FoU-virksomhet. Enhetene blir i stor grad kontaktet over telefon/via e-post ved mangelfulle besvarelser eller åpenbare misforståelser.

Instituttsektoren

Den FoU-statistiske undersøkelsen dekker i prinsippet alle enhetene i sektoren. Den omfatter forskningsinstitutter og institusjoner med FoU-virksomhet utenom næringslivet på den ene siden og universitets- og høyskolesektoren på den andre. Dette er dels institusjoner med aktivitet rettet mot offentlig sektors behov, dels institusjoner med virksomhet primært rettet mot næringslivets behov.

Undersøkelsesenheterne er de enkelte institutter eller institusjoner. 2015-undersøkelsen omfattet 50 institutter underlagt Retningslinjer for statlig basisfinansiering av forskningsinstitutter. Disse stod for 60 prosent av sektorens samlede ressursinnsats til FoU. Videre omfattet undersøkelsen i underkant av 50 øvrige institusjoner med varierende FoU-innslag, samt 32 helseforetak uten universitetssykehusfunksjoner.

Fra 2007 har FoU-undersøkelsen av instituttsektoren blitt gjennomført årlig. Dataene blir samlet inn ved bruk av spørreskjemaer. Det benyttes tre forskjellige skjema, ut fra hvilken type enhet det gjelder.

Ett ganske omfattende skjema går til forskningsinstitutter som finansieres i henhold til de nevnte retningslinjer for statlig basisfinansiering av forskningsinstitutter, samt til enkelte andre forskningsinstitutter. Dette skjemaet inngår som en modul i instituttene årlige rapportering av nøkkeltall til Norges forskningsråd, som NIFU også samler inn.

Øvrige institusjoner med FoU mottar et noe enklere spørreskjema som begrenser seg til FoU-aktiviteten.

Helseforetak uten universitetssykehusfunksjoner mottar et skjema spesielt tilpasset denne sektoren.

Som støtte for utfyllingen blir alle spørreskjemaene ledsaget av veiledning med definisjoner.

Instituttsektoren består av et begrenset antall enheter. Gjennom oppfølging av respondentene ved manglende svar har responsen de senere årene vært høy, opp mot 100 prosent.

Hovedkilden for oppgavene er hvor stor del av den samlede aktivitet som er å regne som FoU. Denne baserer seg på skjønn som utøves av oppgavegiverne. I mange tilfeller er det vanskelig å dra klare linjer mellom hva som er FoU og hva som er beslektede aktiviteter. NIFU har ofte dialog med instituttene omkring avgrensningen av FoU-begrepet.

Svarene på FoU-statistikken blir kontrollert mot flere kilder, blant annet mot tidligere FoU-statistikk, årsmeldinger og annen tilgjengelig informasjon. Eventuelle feil, misforståelser og uklarheter blir som regel fulgt opp mot oppgavegiveren.

Vedlegg 2 Miljøer med publikasjonspoeng i rettsvitenskap

Publikasjonspoeng i rettsvitenskap ved utvalgte rettsvitenskapelige miljøer i perioden 2013–2016.

Institusjon	Institutt	Poeng
Universitetet i Oslo	Det juridiske fakultet	951,3
<i>Herav:</i>	Institutt for privatrett	306,1
	Institutt for offentlig rett	297,1
	Nordisk institutt for sjørett	137,5
	Institutt for kriminologi og rettssosiologi	108,3
	Norsk senter for menneskerettigheter	102,3
Universitetet i Bergen	Det juridiske fakultet	397,9
UiT - Norges arktiske universitet	Det juridiske fakultet	210,3
Handelshøyskolen BI	Institutt for rettsvitenskap*	125,1
FNI	Fridtjof Nansens institutt	116,3
PHS	Politihøgskolen	106,9
Norges Handelshøyskole	Institutt for regnskap, revisjon og rettsvitenskap	22,0
Universitetet i Agder	Handelshøyskolen	9,5
Totalsum		1 939,2

Kilde: NSD/CRISStin/NIFU

Publikasjonspoeng innenfor rettsvitenskap ved øvrige universitets- og høyskolemiljøer i perioden 2013–2016.

Institusjon	Institutt	Poeng
Universitetet i Oslo	Institutt for sosiologi og samfunnsgeografi	21,1
VID vitenskapelige høyskole	Fakultet for teologi, diakoni og ledelsesfag	20,0
UiT - Norges arktiske universitet	Norges fiskerihøgskole	15,5
Universitetet i Oslo	ARENA Senter for europaforskning	15,2
Høgskolen i Oslo og Akershus	Fakultet for samfunnsvitenskap	12,8
Universitetet i Bergen	Institutt for sammenliknende politikk	10,1
Handelshøyskolen BI	Institutt for ledelse og organisasjon	9,3
Høgskulen på Vestlandet	HiB Avdeling for helse og sosialfag	9,1
Høgskolen i Østfold	Avdeling for økonomi, språk og samfunnsfag	9,0
Høgskolen i Inlandet	HiL Avdeling for samfunnsvitenskap	6,0
Universitetet i Bergen	Institutt for lingvistiske, litterære og estetiske studier	6,0
Universitetet i Stavanger	Det samfunnsvitenskapelige fakultet	6,0
NTNU	Fakultet for samfunnsvitenskap og teknologiledelse	5,8
Høgskulen i Volda	Avdeling for mediefag	5,0
NMBU	Fakultet for samfunnsvitenskap	4,0
NTNU	Det humanistiske fakultet	3,7
Universitetet i Bergen	Sosiologisk institutt	3,6
Høgskolen i Oslo og Akershus	Senter for velferds- og arbeidslivsforskning	3,5
Høgskulen på Vestlandet	HiB Avd for ingeniørutdanning og økonomifag	3,5
NMBU	Institutt for landskapsplanlegging	3,5
UiT - Norges arktiske universitet	Institutt for sosiologi, statsvitenskap og samfunnsplanlegging	3,5
Forsvaret	Forsvarets høyskole (FHS)	3,0
Høgskolen i Østfold	Avdeling for helse- og sosialfag	3,0
Universitetet i Oslo	Institutt for kulturstudier og orientalske språk	3,0

Institusjon	Institutt	Poeng
Universitetet i Oslo	Senter for medisinsk etikk	3,0
Universitetet i Bergen	Institutt for samfunnspsykologi	3,0
Universitetet i Oslo	Institutt for helse og samfunn	2,9
UiT - Norges arktiske universitet	Institutt for filosofi og førstesemesterstudier	2,8
Forsvaret	Sjøkrigsskolen (SKSK)	2,8
Universitetet i Oslo	Psykologisk institutt	2,6
Handelshøyskolen BI	Institutt for finansiell økonomi	2,5
Nord universitet	HiNT Avdeling for lærerutdanning	2,3
Bjørknes høyskole	Bjørknes høyskole	2,3
Universitetet i Oslo	Institutt for statsvitenskap	2,2
Nord universitet	Handelshøgskolen i Bodø	2,1
Høgskolen i Oslo og Akershus	Fakultet for helsefag	2,0
Universitetet i Bergen	HEMIL-senteret	2,0
Universitetet i Bergen	Institutt for administrasjon og organisasjonsvitenskap	1,8
NTNU	Fakultet for helse- og sosialvitenskap	1,8
Universitetet i Oslo	Institutt for medisinske basalfag	1,8
Universitetet i Agder	Fakultet for humaniora og pedagogikk	1,7
Universitetet i Oslo	Centre for the Study of Equality, Social Organization, and Performance	1,7
Nord universitet	Fakultet for samfunnsvitenskap	1,5
Universitetet i Bergen	Institutt for informasjons- og medievitenskap	1,5
Universitetet i Oslo	Institutt for arkeologi, konservering og historie	1,5
Universitetet i Oslo	Institutt for medier og kommunikasjon	1,5
St. Olavs Hospital HF	St. Olavs Hospital HF	1,4
Høgskolen i Sørøst-Norge	HiT Fakultet for estetiske fag, folkekultur og lærerutdanning	1,3
Norges Handelshøyskole	Institutt for samfunnsøkonomi	1,3
Høgskolen i Oslo og Akershus	Senter for profesjonsstudier	1,2
Høgskolen i Sørøst-Norge	HBV Fakultet for teknologi og maritime fag	1,1
Det teologiske Menighetsfakultet	Det teologiske Menighetsfakultet	1,0
Handelshøyskolen BI	Institutt for kommunikasjon og kultur	1,0
Høgskolen i Inlandet	HiL Avdeling for pedagogikk og sosialfag	1,0
Høgskolen i Inlandet	HiL Avdeling for økonomi og organisasjonsvitenskap	1,0
Høgskolen i Oslo og Akershus	Fakultet for teknologi, kunst og design	1,0
Høgskolen i Sørøst-Norge	HiT Fakultet for allmennvitenskapelige fag	1,0
Høgskolen i Sørøst-Norge	HBV Fakultet for økonomi og samfunnsvitenskap	1,0
Høgskolen i Volda	Avdeling for samfunnsfag og historie	1,0
VID vitenskapelige høyskole	Misjonshøgskolen	1,0
NMBU	Sentraladministrasjonen	1,0
Nord universitet	Profesjonshøgskolen	1,0
Norges Handelshøyskole	Institutt for fagspråk og interkulturell kommunikasjon	1,0
Universitetet i Bergen	Institutt for arkeologi, historie, kultur- og religionsvitenskap	1,0
Universitetet i Bergen	UiB Global	1,0
Universitetet i Oslo	Senter for teknologi, innovasjon og kultur	1,0
Universitetet i Oslo	Senter for tverrfaglig kjønnsforskning	1,0
Universitetet i Stavanger	Det teknisk- naturvitenskapelige fakultet	1,0
Universitetet i Oslo	Det teologiske fakultet	0,9

Institusjon	Institutt	Poeng
Forsvaret	Forsvarets ingeniørhøgskole (FIH)	0,8
UiT - Norges arktiske universitet	Senter for samiske studier	0,8
Universitetet i Bergen	Senter for vitenskapsteori (SVT)	0,8
NTNU	Handelshøyskolen i Trondheim	0,8
UiT - Norges arktiske universitet	Forskningsgruppe for barne- og familievern	0,7
Handelshøyskolen BI	Institutt for markedsføring	0,7
Høyskolen Kristiania	Institutt for markedsføring	0,7
NTNU	NTNU i Gjøvik	0,7
Universitetet i Bergen	Klinisk institutt 1	0,7
Helse Bergen HF	Haukeland universitetssykehus	0,6
UiT - Norges arktiske universitet	Institutt for lærerutdanning og pedagogikk	0,6
NTNU	NTNU HIST	0,5
Høyskolen Kristiania	Institutt for kreativitet og innovasjon	0,5
Høyskolen Kristiania	Institutt for organisasjon og ledelse	0,5
Nord universitet	HiNe Institutt for sykepleie	0,5
Universitetet i Bergen	Forskningsadministrativ avdeling	0,5
Universitetet i Bergen	Institutt for fremmedspråk	0,5
Universitetet i Oslo	Senter for utvikling og miljø	0,5
UiT - Norges arktiske universitet	Regionalt kunnskapssenter for barn og unge - Nord	0,3
Universitetet i Bergen	Institutt for biologisk og medisinsk psykologi	0,3
Handelshøyskolen BI	Institutt for samfunnsøkonomi	0,3
Norges Handelshøyskole	Institutt for strategi og ledelse	0,3
Universitetet i Oslo	Centre for Ecological and Evolutionary Synthesis	0,3
Universitetet i Oslo	Institutt for biovitenskap	0,3
Universitetet i Bergen	Institutt for global helse og samfunnsmedisin	0,2
Universitetet i Bergen	Institutt for klinisk psykologi	0,2
Totalsum		269,8

Kilde: NSD/CRISStin/NIFU

Publikasjonspoeng i rettsvitenskap ved forskningsinstitutter i perioden 2013–2016.

Forskningsinstitutt	Poeng
Chr. Michelsen Institutt	16,6
PRIO - Institutt for fredsforskning	10,0
UNI Research	9,5
Nasjonalt kunnskapssenter om vold og traumatisk stress	5,0
Forskningsstiftelsen Fafo	4,8
Folkehelseinstituttet	4,5
Norut Northern Research Institute AS	4,4
Kriminalomsorgens høgskole og utdanningscenter KRUS	2,9
NTNU Samfunnsforskning AS	2,8
Norsk Utenrikspolitisk Institutt	2,5
NOFIMA	2,1
Institutt for samfunnsforskning	1,6
CICERO Senter for klimaforskning	1,1
Norsk institutt for kulturminneforskning	1,0
Norsk institutt for vannforskning	1,0
Nordlandsforskning	0,6
Statens institutt for rusmiddelforskning	0,5
Norsk institutt for skog og landskap	0,3
Totalsum	71,3

Kilde: NSD/CRISin/NIFU

Vedleggstabeller

Tabell V.1 Høyere grads kandidater i juridiske fag 2001–2016 etter kjønn.

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Kvinner	357	376	355	299	387	452	527	494	483	550	540	591	684	704	621	753
Menn	352	355	303	285	282	352	415	349	318	351	334	340	335	386	362	374
Totalt	709	731	658	584	669	804	942	843	801	901	874	931	1019	1090	983	1127
Kvinneandel	50 %	51 %	54 %	51 %	58 %	56 %	56 %	59 %	60 %	61 %	62 %	63 %	67 %	65 %	63 %	67 %

Kilde: DBH

Tabell V.2 Avlagte doktorgrader ved de juridiske fakultetene etter universitet. 1995–2016. Alle doktorander uansett utdanningsbakgrunn.

År	Universitetet i Oslo	Universitetet i Bergen	Universitetet i Tromsø	Alle
1995	2	3	1	6
1996	7			7
1997	6			6
1998	6	1	1	8
1999	8	3	3	14
2000	9		2	11
2001	2	3	1	6
2002	5	1		6
2003	8	2		10
2004	4	3		7
2005	4	3		7
2006	9	3	1	13
2007	15	2	4	21
2008	19	6	3	28
2009	14	8	3	25
2010	15	7	4	26
2011	6	8	1	15
2012	9	6	1	16
2013	11	3	3	17
2014	9	4	4	17
2015	16	5	4	25
2016	10	6	2	18
Hele perioden	194	77	38	309

Kilde: Doktorgradsregisteret, NIFU

Tabell V.3 Avlagte doktorgrader ved de juridiske fakultetene etter universitet. 1995–2016. Doktorander med juridisk utdanningsbakgrunn

Periode	Universitetet i Oslo	Universitetet i Bergen	Universitetet i Tromsø	Alle
1995-99	26	6	5	37
2000-04	25	8	3	36
2005-09	46	22	9	77
2010-14	40	23	12	75
2015 og 2016	14	8	4	26
Hele perioden	151	67	33	251

Kilde: Doktorgradsregisteret, NIFU

Tabell V.4 Avlagte doktorgrader ved de juridiske fakultetene etter universitet. 1995–2016. Doktorander med ikke-juridisk utdanningsbakgrunn

Periode	Universitetet i Oslo	Universitetet i Bergen	Universitetet i Tromsø	Alle
1995-99	3	1	0	4
2000-04	3	1	0	4
2005-09	15	0	2	17
2010-14	10	5	1	16
2015 og 2016	12	3	2	17
Hele perioden	43	10	5	58

Kilde: Doktorgradsregisteret, NIFU

Tabell V.5 Avlagte doktorgrader ved de juridiske fakultetene etter kjønn. 1995–2016. Alle doktorander uansett utdanningsbakgrunn.

Periode	Kvinner	Menn	Alle	Kvinneandel
1995-99	14	27	41	34 %
2000-04	12	28	40	30 %
2005-09	34	60	94	36 %
2010-14	44	47	91	48 %
2015 og 2016	22	21	43	51 %
Hele perioden	126	183	309	41 %

Kilde: Doktorgradsregisteret, NIFU

Tabell V.6 Avlagte doktorgrader ved de juridiske fakultetene etter kjønn. 1995–2016. Doktorander med juridisk utdanningsbakgrunn.

Periode	Kvinner	Menn	Alle	Kvinneandel
1995-99	13	24	37	35 %
2000-04	9	27	36	25 %
2005-09	26	51	77	34 %
2010-14	36	39	75	48 %
2015 og 2016	11	15	26	42 %
Hele perioden	95	156	251	38 %

Kilde: Doktorgradsregisteret, NIFU

Tabell V.7 Avlagte doktorgrader ved de juridiske fakultetene etter kjønn. 1995–2016. Doktorander med ikke-juridisk utdanningsbakgrunn.

Periode	Kvinner	Menn	Alle	Kvinneandel
1995-99	1	3	4	(25 %)
2000-04	3	1	4	(75 %)
2005-09	8	9	17	47 %
2010-14	8	8	16	50 %
2015 og 2016	11	6	17	65 %
Hele perioden	31	27	58	53 %

()=færre enn 10 disputaser

Kilde: Doktorgradsregisteret, NIFU

Tabell V.8 Avlagte doktorgrader ved de juridiske fakultetene. Gjennomsnittsalder ved disputas etter universitet. 1995–2016.

Periode	Universitetet i Oslo	Universitetet i Bergen	Universitetet i Tromsø	Alle
1995-99	40,2	(38,2)	(40,5)	39,9
2000-04	42,8	(35,6)	(32,5)	40,4
2005-09	41,6	38,0	42,0	40,8
2010-14	37,8	37,6	37,1	37,7
2015 og 2016	40,2	40,2	(37,5)	39,8
Hele perioden	40,4	37,9	38,6	39,6

()=færre enn 10 disputaser

Kilde: Doktorgradsregisteret, NIFU

Tabell V.9 Avlagte doktorgrader ved de juridiske fakultetene. Medianalder ved disputas etter universitet. 1995–2016.

Periode	Universitetet i Oslo	Universitetet i Bergen	Universitetet i Tromsø	Alle
1995-99	39	(39)	(41)	39
2000-04	37	(36)	(33)	36
2005-09	39	36	45	37
2010-14	35	35	36	35
2015 og 2016	38	38	(35)	38
Hele perioden	37	36	36	37

()=færre enn 10 disputaser

Kilde: Doktorgradsregisteret, NIFU

Tabell V.10 Avlagte doktorgrader ved de juridiske fakultetene. Medianalder ved disputas etter kjønn. 1995–2016.

Periode	Kvinner	Menn	Alle
1995-99	40	39	39
2000-04	40	36	36
2005-09	38	37	37
2010-14	35	35	35
2015 og 2016	36	40	38
Hele perioden	37	36	37

Kilde: Doktorgradsregisteret, NIFU

Tabell V.11 Rettsvitere tilsatt i faglige stillinger ved universiteter, høyskoler og i instituttsektoren i 2016¹ etter institusjonstype og stilling.

	Alle	Universitetet i Bergen	Universitetet i Oslo	Universitetet i Tromsø	Øvrige universiteter	Høgskoler	Instituttsektoren
Professor/forsker 1	111	36	47	10	6	10	2
Førsteamanuensis/forsker 2	102	11	16	11	8	46	10
Øvrig faglig stilling ² /forsker 3	123	2	8	13	25	68	7
Postdoktor/ UoH-forsker	28	4	9	6	0	9	0
Stipendiat/vit.ass	116	29	53	21	1	9	3
Administrative stillinger	228	31	45	31	29	68	24
Totalt	708	113	178	92	69	210	46

¹Foreløpige tall for 2016.

²Øvrig fast stilling omfatter førstelektor, universitets- og høyskolelektor, faglige ledere og spesialstillinger tilknyttet profesjonsutdanningene.

Kilde: NIFU, Forskerpersonalregisteret

Tabell V.12 Stillingsstruktur ved de rettsvitenskapelige fagmiljøene i 2016¹.

	Professor ²	Førsteamanuensis ³	Øvrig faglig stilling ⁴	Postdoktor/UH-forsker	Stipendiat	Vit.ass	Totalt
Universitetet i Oslo	59	21	7	20	60	50	217
UiO: Institutt for kriminologi og rettssosiologi	6	4	1	1	8	5	25
UiO: Institutt for offentlig rett	21	3	1	11	19	12	67
UiO: Institutt for privatrett	17	8	2	3	19	13	62
UiO: Nordisk institutt for sjørett	10	1	1	0	8	17	37
UiO: Norsk senter for menneskerettigheter	4	5	1	4	6	3	23
Universitetet i Bergen	37	10	1	6	30	1	85
Universitetet i Tromsø	10	10	10	6	19		55
Handelshøyskolen BI	5	8	14	1	3	1	32
Fridtjof Nansens institutt	8	12	4		2		26
Politi­høgskolen	4	18	179	5	5	2	213
Universitetet i Agder	1	3	7				11
Norges Handelshøyskole	8	8	1	6	6		29
Totalt	132	90	223	44	125	54	668

¹Foreløpige tall for 2016.

²Professor omfatter dosent og forsker 1

³Forsker 2 er inkludert i førsteamanuensis.

⁴Øvrig faglig stilling omfatter førstelektor, faglig leder, amanuensis, universitets- og høgskolelektor, samt politioverbetjent og politiinspektør ved Politi­høgskolen.

Kilde: NIFU/Forskerpersonalregisteret

Tabell V.13 Forskere/faglig tilsatte totalt og med grunnutdanning i rettsvitenskap ved de rettsvitenskapelige miljøene i 2016¹, samt andelen av disse med doktorgrad.

Lærested/enhet	Rettsvitere			Andel rettsvitere med doktorgrad (%)			Forskere/ faglig ansatte			Andel forskere/ fagl. ansatte med doktorgrad (%)		
	2009	2013	2016	2009	2013	2016	2009	2013	2016	2009	2013	2016
UiB Juridisk fakultet	46	53	51	83	85	100	47	59	54	83	85	98
UiO Institutt for kriminologi og rettssosiologi (IKRS)	9	12	7	44	75	100	14	18	12	50	67	83
Institutt for privatrett (IFP)	26	26	26	85	85	92	30	31	30	87	87	93
Institutt for offentlig rett (IOR)	26	24	26	92	100	96	26	35	35	92	94	89
Nordisk institutt for sjørett (NIFS)	10	10	9	100	100	100	11	11	12	100	100	100
Norsk senter for menneskerettigheter (SMR)	4	6	5	50	83	80	12	12	14	58	83	86
<i>Universitetet i Oslo totalt</i>	<i>75</i>	<i>78</i>	<i>75</i>	<i>83</i>	<i>90</i>	<i>93</i>	<i>93</i>	<i>107</i>	<i>107</i>	<i>81</i>	<i>87</i>	<i>89</i>
UiT Juridisk fakultet	22	27	34	68	70	71	23	28	36	70	71	69
UiA Institutt for rettsvitenskap	11	45	11	45
Institutt for regnskap, revisjon og jus (IRRJ)	11	16	..	36	50	..	35	53	..	34	45	..
BI Institutt for rettsvitenskap	19	63	28	50
Institutt for regnskap, revisjon og rettsvitenskap	..	0	1	..	0	0	..	15	23	..	100	91
NHH rettsvitenskap	..	9	44	..	33	14	..	38	206	..	45	11
PHS Politi- og høgskolen Fridtjof Nansens	..	9	44	..	33	14	..	38	206	..	45	11
FNI Institutt	4	3	4	50	67	50	25	20	24	32	50	54
Totalt	158	186	239	77	78	71	223	320	489	67	72	51

¹Foreløpige tall for 2016.

Kilde: NIFU/Forskerpersonalregisteret

Tabell V.14 Kvinner blant forskere/faglig personale ved de rettsvitenskapelige miljøene i 2007–2016¹.

	2007	2009	2011	2013	2014	2015	2016
Professor/forsker 1	17	20	24	29	29	33	37
Førsteamanuensis/forsker 2	15	9	16	33	33	37	38
Øvrig fast, vitenskapelig stilling ²	19	15	17	24	30	97	96
Postdoktor/UoH-forsker	11	18	21	21	21	24	28
Stipendiat	59	61	56	69	75	80	77
Vit.ass	19	20	23	24	26	27	36
Totalt	140	143	157	200	214	298	312

¹Foreløpige tall for 2016.

²Øvrig faglig stilling omfatter førstelektor, faglig leder, amanuensis, universitets- og høgskolelektor, samt politioverbetjent og politiinspektør ved Politi- og høgskolen.

Kilde: NIFU/Forskerpersonalregisteret

Tabell V.15 Stillingsstruktur ved utvalgte samfunnsvitenskapelige fag i 2016¹.

	Professor ²	Første- aman- uensis ³	Øvrig faglig stilling ⁴	Post- doktor/ UH- forsker	Stipen- diat	Vit.ass	Totalt
Økonomi	247	258	164	86	218	7	980
Sosiologi	56	21	23	51	47	7	205
Statsvitenskap	63	54	30	46	50	10	253
Sosialantropologi	17	19	4	17	27	3	87
Psykologi	99	117	57	54	150	8	485
Pedagogiske fag	237	479	1201	129	238	9	2293
Samfunnsgeografi	14	15	4	4	23	1	61
Rettsvitenskap	132	90	110	44	125	54	555

¹Føreløpige tall for 2016.

²Professor omfatter dosent og forsker 1

³Forsker 2 er inkludert i førsteamanuensis.

⁴Øvrig faglig stilling omfatter førstelektor, faglig leder, amanuensis, universitets- og høyskolelektor, samt politioverbetjent og politiinspektør ved Politihøgskolen.

Kilde: NIFU/Forskerpersonalregisteret

Tabell V.16 Driftsutgifter til FoU innenfor rettsvitenskap ved universiteter og høyskoler i Norge i perioden 2001–2015 etter hovedfinansieringskilde. Faste 2010-priser.

Finansieringskilde	2001	2003	2005	2007	2009	2011	2013	2015
Basisbevilgning	93	120	125	123	132	138	233	253
Departement m.fl. ¹	21	8	11	56	68	71	69	72
Norges Forskningsråd	14	22	29	30	38	39	29	29
Fylker og kommuner	1	0	0	0	1	2	0	1
Næringsliv	3	1	4	3	3	1	5	4
Andre nasjonale kilder ²	3	2	4	7	7	19	11	9
EU-kommisjonen	1	-	4	1	1	0	7	5
Øvrig utland	5	6	6	4	5	3	3	3
Totalt	142	159	183	224	254	272	356	377

¹Departement m. fl. omfatter departementer og underliggende enheter.

²Andre nasjonale kilder omfatter blant annet private gaver og ulike fonds.

Kilde: NIFU

Tabell V.17 Publikasjonspoeng innenfor rettsvitenskap for utvalgte rettsvitenskapelige miljøer i perioden 2013–2016.

Institusjon	Institutt	2013	2014	2015	2016
BI	Regnskap, revisjon og jus/Institutt for rettsvitenskap	11,1	11,2	26,2	76,4
NHH	Institutt for regnskap, revisjon og rettsvitenskap				22,0
UiB	Juridisk fakultet	95,8	94,8	96,8	110,5
UiO	Institutt for kriminologi og rettssosiologi	23,0	30,3	35,9	19,1
UiO	Norsk senter for menneskerettigheter	34,9	19,7	22,7	25,0
UiO	Institutt for offentlig rett	94,3	59,4	56,3	87,1
UiO	Institutt for privatrett	64,4	67,5	74,3	99,9
UiO	Nordisk institutt for sjørett	46,3	31,1	29,4	30,7
UiT	Juridisk fakultet	42,2	45,5	49,1	73,5
Politihøgskolen		9,5	23,0	19,2	55,1
Fridtjof Nansens institutt		23,8	41,7	26,8	24,0
UoH-sektoren for øvrig		77,7	59,0	59,3	87,2
Instituttsektoren for øvrig		26,5	9,5	17,5	12,8
Totalt		549,4	492,7	513,7	723,2

Kilde: CRISin/NIFU

Vedleggstabell V.18 Rettsvitenskapelige tidsskrifter, antall artikler, språk og nivå.

Tidsskrift	Antall artikler	Språk	Nivå	Kommentar ¹³
Lov og Rett	65	Norsk	1	
Tidsskrift for familierett, arverett og barnevernrettslige spørsmål	38	Norsk	1	
Marlus	35	Engelsk	1	
Nordic Journal of Human Rights	33	Engelsk	2	
Tidsskrift for Rettsvitenskap	28	Norsk	2	
Tidsskrift for strafferett	28	Norsk	1	
Arctic Review on Law and Politics	22	Engelsk	1	Ble nivå 2 i 2016
Skatterett	20	Engelsk	1	
Retfærd. Nordisk Juridisk Tidsskrift	19	Engelsk	2	
Kritisk juss	18	Norsk	1	
Norwegian University Law Review	18	Norsk	1	
Nordisk Tidsskrift for Kriminalvidenskap	16	Norsk	1	
Tidsskrift for erstatningsrett, forsikringsrett og velferdsrett	15	Norsk	1	
Nordic Journal of Studies in Policing	14	Engelsk	1	
Tidsskrift for eiendomsrett	14	Norsk	1	
Arbeidsrett	13	Norsk	1	
Materialisten. Tidsskrift for forskning, fagkritikk og teoretisk debatt	13	Engelsk	1	
Nordic Environmental Law Journal	13	Engelsk	1	
Oslo Law Review	12	Engelsk	1	
Bergen Journal of Criminal Law & Criminal Justice	11	Engelsk	1	
Behavioral sciences & the law	10	Engelsk	1	
British Journal of Criminology	9	Engelsk	2	
International Journal on Minority and Group Rights	9	Engelsk	2	Ble nivå 1 i 2016
Ocean Development and International Law	9	Engelsk	2	
The International Journal of Marine and Coastal Law	9	Engelsk	2	
Tidsskrift for forretningsjus	7	Norsk	1	
Europaråttlig tidsskrift	6	Engelsk	1	
International Journal of Human Rights	6	Engelsk	2	Ble nivå 2 i 2016
International Journal of Law and Information Technology	6	Engelsk	1	Ble nivå 2 i 2016
Nordic Journal of International Law	6	Engelsk	1	

Kilde: NSD/CRISStin/NIFU

¹³ Noen tidsskrift har endret nivå i løpet av perioden 2013-2016. I tabellen er tidsskriftene angitt med det kvalitetsnivået tidsskriftet hadde de årene med flest publikasjoner. Eksempel: Arctic Review of Law and Politics ble nivå 2 i 2016, men artiklene som enhetene publiserte var hovedsakelige i perioden før 2016 og artiklene var dermed på nivå 1.

Tabelloversikt

Tabell 1.1 Publikasjonspoeng etter publikasjonsform og nivå.	13
Tabell 2.1 Høyere grads kandidater i juridiske fag 2001–2016 etter lærested.	15
Tabell 2.2 Avlagte doktorgrader ved de juridiske fakultetene. Gjennomsnittsalder ved disputas etter kjønn og type doktorgrad. 1995–2016.	20
Tabell 2.3 Avlagte doktorgrader innenfor rettsvitenskap, sosiologi og statsvitenskap. Gjennomsnittsalder ved disputas etter kjønn. 1995–2016.	22
Tabell 2.4 Avlagte ph.d-grader innenfor rettsvitenskap, sosiologi og statsvitenskap. Gjennomsnittlig tid fra opptak på doktorgradsprogram til disputas etter kjønn. 2013–2016.	22
Tabell 2.5 Avlagte doktorgrader innenfor rettsvitenskap, sosiologi og statsvitenskap etter statsborgerskap. 1995–2016.	23
Tabell 2.6 Antall og andel forskere/faglig ansatte ¹ med rettsvitenskapelig utdanning i 2009, 2013 og 2016 ² etter institusjon og grunnenhet.	27
Tabell 3.1 Driftsutgifter til FoU i UoH-sektoren i 2001 til 2015 etter faggruppe. Prosent og beløp i faste 2010-priser.	38
Tabell 4.1 Totalt antall publikasjoner publisert av utvalgte enheter i perioden 2008–2016.	45
Tabell 4.2 Publikasjonspoeng innenfor rettsvitenskap og andre kategorier 2013–2016 per institutt/instituttgrupper.	48
Tabell 4.3 Antall publikasjoner innenfor rettsvitenskap i samarbeid mellom rettsvitenskapelige enheter, 2013–2016.	52
Tabell 4.4 Antall publikasjoner innenfor rettsvitenskap i samarbeid med utenlandske institusjoner etter land, 2013–2016.	54

Figuroversikt

Figur 2.1 Høyere grads kandidater i juridiske fag 2001–2016 etter kjønn.	15
Figur 2.2 Høyere grads kandidater i rettsvitenskap i perioden 2001–2016 etter institusjonstype ¹ og stillingstype ² i 2016 ³	16
Figur 2.3 Kandidater i utvalgte samfunnsvitenskapelige fag uteksaminert mellom 2001 og 2016 som var tilsatt ved et universitet, en høyskole eller et forskningsinstitutt i 2016 ¹ etter fagfelt og stillingskategori.	17
Figur 2.4 Avlagte doktorgrader ved de juridiske fakultetene etter universitet. 1995–2016.	18
Figur 2.5 Avlagte doktorgrader ved de juridiske fakultetene etter universitet og utdanningsbakgrunn. 1995–2016.....	19
Figur 2.6 Avlagte doktorgrader ved de juridiske fakultetene etter kjønn. 1995–2016.....	19
Figur 2.7 Avlagte doktorgrader ved de juridiske fakultetene etter statsborgerskap på disputastidspunktet. 1995–2016.....	21
Figur 2.8 Avlagte doktorgrader innenfor rettsvitenskap, sosiologi og statsvitenskap. Antall grader og prosentandel avlagt av kvinner. 1995–2016.....	21
Figur 2.9 Rettsvitere ved universiteter, høyskoler eller forskningsinstitutter i 2016 ¹ etter stillingsgruppe ² . Prosent.	23
Figur 2.10 Rettsvitere tilsatt i faglige stillinger ved universiteter, høyskoler og instituttsektoren i 2016 ¹ etter institusjonstype og stilling ²	24
Figur 2.11 Stillingsstruktur ¹ ved de rettsvitenskapelige fagmiljøene i 2016 ²	26
Figur 2.12 Stillingsstruktur ¹ ved de rettsvitenskapelige fagmiljøene i 2016 ² . Prosentfordeling.	26
Figur 2.13 Doktorgradsandel blant forskere/faglig personale, ekskl. stipendiat og vit.ass, ved de rettsvitenskapelige miljøene i 2009, 2013 og 2016 ¹ . Prosent.	29
Figur 2.14 Doktorgradsandel blant rettsvitere i forsker-/faglig stilling, ekskl. stipendiat og vit.ass, ved de rettsvitenskapelige miljøene i 2009, 2013 og 2016 ¹ . Prosent.	29
Figur 2.15 Kvinner og menn på den akademiske karrierestigen innenfor rettsvitenskap i 2016 ¹	30
Figur 2.16 Andelen kvinner og menn i førstestilling ¹ ved de rettsvitenskapelige forskningsmiljøene i 2016 ²	31
Figur 2.17 Kvinneandel i utvalgte stillinger ved de rettsvitenskapelige miljøene i 2007-2016 ¹	31
Figur 2.18 Aldersfordeling for forskere/faglig personale ved de rettsvitenskapelige miljøene i 2016 ¹ etter stillingsgruppe ²	32
Figur 2.19 Finansiering av stillinger ¹ innenfor rettsvitenskap i perioden 2001–2016 ²	33
Figur 2.20 Stillingsstruktur ¹ ved utvalgte samfunnsvitenskapelige fag i 2016 ²	34
Figur 2.21 Antall forskere/faglig personale med og uten doktorgrad, ekskl. stipendiater og vit.ass, innenfor utvalgte samfunnsvitenskapelige fagfelt, samt doktorgradsandel, i 2016 ¹	35
Figur 3.1 Driftsutgifter til FoU i rettsvitenskap i UoH-sektoren 2001-2015. Mill. kr	37
Figur 3.2 Driftsutgifter til FoU innenfor rettsvitenskap ved universiteter og høyskoler i Norge i perioden 2001-2015 etter hovedfinansieringskilde ¹ . Prosent.....	37
Figur 3.3 Finansiering av FoU i 2015 etter faggruppe og hovedfinansieringskilde ¹	39
Figur 3.4 Driftsinntekter ved Fridtjof Nansens institutt i perioden 2001–2016 etter hovedfinansieringskilde. Prosent.....	40

Figur 3.5 Forskningsrådets bevilgninger til rettsvitenskapelig forskning 2001–2016. Mill. kr.	41
Figur 3.6 Forskningsrådets bevilgninger til rettsvitenskapelig forskning 2001–2016 etter hovedaktivitet ¹	42
Figur 3.7 Forskningsrådets bevilgninger til rettsvitenskapelig forskning 2001–2016 etter mottaker. ...	43
Figur 4.1 Antall publikasjoner ved utvalgte miljøer innenfor rettsvitenskap i perioden 2008–2016.	45
Figur 4.2 Antall publikasjoner rettsvitenskapelige/ikke-rettsvitenskapelige kanaler i perioden 2013–2016.	46
Figur 4.3 Antall publikasjoner etter publikasjonsform i rettsvitenskapelige kanaler 2013–2016.	47
Figur 4.4 Antall publikasjonspoeng innenfor rettsvitenskap etter institusjon/institutt for perioden 2013–2016.	49
Figur 4.5 Rettsvitenskapelige publikasjoner 2013–2016 fordelt på publikasjonsform og språk.	50
Figur 4.6 Rettsvitenskapelige publikasjoner 2013–2016 etter språk og andel med engelsk eller andre språk.	50
Figur 4.7 Andel av rettsvitenskapelige artikler i nivå 2-tidsskrift, etter språk og med og uten internasjonalt samarbeid i 2013– 2016 (N=1667).	51
Figur 4.8 Nasjonalt samarbeid innenfor rettsvitenskap 2013–2016 etter institutt/institusjon. Kilde: CRISStin/NIFU/Vosviewer	53
Figur 4.9 Utvalgte land som norske rettsvitenskapelige miljøer har samarbeidet med i perioden 2013–2016 etter antall publikasjoner (land med fire eller flere publikasjoner).	54
Figur 4.10 Illustrasjon av samarbeidsmønster for norsk rettsvitenskapelig forskning (2013–2016), sampublisering med utlandet. Kilde: CRISStin/NIFU/Vosviewer	55

Nordisk institutt for studier av
innovasjon, forskning og utdanning

Nordic Institute for Studies in
Innovation, Research and Education

www.nifu.no